

LAP gada īstenošanas ziņojums

Gada īstenošanas ziņojuma identifikācija

Gada īstenošanas ziņojums	
Periods	01/01/2018 - 31/12/2018
Versija	
Statuss — Pašreizējais mezgls	
Valsts atsauce	
Uzraudzības komitejas apstiprinājuma datums	

Spēkā esošā programmas versija	
CCI	2014LV06RDNP001
Programmas veids	Lauku attīstības programma
Valsts	Latvija
Reģions	LV - National
Plānošanas periods	2014 - 2020
Versija	6.1
Lēmuma numurs	C(2018)6536
Lēmuma datums	02/10/2018
Vadošā iestāde	Zemkopības ministrija

1. PĀRSKATS PAR DARBĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANU PRIORITĀRO VIRZIENU GRIEZUMĀ

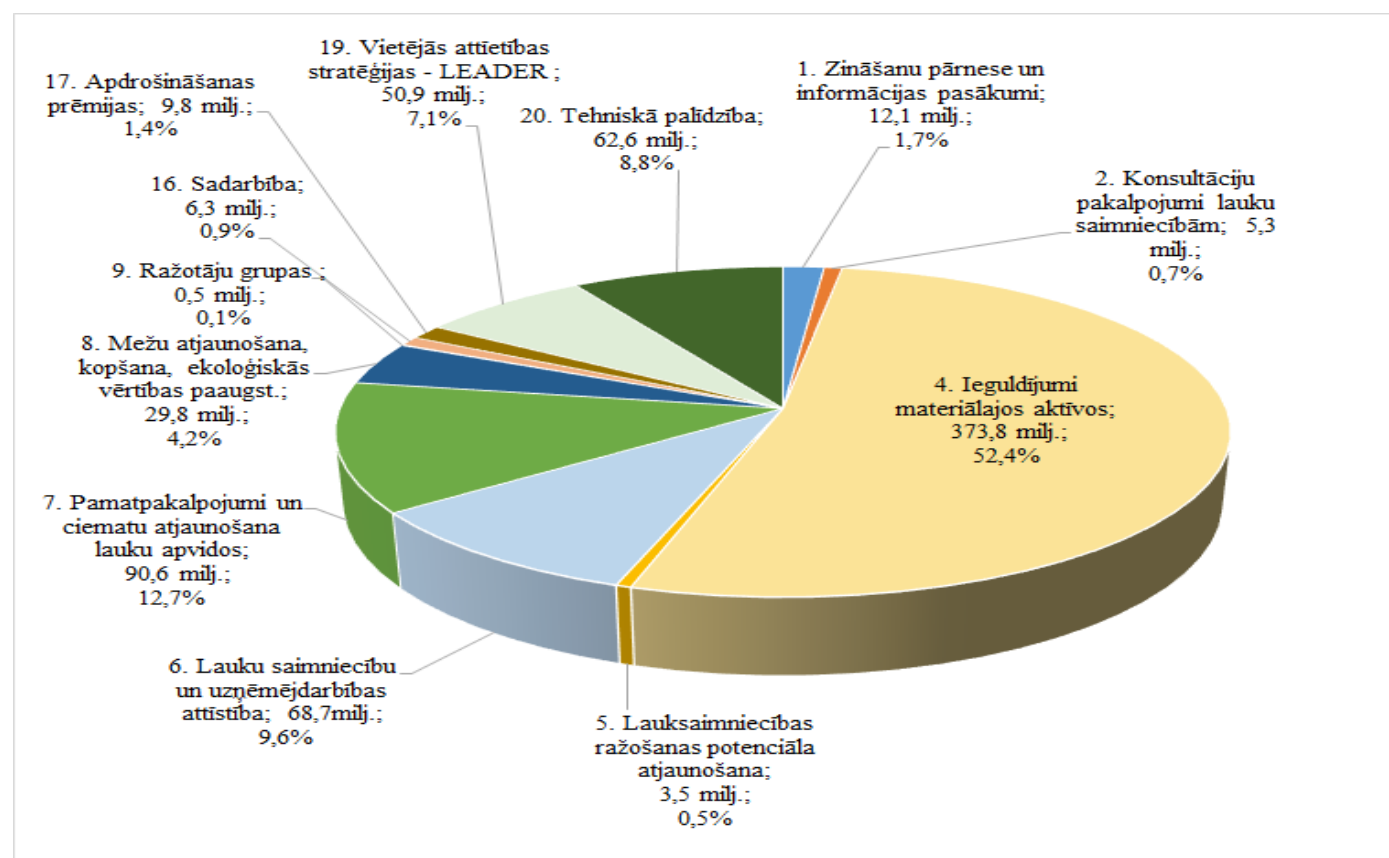
- Finanšu dati
- Kopējie un programmas specifiskie indikatori un kvantitatīvās mērķa vērtības (1.pielikums)
- Informācija par LAP mērķa virzienu faktisko progresu

Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam (turpmāk – LAP) ietvaros Latvija ir izvēlējusies ieviest 16 atbalsta pasākumus, no kuriem 2014. gadā tika uzsākta tikai atbalsta pasākuma M04 „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” īstenošana, kā arī tika uzsākta finansējuma izmaksa platībatkarīgo atbalsta pasākumu ietvaros, savukārt 2015. gadā uzsākta vēl 7 atbalsta pasākumu īstenošana, bet pārējo atbalsta pasākumu īstenošana tika uzsākta 2016. gadā, izņemot atbalsta pasākumu M16 ”Sadarbība”, kura pirmā kārtā tika izsludināta 2017. gadā. Ziņojumā sniegtā informācija par LAP īstenošanas progresu vērtēta pret 2018. gadā spēkā esošo LAP 6.1. redakciju, kuru Eiropas Komisija (turpmāk - EK) apstiprināja 2018. gada 2. oktobrī, savukārt darbības snieguma ietvara starpposma mērķu sasniegšanas progress tika vērtēts pret LAP 7.0 redakciju, kuru EK apstiprināja 2019. gada 8. maijā.

Projektveidīgie pasākumi

Kopumā no LAP īstenošanas sākuma līdz 2018. gada beigām izsludinātas 67 projektu iesniegumu pieņemšanas

kārtas (2018. gadā 14 kārtas), no tām divas nepārtrauktās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas (atbalsta pasākumos M07 “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” un M17 “Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija”), kā arī izsludināti 8 publiskie iepirkumi pasākumā M01 “Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi” un 3 publiskie iepirkumi pasākumā M02 “Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi”, ar kuru uzvarētājiem noslēgti pakalpojumu līgumi. 2018. gadā pakalpojumu sniedzēju izvēlei pasākuma M01 apakšpasākumā 1.1. “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” tika izsludināts viens jauns publiskais iepirkums, tika vērtēti iesniegtie piedāvājumi, taču līgums par pakalpojuma izpildi 2018. gadā vēl netika noslēgts, tāpat arī apakšpasākumā 1.2. “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem” tika izsludināti divi jauni publiskie iepirkumi, kuros līgumi ar pakalpojumu sniedzēju 2018. gadā vēl netika noslēgti. No plānošanas perioda sākuma kopā iesniegti 38 478 projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 1199,7 milj. EUR, no tiem līdz 2018. gada beigām apstiprināti 26 323 projekti ar publisko finansējumu 714,0 milj. EUR apmērā jeb 80,9% no LAP projektveidīgo pasākumu ietvaros pieejamā publiskā finansējuma (LAP 6.1 versija, 1.attēls).

1.attēls. 2014.-2018. gadā apstiprinātais (īstenoto un īstenošanā esošo projektu) finansējums LAP sadalījumā pa projektveidīgajiem pasākumiem.

Avots: ZM pēc LAD datiem

No apstiprinātajiem projektiem līdz 2018. gada beigām atsaukti vai saistības pārtrauktas 1 552 projektiem, ar kopējo publisko finansējumu 76,3 milj. EUR, tātad uz atskaites perioda beigām jau ir īstenoti un vēl tiek īstenots kopumā 24 771 projekts ar kopējo publisko finansējumu 637,7 milj. EUR jeb 72,2% no kopējā projektveidīgo pasākumu finansējuma.

M01 “Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi”

Kārtību, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu M01 “Zināšanu pārneses un informācijas

pasākumi”, nosaka Ministru kabineta 08.12.2015. noteikumi Nr. 705 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākumā “Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi””.

2018. gadā tika veikti grozījumi šajos noteikumos, lai personas datu apstrāde notiktu atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulai (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (turpmāk - Regula 2016/679). Tāpat grozījumos precizēti maksājumu pieprasījumam pievienojamie pavaddokumenti, iekļauta prasība iesniegt apliecinājumu, ka pakalpojuma sniegšanā iesaistītais personāls ir regulāri apmācīts, kā arī ar grozījumiem uzlabota *de minimis* atbalsta uzskaite. Apakšpasākumā 1.1. “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” tika palielināts maksimālais atbalsta apmērs vienam atbalsta pretendenta visā periodā. Tāpat ar grozījumiem tehniski precizēta mācību dalībnieka reģistrācijas veidlapa un saimniecības vai meža apmeklējuma dalībnieka reģistrācijas veidlapa.

1.1.apakšpasākumā “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi”

2018. gada pirmajā pusē turpinājās 2016. gadā noslēgtā līguma izpilde par mācību īstenošanu (līgumcena 2,59 milj. EUR) ar personu apvienību, ko veido SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” (turpmāk – LLKC) un Latvijas Lauksaimniecības universitāte (turpmāk – LLU). Tā kā minētā līguma izpilde tika pabeigta 2018. gada 2. pusgadā, 2018. gadā tika veikts jauns publiskais iepirkums par pakalpojuma turpmāku nodrošināšanu, kurā par uzvarētāju atkārtoti atzīts LLKC (LLU - apakšuzņēmējs). Līgumcena ir 5,4 milj. EUR.

2018. gada sākumā tika noslēgti līgumi ar 5 nozares nevalstiskajām organizācijām, kas par iepirkuma uzvarētājiem tika atzītas 2017. gadā organizētajā publiskajā iepirkumā. Līgumu kopējā publiskā finansējuma summa ir 185,5 tūkst. EUR, tika uzsākta mācību organizēšana.

2018. gadā pakalpojumu sniedzēju izvēlei tika izsludināts viens jauns publiskais iepirkums 9 lotēs, piedāvājumi saņemti 7 lotēs. Lēmums par uzvarētājiem 2018. gadā vēl netika pieņemts.

Turpinājās 2017. gadā noslēgto līgumu izpilde, turklāt 2018. gadā tika laužti 2 līgumi ar nozares nevalstiskajām organizācijām par kopējo publisko finansējumu 37 tūkst. EUR apmērā.

Kopumā 2018. gadā apakšpasākuma ietvaros apmācīti 2 914 mācību dalībnieki.

1.2.apakšpasākumā “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem”

2018. gadā noslēgti līgumi ar 5 juridiskajām personām, kas reģistrētas Zinātnisko institūciju reģistrā vai Izglītības un zinātnes ministrijas izglītības iestāžu reģistrā - atvasināta publiska persona (turpmāk – APP) “Agroresursu un ekonomikas institūts”, APP “Dārzkopības institūts”, LLKC, LLU un APP “Latvijas Augu aizsardzības pētniecības centrs”, kas par iepirkuma uzvarētājiem tika atzītas 2017. gadā organizētajā publiskajā iepirkumā (sarunu procedūrā, kas tika organizēta divās kārtās). Līgumi noslēgti par 27 demonstrējumu īstenošanu augkopības nozarē (kopējais publiskais finansējums 1,65 milj. EUR), tika uzsākta demonstrējumu ierīkošana un īstenošana.

2018. gadā pakalpojuma sniedzēju izvēlei tika izsludināts viens publiskais iepirkums demonstrējuma nodrošināšanai augkopības nozarē (konkursa dialogs), kas noslēdzās bez rezultāta, jo līdz piedāvājuma iesniegšanas termiņa beigām netika iesniegts neviens piedāvājums.

2018. gadā pakalpojumu sniedzēju izvēlei tika izsludināts viens publiskais iepirkums demonstrējumu nodrošināšanai lopkopības nozarē (konkursa dialogs, kas tika organizēts trīs kārtās). Iepirkumā no izsludinātajām 17 lotēm piedāvājumi tika saņemti visās lotēs. Lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu tika pieņemts tikai par vienu loti, jo pārējās lotēs iepirkums noslēdzās bez rezultāta. Ar uzvarētāju – LLKC – līgums par pakalpojuma izpildi 2018. gadā vēl netika noslēgts. Paredzamā līgumcena, par kādu saņemts piedāvājums, ir 59,8 tūkst. EUR.

Nemot vērā, ka konkursa dialoga laikā tika veikti precizējumi un uzlabojumi jau sagatavotajās tehniskajās specifikācijās demonstrējumu pasākumu nodrošināšanai lopkopības nozarē, 2018. gada decembrī tika

izsludināts jauns publiskais iepirkums (atklāts konkurss) pakalpojuma sniedzēju izvēlei 16 lotēs.

1.3.apakšpasākumā “Atbalsts saimniecību un mežu apmeklējumiem”

2018. gadā pakalpojuma sniedzēja izvēlei tika izsludināts viens publiskais iepirkums. Par uzvarētāju atzīts LLKC (LLU - apakšuzņēmējs). Ar pakalpojuma sniedzēju Lauku atbalsta dienests (turpmāk - LAD) 2018. gada oktobrī ir noslēdzis līgumu par kopējo publiskā finansējuma summu 2,0 milj. EUR, tika uzsākta apmeklējumu organizēšana.

Kopumā 2018. gadā apakšpasākuma ietvaros apmeklējumos piedalījušies 135 cilvēki.

M02 “Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi”

Kārtību, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu M02 “Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi”, nosaka Ministru kabineta 08.12.2015. noteikumi Nr. 695 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma “Konsultāciju pakalpojumi, lauku saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi” apakšpasākumā “Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai””.

2018. gadā veikti grozījumi, lai personas datu apstrāde notiktu atbilstoši Regula 2016/679. Tāpat grozījumos precizēti maksājumu pieprasījumam pievienojamie pavaddokumenti, iekļauta prasība iesniegt apliecinājumu, ka pakalpojuma sniegšanā iesaistītais personāls ir regulāri apmācīts, kā arī tehniski precizēta reģistrācijas veidlapa.

2.1.apakšpasākumā “Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai” 2018. gadā turpinājās 2016. gadā noslēgto līgumu izpilde par pakalpojuma sniegšanu.

Personu apvienība, ko veido mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības “L.V.Mežs”, “Mežsaimnieks” un “Vidzeme”, nodrošināja individuālu konsultāciju sniegšanu mežsaimniecības nozarē, LLKC - lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē.

Tā kā līguma izpilde ar konsultāciju sniegšanu mežsaimniecības nozarē tika pabeigta 2018. gada 1. pusgadā, 2018. gada sākumā tika izsludināts jauns publiskais iepirkums, lai izvēlētu pakalpojuma sniedzēju turpmākai konsultāciju nodrošināšanai. Par uzvarētāju izvēlēta personu apvienība, ko veido mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības “L.V.Mežs”, “Mežsaimnieks” un “Mūsu mežs”. Noslēgts līgums par kopējo publiskā finansējuma summu 175 tūkst. EUR, tika uzsākta konsultāciju sniegšana.

Kopumā 2018. gadā apakšpasākuma ietvaros tika sniegtas 4 949 konsultācijas, kuras saņēmušas 1 804 personas, kas iesaistītas lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē.

M04 „Ieguldījumi materiālajos aktīvos”

Kārtību, kādā piešķir atbalstu valsts un Eiropas Savienības atbalstu M04 “Ieguldījumi materiālajos aktīvos”, nosaka Ministru kabineta 2014. gada 30. septembra noteikumi Nr. 600 “Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu konkursu veidā pasākumam “Ieguldījumi materiālajos aktīvos””.

2018. gadā tika veikti grozījumi šajos noteikumos, nosakot, ka stratēģiskajiem projektiem attiecināmo izmaksu apmērs tiek palielināts līdz 10 milj. EUR, vienlaicīgi paredzot, ka stratēģiskie projekti tiks īstenoti lauksaimniecības produktu pārstrādē pēc vienotas sistēmas, t.i., saliedējot produktu ražošanas un pārstrādes jomu, lai stabilizētu lauksaimniecības un to pārstrādes produktu cenas, kā arī veicinātu konkurētspēju un produktu ražošanu atbilstoši pieprasījumam. Šādu projektu īstenošanai nepieciešams lielākas investīcijas gan kvalitatīvu ražošanas ēku izveidošanai, gan jaudīgu ražošanas līniju iegādei, tādēļ tika noteikts lielāks attiecināmo izmaksu apmērs nekā pārējiem projektiem.

Lai veicinātu investīciju ieguldīšanu klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumiem, noteikumos tika precizēti atsevišķi nosacījumi, paredzot papildu atbalsta intensitāti kūtsmēsļu krātuvju izveidei un pārbūvei, kā arī piespiedu ventilācijas sistēmas izveidei vai pārbūvei lauksaimniecības dzīvnieku novietnēs, kā arī tika noteikta papildu punktu piešķiršana atlases kritērijos, ja projektā paredzēta kūtsmēsļu krātuvju izveide. Savukārt, lai

veicinātu investīciju ieguldīšanu kooperatīvu darbības pilnveidošanai, tika precizēti nosacījumi, paredzot priekšroku tieši mazajiem kooperatīviem.

2018. gadā pasākuma M04 "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" ietvaros 4.1. apakšpasākumam "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās", 4.2. apakšpasākumam "Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē" un 4.3. apakšpasākumam "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā" katram tika izsludināta viena projektu pieteikumu iesniegšanas kārtā (18.10.2018. līdz 22.11.2018).

Nemot vērā, ka visiem trim apakšpasākumiem projektu iesniegumu iesniegšanas kārtā tika izsludināta gada beigās – oktobrī un novembrī, tad 2018. gadā tika izvērtēti tie projektu iesniegumi, kas tika iesniegti 2017. gada beigās izsludinātās kārtas (07.11.2017. līdz 07.12.2017) ietvaros:

Izvērtējot pieteikto projektu iesniegumus:

- 4.1. apakšpasākuma "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās" 4. kārtā apstiprināti 916 atbilstoši projekti ar kopējo publisko finansējumu 67,9 milj. EUR;

- 4.2. apakšpasākuma "Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē" 6. kārtā apstiprināti 41 atbilstošs projekts ar kopējo publisko finansējumu 20,5 milj. EUR;

- 4.3. apakšpasākuma "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā" 4. kārtā apstiprināti 214 atbilstoši projekti ar kopējo publisko finansējumu 17,0 milj. EUR.

4.1. apakšpasākumā 2018. gadā visvairāk apstiprināto projektu 4. kārtā bija laukkopības sektorā – 440 projekti ar kopējo publisko finansējumu 35,5 milj. EUR, piena lopkopības sektorā - 149 projekti, publiskais finansējums 13,8 milj. EUR, kā arī nobarojamo liellopu sektorā – 143 projekti (4,9 milj. EUR), jo Latvijā tieši šie ir galvenie lauksaimniecības sektori, kuros katrā no izsludinātajām kārtām ir arī vislielākais projektu iesniegumu skaits.

Šajā kārtā lielākais publiskais finansējums 38,6 milj. EUR apmērā tika paredzēts jaunu ražošanas pamatlīdzekļu iegādei, kopumā 855 projektos. No tiem visvairāk investīcijas pamatlīdzekļu iegādē ir paredzētas piekabes (puspiekabes) iegādei – 199 projekti, traktortehnikas iegādei – 197 projekti un kombainu iegādei – 142 projekti. Savukārt būvniecība ir paredzēta 216 projektos par kopējo publisko finansējumu 30,4 milj. EUR apmērā, tai skaitā fermu un lauksaimniecības dzīvnieku novietņu izveidošanai – 60 projektos, graudu apstrādes/uzglabāšanas kompleksu, torņu būvniecībai – 33 projektos un tehnikas novietņu izveidošanai – 27 projektos.

Lielajām saimniecībām ar neto apgrozījumu virs 70 000 EUR lielākais apstiprinātais publiskais finansējums 4. kārtā bija Dienvidlatgales reģionā (6,5 milj. EUR) un Ziemeļkurzemes reģionā (5,2 milj. EUR), bet vismazākais - Lielrīgas reģionā (4,2 milj. EUR). Savukārt mazajām saimniecībām (neto apgrozījumu līdz 70 000 EUR) lielākais apstiprinātais publiskais finansējums arī bija Dienvidlatgales reģionā (2,0 milj.), tālāk sekoja Zemgales reģions (2,1 milj.), bet vismazākais – Austrumlatgales reģionā (0,8 milj.).

No kopumā kārtā apstiprinātajiem 916 projektiem 279 projektus jeb 30,5% bija iesniegušas bioloģiskās lauku saimniecības tādos sektoros kā nobarojamo liellopu audzēšana (115 projekti), piena liellopu audzēšana (46 projekti), laukkopība, augļkopība u.c. Liela aktivitāte bija novērojama arī jauno lauksaimnieku (saimniecības īpašnieks līdz 40 gadu vecumam) vidū, kuriem no kopējā projektu skaita tika apstiprināti 55,9%, kas liecina par gados jaunu cilvēku interesi saistīt sevi ar dzīvi laukos, nodarbojoties ar lauksaimniecisko ražošanu.

4.2. apakšpasākumā "Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē" 2018. gadā 6. kārtā visvairāk apstiprināto projektu bija piena pārstrādes nozarē – 11 projekti, gaļas pārstrādē – 9 projekti, savukārt graudu un dārzeņu pārstrādes nozarēs katrā apstiprināti 8 projekti. Visvairāk atbalstītās aktivitātes šī apakšpasākuma ietvaros ir jaunu ražošanas pamatlīdzekļu iegāde – 38 projekts ar kopējo publisko finansējumu 10,4 milj. EUR, bet jaunu būvju būvniecībai, būvju pārbūvei vai atjaunošanai atbalstīti 17 projekti ar kopējo publisko finansējumu 10,1 milj. EUR.

4.3. apakšpasākumā "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā"

2018. gadā 4. kārtā lielākais apstiprināto projektu skaits ir aktivitātē, kas paredzēja meliorācijas sistēmu pārbūvi – 134 projekti, savukārt meliorācijas sistēmas atjaunošanai apstiprināti 80 projekti. No visiem 214 apstiprinātajiem projektiem 25 bija kopprojekti, ar kopējo publiskā finansējuma summu 1,8 milj. EUR.

2018. gadā valsts meliorācijas sistēmu sakārtošanai tika izmaksāts atbalsts 8,1 milj. EUR apm.

No perioda sākuma pasākumā M04 “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” līdz 2018. gada 31. decembrim kopumā ir iesniegti 12 892 projektu iesniegumi (t.sk. projekti, kas finansēti no valsts papildus finansējuma) ar kopējo publisko finansējumu 744,7 milj. EUR apmērā, no kuriem apstiprināti 6 415 projekti (t.sk. multiprojekti, kuros iesniegumi ir iesniegti 2 vai 3 apakšpasākumos vienlaicīgi, un attiecīgi apakšpasākumos šādi iesniegumi tiek uzskaitīti atsevišķi) šādos apakšpasākumos:

- 4.1. apakšpasākumā “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” apstiprināti 4 314 projekti ar publisko finansējumu 255,6 milj. EUR apmērā;
- 4.2. apakšpasākumā “Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē” apstiprināti 229 projekti ar publisko finansējumu 45,0 milj. EUR apmērā;
- 4.3. apakšpasākumā “Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” apstiprināti 692 projekti ar publisko finansējumu 73,1 milj. EUR apmērā.

Atbalsta pretendentiem šī LAP pasākuma ietvaros ir iespēja pretendēt arī uz valsts finansējumu atbalstam kredītprocentu daļējai dzēšanai, ja tie kvalificējas kā atbalsta saņēmēji, pretendējot uz atbalstu pasākuma „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” 4.1.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” un 4.2.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē”. Uz atbalstu kredītprocentu daļējai dzēšanai no plānošanas perioda sākuma ir iesniegti un apstiprināti 3 163 iesniegumi šādos apakšpasākumos:

- 4.1.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” 3 122 iesniegumi 9,2 milj. EUR apmērā;
- 4.2.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē” 41 iesniegums 608,9 tūkst. EUR apmērā.

Izvērtējot no perioda sākuma līdz 2018. gada beigām īstenotos projektus, secināms, ka 4.1. un 4.3. apakšpasākumos ar ieguldījumu mērķa virzienā 2A (ekonomisko rādītāju palielinājums, lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas uzlabošana, ieguldījumi infrastruktūras uzlabošanā) ir īstenoti vai daļēji īstenoti projekti, kuru kopējais publiskais finansējums ir 214,6 milj. EUR.

Mērķa virzienā 3A (papildu vērtības pievienošana lauksaimniecības produktiem) ieguldījumu dod 4.2. apakšpasākumā īstenotie vai daļēji īstenotie projekti ar publisko finansējumu 17,3 milj. EUR, bet mērķa virzienā 5B (energoefektivitātes palielināšana) 4.1. un 4.2. apakšpasākumos īstenoti vai daļēji īstenoti projekti ar publisko finansējumu 5,5 milj. EUR. Savukārt mērķa virzienā 5D (ieviestas tehnoloģijas SEG un/ vai amonjaka emisiju samazinājumam) ieguldījumu dod 4.1. un 4.2. apakšpasākumos īstenotie vai daļēji īstenotie projekti, kuru publiskais finansējums ir 6,6 milj. EUR.

M05 “Dabas katastrofās un katastrofālos notikumos cietušā lauksaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un piemērotu profilaktisko pasākumu ieviešana”

Atbalsta saņemšanas nosacījumus pasākumam M05 nosaka Ministru kabineta 2015. gada 14. jūlija noteikumi Nr. 401 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākumam "Dabas katastrofās un katastrofālos notikumos cietušā lauksaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un piemērotu profilaktisko pasākumu ieviešana"".

Pasākuma ietvaros 2018. gadā tika izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā apakšpasākuma 5.1 “Atbalsts profilaktiskajiem pasākumiem, lai mazinātu epizootiju un epifitotiju iespējamās sekas” ietvaros atbalstam cūkkopības nozarē (11.06.2018. līdz 11.07.2018.) ar kopējo finansējumu 447,4 tūkst EUR. Kārtā tika iesniegti 4 projekti, no kuriem apstiprināti 3 projekti par 225,9 tūkst. EUR, viens projekts par 221,5 tūkst. EUR vēl ir vērtēšanā.

Šajā pasākumā 2018. gadā bija vērojama zemāka aktivitāte, salīdzinot ar iepriekšējo periodu, jo, ņemot vērā

Āfrikas cūku mēra izplatību iepriekšējos gados, saimniecības jau ir veikušas lielāko daļu profilakses pasākumu, lai novērstu šīs bīstamās slimības izplatīšanos savās saimniecībās. Tādēļ 2018. gadā atbalstam pieteicās tikai tās saimniecības, kuras profilakses pasākumus vēl nebija veikušas.

No perioda sākuma līdz 2018. gada beigām ir apstiprināti 78 projekti par kopējo summu 3,5 milj. EUR apmērā (tai skaitā 59 cūkkopības nozares un 19 putnkopības nozares projektu īstenošanai) 66 saimniecībām (dažas saimniecības ir iesniegušas vairākus projektus), bet par īstenotajiem vai daļēji īstenotajiem projektiem 58 saimniecībām izmaksāts finansējums 2,3 milj. EUR apmērā.

M06 “Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība”

6.1. apakšpasākumā “Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai” 2017. un 2018. gadā jaunas projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas netika izsludinātas, bet turpinājās jau apstiprināto projektu īstenošana. Pasākuma ieviešana ir veiksmīga, atbalsta pretendentu aktivitāte periodā ir bijusi ļoti augsta, jo ir apstiprināti 306 projektu pieteikumi par 12,2 milj. EUR jeb 77,4% no periodā šim apakšpasākumam pieejamā publiskā finansējuma (t.sk. valsts papildus finansējums), no kuriem līdz pārskata perioda beigām daļēji vai pilnīgi īstenoti 297 projekti 60,5% apmērā no pieejamā finansējuma (9,6 milj. EUR).

Pasākuma ieviešanā tika piemērots reģionalizācijas princips, lai nodrošinātu līdzvērtīgu reģionu attīstību, kā arī paredzētu vienmērīgu finansējuma sadali Latvijas teritorijā. Pasākuma ieviešanas kārtās visvairāk projektu iesniegumu tika iesniegti Dienvidlatgales (49 projekti), Austrumlatgales (40 projekti), Ziemeļvidzemes (38 projekti), un Viduslatvijas (38 projekti) reģionālajās pārvaldēs.

6.3.apakšpasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” 2018. gadā netika izsludinātas jaunas kārtas, bet turpinājās iepriekšējās kārtas projektu īstenošana.

Pasākuma ieviešana ir veiksmīga, atbalsta pretendentu aktivitāte un interese par šo pasākumu bija tik augsta, ka ar LAP grozījumiem (6.1. redakcija) pieejamais publiskais finansējums tika palielināts par 8,0 milj. EUR. Projekti tiek veiksmīgi realizēti un kopumā no plānošanas perioda sākuma apstiprinātā 2 121 projekta (publiskais finansējums 31,8 milj. EUR jeb 74,4% no apakšpasākumā pieejamā, neskaitot pārejošas saistības) saistības pārtrauktas ar 17 atbalsta pretendentiem, kas ir 0,8% no visiem apstiprinajamajiem projektiem, bet uz pārskata perioda beigām daļēji vai pilnīgi īstenoti 2 104 projekti 26,5 milj. EUR apmērā (61,9% no plānotā).

Šajā apakšpasākumā papildus pārejošo saistību ietvaros no iepriekšējā plānošanas perioda līdz 2018. gada beigām tika īstenoti 137 projekti ar kopējo izmaksāto finansējumu 327,0 tūkst. EUR apmērā.

Pasākuma ieviešanā tika piemērots reģionalizācijas princips, lai nodrošinātu līdzvērtīgu reģionu attīstību, kā arī paredzētu vienmērīgu finansējuma sadali Latvijas teritorijā. Pasākuma ieviešanas kārtās visvairāk projektu iesniegumu tika iesniegti Ziemeļvidzemes, Dienvidlatgales un Dienvidkurzemes reģionālajās pārvaldēs.

6.4.apakšpasākuma „Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstībā”

Kārtību, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu apakšpasākumam 6.4, nosaka Ministru kabineta 2016. gada 24. maija noteikumi Nr. 320 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākumā “Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā” atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā””.

Pasākuma administrēšanai 2018. gada 8. maijā tika apstiprināti grozījumi šajos noteikumos, lai precizētu atbalsta saņemšanas nosacījumus, ļaujot atbalsta pretendentiem veikt saimniecisko darbību nozarē, kas nav tieši saistīta ar esošo darbības nozari, kā arī, lai paplašinātu atbalsta saņēmēju loku aktivitātē “Tūrisma aktivitāšu veicināšana”, ļaujot tajā piedalīties arī lauksaimniekiem.

Papildus tika palielinātas maksimālās attiecināmās izmaksas, proti, plānošanas periodā vienai ar atbalsta pretendentu saistīto personu grupai kopējā attiecināmo izmaksu summa nepārsniedz:

- a) ieguldījumiem ražošanas un pakalpojumu attīstībā – 700 tūkst. EUR, t. sk. par mobilo tehniku 200 tūkst. EUR;
- b) ieguldījumiem ražošanas attīstībā – 500 tūkst. EUR, t.sk. par mobilo tehniku 200 tūkst. EUR;
- c) ieguldījumiem pakalpojumu attīstībā – 300 tūkst. EUR, t. sk. par mobilo tehniku 200 tūkst. EUR.

Trešajā projektu pieņemšanas kārtā (18.06.2018. līdz 18.07.2018.) atbalsts tika paredzēts visām trijām apakšpasākuma aktivitātēm - ar lauksaimniecību nesaistītu darbību attīstībai, ar lauksaimniecību nesaistītu saimniecisko darbību dažādošanai, kā arī tūrisma aktivitāšu veicināšanai. Šajā kārtā tika iesniegti 289 projektu iesniegumi, no kuriem tika apstiprināti 193 ar kopējo publisko finansējumu 15,0 milj. EUR, kas ir 49,2% no kopēja apakšpasākuma ietvaros plānotā publiskā finansējuma (EUR 30,5 milj.).

Līdz atskaites perioda beigām apakšpasākumā ir apstiprināti 410 projekti 24,3 milj. EUR apmērā (79,6% no plānotā), no kuriem laužas saistības par 49 projektiem 2,3 milj. EUR, bet īstenoti vai daļēji īstenoti 152 projekti 4,7 milj. EUR apmērā jeb 15,3% no apakšpasākumā pieejamā publiskā finansējuma.

Analizējot apakšpasākuma īstenošanu detalizētāk, no plānošanas perioda sākuma aktivitātē “Ar lauksaimniecību nesaistītu darbību attīstība” apstiprināti 296 projekti 20,3 milj. EUR apmērā, bet pilnīgi vai daļēji īstenoti 109 projekti par kopējo summu 4,0 milj. EUR.

Aktivitātē “Ar lauksaimniecību nesaistītu saimniecisko darbību dažādošanai vai tūrisma aktivitāšu veicināšanai (lauksaimniekiem)” apstiprināti 50 projekti 1,9 milj. EUR apmērā, bet pilnīgi vai daļēji īstenots 21 projekts par 366,9 tūkst. EUR, savukārt aktivitātē “Tūrisma aktivitāšu veicināšana” tika apstiprināti 64 projekti 2,1 milj. EUR apmērā, no kuriem pilnīgi vai daļēji īstenoti 22 projekti par kopējo summu 348,6 tūkst. EUR apmērā.

Projektu iesniegumu ceturrtā pieņemšanas kārtā ir plānota no 17.05.2019. līdz 17.06.2019. par atlikušo publisko finansējumu, kuru plānots novirzīt aktivitātēm “Ar lauksaimniecību nesaistītu saimniecisko darbību dažādošana attiecībā uz tūrisma aktivitāšu veicināšanu” un “Tūrisma aktivitāšu veicināšana”.

Veicot ieguldījumus ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanā un attīstībā, galvenās projektos atbalstītās darbības nozares ir mežizstrāde, ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, koksnes, koka izstrādājumu ražošana, gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana, nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana, automobiļu apkope un remonts, mēbeļu un gatavo metālizstrādājumu ražošana. Tūrisma pakalpojumu sniedzēji tūrisma aktivitāšu veicināšanas projektu ietvaros paredzējuši attīstīt viesu izmitināšanu, sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbības.

Pēdējā laikā nozīmīgs šķērslis uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai ir pieeja apgrozāmajam un kapitāla finansējumam. Vislielākās grūtības atbalsta pretendentiem rada kredītiestāžu izvirzītās pārmērīgās prasības uzņēmumu kredīšanai, tādēļ vairākiem uzņēmumiem netiek dota iespēja attīstīt un dažādot saimniecisko darbību. Atteikuma iemesls kredīta saņemšanai bieži vien ir nepietiekami uzņēmuma finanšu līdzekļi un nepietiekams nodrošinājums, tādēļ bankas saskata pārāk lielu risku projektu sekmīgai īstenošanai. Uzņēmumu finansiālais stāvoklis ir samērā būtisks ierobežojošais faktors projektu sekmīgai īstenošanai.

Turklāt vairākos iesniegtajos projektos paredzēti būvniecības darbi, kam projektu īstenošanas laiks ir līdz diviem gadiem no projektu apstiprināšanas. Līdz ar to finansējuma apguvei atbalsta pretendentiem nepieciešami lielāki laika resursi.

Papildus tam, finansējums projektu iesniegumu pieņemšanas kārtām tiek sadalīts pēc reģionalizācijas principa, ņemot vērā zemāko teritorijas attīstības indeksu un lielāko mikrouzņēmumu un mazo uzņēmumu īpatsvaru. Līdz ar to gan pirmajā, gan otrajā kārtā izveidojas situācija, ka vairākiem reģioniem katrā kārtā pietrūka finansējuma, savukārt pārējos reģionos interese pēc atbalsta bija zemāka un šajos reģionos netika pieprasīts viss kārtā pieejamais finansējums.

6.4.1.apakšpasākuma “Biogāzes ražošanas atbalsts” īstenošana netika uzsākta, un apakšpasākums tika izslēgts no LAP ar grozījumiem (LAP 6.1. redakcija), kurus EK apstiprināja 2018. gada 2. oktobrī.

M07 “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos”

Kārtību, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākumam M07, nosaka Ministru kabineta 2015. gada 18. augusta noteikumi Nr. 475 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākumā “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā”.

2018. gada 4. septembrī tika apstiprināti grozījumi šajos Ministru kabineta noteikumos, kas precizē maksimālo atbalsta summu vienam atbalsta pretendenta, palielinot to pašvaldībām, kurām bija samazināts atbalsta apmērs.

No 15.10.2015. līdz 01.12.2019. ir izsludināta nepārtrauktā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar publisko finansējumu 126,6 milj. EUR.

No perioda sākuma līdz 2018. gada 31. decembrim ir apstiprināti 248 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu 91,3 milj. EUR apmērā jeb 72,1% no pasākumā pieejamā finansējuma, tai skaitā 2018. gadā apstiprināti - 111 projekti 45,4 milj. EUR apmērā. Pilnībā vai daļēji īstenoti ir 119 projekti par 37,4 milj. EUR jeb 29,5 % no plānotā un tos īstenojušas 53 pašvaldības.

Projektu īstenošanu apgrūtina situācija, ka vienlaikus Latvijā paralēli notiek lielu infrastruktūras objektu būvniecība gan valsts, gan pašvaldību līmenī. Paralēli pasākumam ir atvēri arī Eiropas Reģionālās attīstības fonda pasākumi infrastruktūras izbūvei un ceļu būvniecībai un pārbūvei. Līdz ar to pastāv problēmas saistībā ar vietējo būvniecības uzņēmumu kapacitāti un kvalificēta darbaspēka deficītu būvniecībā, tai skaitā projektēšanas un uzraudzības jomā. Šajā LAP pasākumā vien kā potenciālie atbalsta saņēmēji ir 110 pašvaldības, tātad pieprasījums pēc ceļu būvniecības pakalpojumiem ir ļoti augsts.

Apstiprinātajos projektos paredzēts sakārtot 1 191,1 km pašvaldību grants ceļus, kas jau pārsniedz LAP paredzētos 840 km, jo sākotnēji, plānojot pārbūvēto ceļu km, tika ņemtas vērā maksimālās viena km grants ceļu izmaksas, bet, veicot būvniecības pakalpojumu iepirkumus, reālās izmaksas pārsvarā ir zemākas, līdz ar to pašvaldības var atļauties sakārtot vairāk ceļu km.

Pilnībā vai daļēji īstenotajos projektos sakārtoti pašvaldību grants ceļi 573,8 km garumā, kas ir 68,3% no paredzētā mērķa vērtības. Pasākuma rādītājs “Iedzīvotāju skaits, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem” uz pārskata perioda beigām ir izpildīts par 68,5% (13 856 iedzīvotāji) no paredzētā iznākuma rādītāja.

M08 „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā”

Kārtību, kādā tiek piešķirts Eiropas Savienības un valsts atbalsts pasākumam M08 nosaka 2015. gada 4. augusta noteikumi Nr.455 „Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākuma "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā" īstenošanai” (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr. 455)

Ņemot vērā salīdzinoši zemo aktivitāti 8.1.apakšpasākumā, jau 2017. gadā tika uzsākts darbs pie grozījumiem LAP, kā arī attiecīgi Ministru kabineta noteikumos Nr.455 un tā 2018. gada 27. februārī tika apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr. 126 (turpmāk - Ministru kabineta noteikumi Nr. 126), kuros ietvertie precizējumi paredz, ka turpmāk būs iespēja mežu ieaudzēt nelielās platībās līdz 4 ha līdzšinējo 2 ha vietā (lauksaimniecības zemes platībās, uz kurām netiek attiecināts nosacījums par augsnes auglību). Noteikumi papildināti ar jaunu nosacījumu, paredzot, ka mežu atļauts ieaudzēt arī zemēs ar kategoriju “pārējās zemes”, kas ietver dažādas neizmantojamās zemes – piemēram, izstrādātus karjerus, smiltājus u.c., tā nodrošinot ar šo neizmantoto platību racionālu apsaimniekošanu.

Vienlaikus, saglabājot apakšpasākumā iestrādātos augstos kvalitātes kritērijus, līdz 20 ha vienam atbalsta saņēmējam plānošanas periodā tiek palielināts maksimālās platības apjoms, kurā var veikt meža ieaudzēšanu, tā ļaujot vēl efektīvāk izmantot selekcijas pozitīvo efektu, veidojot veselīgas un pret klimata pārmaiņām noturīgas mežaudzes. Šie grozījumi sekmēs efektīvāku zemju apsaimniekošanu un apakšpasākumā izvirzīto mērķu sasniegšanu.

Tāpat, ņemot vērā LAP Uzraudzības komitejā (2017. gada 9. jūnija sēdē) lemto, ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 126 tika precizēti projektu atlases kritēriji apakšpasākumos 8.1 „Meža ieaudzēšana” un 8.5 „Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai”, dodot iespēju atbalsta pretendentiem iegūt papildu punktus projekta vērtēšanas procesā, ja pretendents ir apguvis mežsaimniecības mācību kursu LAP pasākuma M01 “Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi” apakšpasākumā 1.1. “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi”.

8.1 apakšpasākumā „Meža ieaudzēšana, papildinot daļēji aizaugušās lauksaimniecības zemes, un kopšana” 2018. gadā tika izsludināta sestā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā (19.04.2018. līdz 21.05.2018.) ar kopējo publisko finansējumu 2,0 milj. EUR apmērā, kur tika iesniegti 351 pieteikumi 1,5 milj. EUR apmērā.

8.1 apakšpasākumā „Meža ieaudzēšana” šajā kārtā tika apstiprināti 332 projekti 1,4 milj. EUR apmērā par meža ieaudzēšanu 1 925 ha platībā, bet no plānošanas perioda sākuma kopumā apstiprināti ir 1 329 projekti 4,7 milj. EUR apmērā par 4 032 ha meža ieaudzēšanu, savukārt īstenoti projekti 1,7 milj. EUR apmērā (26,6% apmērā no plānotā), apmežojot 1 925 ha platības.

8.3/ 8.4 apakšpasākums “Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai, ko nodarījuši ugunsgrēki, dabas katastrofas, katastrofāli notikumi” un “Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana”

8.4. apakšpasākumā “Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana” tika precizēti atbalsta saņemšanas nosacījumi, veicot grozījumus Ministru kabineta noteikumos Nr. 455 (apstiprināti ar 2018. gada 21. augusta Ministru kabineta noteikumiem Nr. 542). Tā kā mežaudzes posta ne vien ugunsgrēki, bet arī abiotiski faktori, piemēram, vēja, sausuma, spēcīgu lietavu, sniega un citu apstākļu ietekme, noteikumos tika veikts grozījums, lai ietvertu visus šādus faktorus un nebūtu jāveic atkārtoti grozījumi noteikumos par katru no iespējamajiem mežaudžu postošajiem apstākļiem. Iepriekšējie atbalsta nosacījumi neparedzēja iespēju meža īpašniekiem, kuru audzes ir iznīcinātas šādu dabas katastrofu dēļ, saņemt atbalstu šo audžu atjaunošanai.

8.3. apakšpasākumā 2018. gadā tika izsludināta otrā kārtā (25.09.2018. līdz 04.10.2018.) ar kopējo publisko finansējumu 1,5 milj. EUR, kurā tika iesniegti 2 projekti kopsummā par visu izsludināto finansējuma apjomu, kuri uz pārskata perioda beigām vēl bija izvērtēšanā.

2018. gadā 8.4. apakšpasākumā tika izsludināta piektā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā (01.10.2018. līdz 31.10.2018.) ar kopējo publisko finansējumu 600,0 tūkst. EUR, kurā tika apstiprināti 38 projekti 352,5 tūkst. EUR apmērā meža atjaunošanai pēc katastrofām 234 ha platībā.

8.5 apakšpasākumā “Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai”

2018. gadā 8.5 apakšpasākumā tika izsludināta piektā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā (01.03.2018. līdz 05.04.2018.) ar kopējo publisko finansējumu 2,0 milj. EUR, kurā tika iesniegti 1 837 projekti 4,5 milj. EUR apmērā. Tā kā bija vērojama ļoti augsta atbalsta pretendentu aktivitāte, šajā kārtā pieejamā finansējuma iztrūkums bija 2,5 milj. EUR, salīdzinot ar pieprasījumu.

Šajā kārtā tika apstiprināti 885 projekti par visu kārtai pieejamo finansējumu 2,0 milj. EUR apmērā.

No perioda sākuma pasākumā M08 „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā” apstiprināti projekti par kopējo publisko finansējumu 29,8 milj. EUR apmērā (88,8% no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma), bet īstenoti projekti 18,1 milj. EUR apmērā (49,1% no pasākumā plānotā) tai skaitā:

8.1 apakšpasākumā „Meža ieaudzēšana, papildinot daļēji aizaugušās lauksaimniecības zemes, un to kopšana” apstiprināti projekti 4,7 milj. EUR apmērā, bet atbalstu saņēmuši mežu īpašnieki 1,7 milj. EUR apmērā par 1925 ha ieaudzētajām platībām;

8.3/8.4 apakšpasākumā “Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai, ko nodarījuši ugunsgrēki, dabas katastrofas, katastrofāli notikumi” apstiprināti 156 projekti par kopējo publisko finansējumu 3,9 milj. EUR

apmērā, savukārt īstenoti 97 projekti 2,5 milj. EUR apmērā;

8.5. apakšpasākumā "Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai" apstiprināti 8 026 projekti 21,3 milj. EUR apmērā 60 404 ha platību kopšanai, bet jau īstenoti 5 910 projekti, izkopjot mežus 43 857 ha platībā un saņemot atbalstu 13,9 milj. EUR apmērā.

M09 "Ražotāju grupu un organizāciju izveide"

Atbalsta saņemšanas kārtību pasākumā M09 nosaka Ministru kabineta 2015. gada 3. februāra noteikumi Nr. 60 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākumam "Ražotāju grupu un organizāciju izveidei"".

2018. gadā šajos noteikumos tika veikti divi grozījumi, kas apstiprināti ar Ministru kabineta 2018. gada 24. aprīļa noteikumiem Nr. 241 un 2018. gada 14. jūnija noteikumiem Nr. 330, lai harmonizētu normas ar Padomes 2013. gada 17. decembra Regulas (EK) Nr. 1305/2013 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Padomes regulu (EK) Nr. 1698/2005 27. panta 3. punktu. Grozījumi nosaka precīzāku priekšapmaksas izmaksas kārtību, precīzē normu attiecībā uz biznesa plāna grozījumiem, svītrotu normu, kas paredzēja, ka pretendents LAD jāiesniedz pēdējā noslēgtā gada pārskata kopija, kā arī uzlaboti *de minimis* atbalsta uzskaites nosacījumi.

Šī pasākuma ietvaros atbalsts ir pieejams ražotāju organizāciju izveidei, kuras atbilstības statusu saņēmušas pēc 2014. gada 1. janvāra un atbalsts tiek piešķirts ik gadu piecu gadu periodā.

Ievērojot pretendentu zemo aktivitāti iepriekšējās projektu pieņemšanas kārtās, kā arī apstākļus, ka jauni kooperatīvi, kas būtu ieguvuši atbilstības statusu un varētu pretendēt uz pasākuma atbalstu, neveidojas, ar LAP grozījumiem (6.1. redakcija) kopējie publiskā sektora izdevumi pasākumam tika samazināti no 2,8 milj. EUR uz 780,2 tūkst. EUR un finansējuma samazinājums tika novirzīts Eiropas Inovāciju partnerības (turpmāk – EIP) darba grupu projektu īstenošanai pasākumā M16 "Sadarbība".

2018. gadā jaunas projektu pieteikumu pieņemšanas kārtas netika izsludinātas, turpinājās 2015. līdz 2017. gadā apstiprināto projektu īstenošana, bet šajā gadā pasākuma ietvaros ir izmaksāts finansējums 122,1 tūkst. EUR apmērā.

Kopš plānošanas perioda sākuma pasākumā izsludinātas trīs projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas, un ir apstiprināti 3 projekti mežsaimniecības kooperatīviem par kopējo publisko finansējumu 485,5 tūkst. EUR - no 2015. gada līdz 2017. gadam ik gadu pa vienam projektam, kā arī LAP 2007-2013 uzņemto saistību izpildei rezervēts finansējums 26,4 tūkst. EUR apmērā (kopā pasākumā 511,9 tūkst. EUR), bet izmaksāts finansējums 250,7 tūkst. EUR apmērā jeb 32,1% no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma (LAP 6.1. redakcija).

Kopumā trijos mežsaimniecības kooperatīvos, kas saņem atbalstu šī pasākuma ietvaros, ir palielinājies biedru skaits – no vidēji 65 biedriem 2017. gadā līdz 121 biedram 2018. gadā, sasniedzot kopējo biedru skaitu 362, kā arī par 22% ir palielinājies kopējais šo 3 kooperatīvu apgrozījums no 3,72 milj. EUR 2017. gadā līdz 4,54 EUR 2018. gadā.

M16 "Sadarbība"

Kārtību, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākumam M16 nosaka 2017. gada 25. aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr. 222 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība 16. pasākuma "Sadarbība" 16.1. apakšpasākumam "Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupu projektu īstenošanai" un 16.2. apakšpasākumam "Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei" atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā" (turpmāk - MK noteikumi nr. 222).

16.1 apakšpasākuma "Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupu projektu īstenošanai" un 16.2 apakšpasākuma "Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei" atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā"

administrēšanai 2018. gada 1. martā tika apstiprināts grozījums MK noteikumos Nr. 222, lai precizētu un atvieglotu atbalsta saņemšanas nosacījumus zinātniskajām institūcijām.

Papildus pasākuma īstenošanai 2018. gada 20. septembrī tika apstiprināti grozījumi MK noteikumos Nr. 222, lai precizētu un atvieglotu atbalsta saņemšanas nosacījumus atbalsta pretendentiem attiecībā uz iepirkuma dokumentācijas saskaņošanu ar LAD, precizētas prasības attiecībā uz attiecināmajām projekta koordinācijas izmaksām un atlīdzību par darbu Darba likuma 59. panta izpratnē projekta mērķu sasniegšanai, kā arī nodokļiem, kas saistīti ar darba samaksu.

16.1 apakšpasākums "Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupu projektu īstenošanai"

Atbalsts šajā apakšpasākumā ir paredzēts EIP darba grupām (apvieno lauksaimniekus, mežsaimniekus, lauksaimniecības produktu pārstrādātājus, lauksaimniecības, mežsaimniecības vai lauksaimniecības produktu pārstrādes nozares nevalstisko organizāciju vai kooperatīvu pārstāvjus, konsultantus, pētniekus, tai skaitā studentus, vai citas jaunradē ieinteresētās puses), kas izstrādā nacionāli nozīmīgu, uz jaunradi vērstu EIP projekta ideju saistītu ar lauksaimniecību, mežsaimniecību vai lauksaimniecības produktu pārstrādi. EIP darba grupu projektu idejas ir inovatīvas, risina nozarē aktuālas nepieciešamības un paredz nozīmīgu, būtisku ieguvumu nozarei.

No 01.07.2017. līdz 26.01.2018. apakšpasākumā tika izsludināta pirmā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar publisko finansējumu 3,0 milj. EUR jeb 21,3% no apakšpasākumā plānotā kopējā publiskā finansējuma visam plānošanas periodam (LAP 6.1 redakcija).

Pirmajā kārtā projektu idejas atlases posmā (1.posms) tika iesniegti 35 projektu ideju iesniegumi, no kuriem tika apstiprināti 14, bet 21 projektu ideju iesniegums tika noraidīts. Savukārt projektu iesniegumu atlases posmā (2.posms) apstiprināti 7 projektu iesniegumi ar kopējo finansējumu 3,0 milj. EUR un 7 noraidīti. Visiem otrā posmā apstiprinātajiem projektiem īstenošana uzsākta 2018. gadā.

No 01.03.2018. līdz 23.07.2018. apakšpasākumā tika izsludināta otrā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar publisko finansējumu 3,7 milj. EUR jeb 26,2% no apakšpasākumā plānotā kopējā publiskā finansējuma.

Otrajā kārtā projektu idejas atlases posmā (1.posms) tika iesniegti 16 projektu ideju iesniegumi, no kuriem tika apstiprināti 11, bet 5 projektu ideju iesniegumi tika noraidīti. Savukārt projektu iesniegumu atlases posmā (2.posms) apstiprināts viens projekta iesniegums par 0,4 milj. EUR un 10 projekti ir vērtēšanā.

Apstiprinātajiem projektiem populārākās tēmas ir jauni risinājumi pārtikas ražošanas blakusproduktu izmantošanā, pārtikas produktu kvalitātes uzlabošanā un ārstnieciskās pārtikas ražošanā, jaunas tehnoloģijas un ekonomiski pamatoti risinājumi vietējās lopbarības ražošanai, uz sapropeļa bāzes veidotu produktu izmantošanā, inovatīvi risinājumi lauksaimniecības dzīvnieku slimību profilaksei, agrīnai diagnostikai un ārstniecībai, kā arī augu slimību ierobežošanai.

No 02.11.2018. līdz 10.06.2019. šajā apakšpasākumā tika izsludināta trešā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar publisko finansējumu 6,3 milj. EUR jeb 44,6% no apakšpasākumā plānotā kopējā publiskā finansējuma visam plānošanas periodam.

Trešajā kārtā projektu idejas atlases posmā (1.posms) tika iesniegti 24 projektu ideju iesniegumi, no kuriem tika apstiprināti 13, bet 9 projektu ideju iesniegumi tika noraidīti. Projektu iesniegumu atlases otrais posms tiks atvērts līdz 2019. gada 10. jūnijam.

Kopumā apakšpasākumā līdz atskaites perioda beigām daļēji īstenoti ir 5 projekti, kuriem izmaksāts finansējums 316,3 tūkst. EUR apmērā.

Apakšpasākums 16.2 "Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei"

No 01.03.2018. līdz 05.04.2018. apakšpasākumā tika izsludināta otrā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar publisko finansējumu 5,0 milj. EUR jeb 81,0% no apakšpasākumā plānotā kopējā publiskā finansējuma

visam plānošanas periodam. Otrajā kārtā bija salīdzinoši zema pretendentu aktivitāte un tika iesniegti 27 projektu iesniegumi, no kuriem tika apstiprināti 14 projektu iesniegumu ar kopējo publisko finansējumu 1,1 milj. EUR kas ir 17,6% no kopēja apakšpasākuma ietvaros plānotā publiskā finansējuma 6,2 milj. EUR (LAP 6.1. redakcija), un noraidīti 13 projektu iesniegumu, ar kopējo publisko finansējumu 1,0 milj. EUR.

No 02.11.2018. līdz 03.12.2018. apakšpasākumā tika izsludināta trešā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar publisko finansējumu 3,9 milj. EUR jeb 63,2% no apakšpasākumā plānotā kopējā publiskā finansējuma. Trešajā kārtā tika iesniegti 26 projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 2,1 milj. EUR kas ir 34,0% no kopēja apakšpasākuma pieejamā publiskā finansējuma, no kuriem tika apstiprināti 14 projekti ar kopējo finansējumu 1,0 milj. EUR.

Līdz atskaites perioda beigām apakšpasākumā daļēji īstenoti ir 11 projekti, kuriem kopumā izmaksāts finansējums 172,1 tūkst. EUR apmērā.

16.2.apakšpasākuma ietvaros liela daļa no projektu iesniegumiem ir saistīti ar dažādu lauksaimniecības produktu audzēšanu un zemes ielabošanas veidiem, kā arī projektu iesniegumu tēmas ir saistītas ar auglīkopības nozares attīstīšanu un lauksaimniecības produktu pārstrādi, tai skaitā ievērojamā daļā apstiprinātajos projektos paredzētas videi draudzīgas (bioloģiskas un integrētas) inovatīvas metodes, tehnoloģijas, kā arī lauksaimniecības un pārstrādes produktu ražošana.

Apakšpasākumā 16.3 "Atbalsts lauku tūrisma attīstības veicināšanai"

Apakšpasākuma administrēšanai 2017. gada 28. novembrī Ministru kabinetā tika apstiprināti noteikumi Nr. 703 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Sadarbība" 16.3. apakšpasākumā "Atbalsts lauku tūrisma attīstības veicināšanai" atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā".

No 20.01.2018. līdz 20.02.2018. apakšpasākumā tika izsludināta pirmā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar publisko finansējumu 1,0 milj. EUR jeb 72,6% no apakšpasākumā paredzētā kopējā publiskā finansējuma plānošanas periodam.

Pirmajā kārtā tika iesniegti 13 projektu iesniegumi, no kuriem tika apstiprināti 11 projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 763,9 tūkst. EUR kas ir 55,5% no kopēja apakšpasākuma ietvaros plānotā publiskā finansējuma (1,4 milj. EUR), un noraidīti 2 projektu iesniegumi, ar kopējo publisko finansējumu 43 tūkst. EUR.

Projektu iesniegumu otrā pieņemšanas kārtā tika izsludināta no 04.02.2019. līdz 04.03.2019.

M17 "Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija"

Kārtību, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākumam M17, nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr.492 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 492).

Ņemot vērā Regulas Nr. 2017/23931 ietvaros veiktos grozījumus attiecībā uz riska pārvaldības pasākumu nosacījumiem, 18.09.2018. tika apstiprināti grozījumi MK noteikumos Nr. 492. Grozījumi rada labvēlīgākus nosacījumus lauksaimniekiem šī atbalsta saņemšanai, jo apdrošināšanas līgumā var paredzēt zaudējumu kompensēšanu, ja tie pārsniedz 20% no produkcijas apmēra, kas iepriekš bija noteikti 30% apmērā. Tāpat ir

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 13. decembra (ES) Regula Nr. 2017/2393, ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1305/2013 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), (ES) Nr. 1306/2013 par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību, (ES) Nr. 1307/2013, ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem, kurus veic saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām, (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un (ES) Nr. 652/2014, ar ko paredz noteikumus tādu izdevumu pārvaldībai, kuri attiecas uz pārtikas apriti, dzīvnieku veselību un dzīvnieku labturību, augu veselību un augu reproduktīvo materiālu (Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 2017.gada 29.decembris, Nr.L350).

palielināta maksimālā atbalsta intensitāte no 65% līdz 70% no polises iegādes izmaksām.

No 15.10.2015 līdz 01.12.2019 ir izsludināta nepārtrauktā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā, un 2018. gadā pasākuma ietvaros tika izmaksāts atbalsts 2 384 saimniecībām ar kopējo publisko finansējumu EUR 4,96 milj. apmērā. Tas ir ievērojams lauksaimnieku intereses pieaugums apdrošināšanas pakalpojumu izmantošanā, ņemot vērā, ka 2017. gadā pasākuma ietvaros tika izmaksāts atbalsts 1 974 saimniecībām ar kopējo publisko finansējumu EUR 2,9 milj. apmērā.

Ņemot vērā lauksaimnieku pieaugošo aktivitāti, LAP Uzraudzības komiteja 2018. gada 14. jūnija sēdē apstiprināja papildu finansējuma 2,0 milj. EUR apmērā novirzīšanu minētajam pasākumam no pasākuma "Biogāzes ražošanas atbalsts". Finansējuma palielinājums tika apstiprināts ar grozījumiem LAP 6.1. redakcijā, kurus EK apstiprināja 2018. gada 2. oktobrī. Savukārt ar LAP grozījumiem 7.0 redakcijā, kurus EK apstiprināja 2019. gada 8. maijā, pasākumā pieejamais finansējums tika palielināts vēl par 10,0 milj. EUR, kopumā sasniedzot 22,0 milj. EUR.

Tā no perioda sākuma līdz 2018. gada beigām atbalsts kopumā ir izmaksāts 2 781 saimniecībām 9,0 milj. EUR apmērā jeb 74,9% no plānotā (LAP 6.1. redakcija).

M19 "Atbalsts LEADER vietējai attīstībai (SVVA - sabiedrības virzīta vietējā attīstība)"

Kārtību, kādā tiek administrēts valsts un Eiropas savienības atbalsts pasākumā M19 nosaka:

- Ministru kabineta 2015. gada 13. oktobra noteikumi Nr. 590 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība lauku attīstībai apakšpasākumā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju"” (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr. 590);
- Ministru kabineta 2015. gada 10. marta noteikumi Nr.125 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju sagatavošanai un īstenošanai (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr. 125);
- Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumi Nr. 769 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējo rīcības grupu darbības nodrošināšanai un teritorijas aktivizēšanai 2014.-2020. gada plānošanas periodā” (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr. 769);
- Ministru kabineta 2017. gada 3. maija noteikumi Nr. 238 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējām rīcības grupām starpteritoriālai un starpvalstu sadarbībai” (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr. 238).

05.06.2018. tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 590, kas precizē projektu vērtēšanas un lēmumu pieņemšanas kārtību vietējām rīcības grupām (turpmāk – VRG), paredzot VRG lēmumu par projektu noraidīšanu pieņemšanu divu mēnešu laikā (ir nepieciešams ilgāks laiks noraidīšanas pamatojumu sagatavošanai), garāku ar vērtēšanu saistīto dokumentu iesniegšanas termiņu LAD Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā (EPS), papildu pienākumu VRG informēt LAD par valsts amatpersonām, lai LAD varētu informēt Valsts ieņēmumu dienestu. Lai mazinātu administratīvo slogu, tika paredzēta pāreja uz projektu iesniegšanu tikai LAD EPS.

05.06.2018. tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.125 ar mērķi ļaut VRG ātrāk iesniegt starpposma novērtējumu un saņemt papildu atbalstu SVVA stratēģijas īstenošanai, ja VRG ir izpildījusi papildu finansējuma saņemšanas nosacījumus. Tika precizēti arī papildus finansējuma saņemšanas nosacījumi, nosakot, ka publiskā finansējuma apguves rādītājs un rīcību rezultātu rādītājs ietver arī projektiem apstiprināto publisko finansējumu un apstiprinātos projektos plānotās rādītāju vērtības, ņemot vērā, ka VRG nevar ietekmēt apstiprināto projektu īstenošanu un būvniecības projekts var ilgt divus gadus.

05.06.2008. un 31.11.2018. tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 769, paredzot atlīdzību VRG lēmumu pieņemšanā iesaistītiem pārstāvjiem, ņemot vērā, ka, sākot no 2018. gada 1. augusta, VRG tiek palielināta kompetence un atbildība lēmumu pieņemšanā par projekta atbilstību SVVA stratēģijai. Izmaiņas tika veiktas arī VRG darbinieku darba algas apmēra ierobežojuma noteikšanā, ņemot vērā, ka līdz ar

jaunas kārtības stāšanos spēkā palielinās darba apjoms.

11.12.2018. tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 238, kas precizē atbalsta saņemšanas nosacījumus, pamatojoties uz konstatētajām nepilnībām.

2018. gadā visas 35 VRG turpināja projektu iesniegumu pieņemšanu, kopumā tika izsludinātas 40 projektu pieņemšanas kārtas. Tika apstiprināti projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu 6,2 milj. EUR, kas ir 9,9% no **19.2. apakšpasākumam “Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju”** plānotā publiskā finansējuma, savukārt izmaksāts publiskais finansējums ir 6,9 milj. EUR, kas ir 11,1% no šim apakšpasākumam paredzētā publiskā finansējuma.

Projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas tika sludinātas tikai uz publiskā finansējuma atlikumiem, atsevišķas VRG neizsludināja nevienu projektu pieņemšanas kārtu, ņemot vērā, ka 2016. gadā SVVA stratēģiju īstenošanai tika piešķirta daļa no plānotā publiskā finansējuma, ar nosacījumu, ka VRG līdz 2019. gada 1. februārim LAD iesniedz starpposma novērtējumu un papildu atbalstu tā saņem, ja:

- ir sasniegti vietējās attīstības stratēģijā noteiktie rīcību rezultātu rādītāji vismaz 85% apmērā, ietverot apstiprinātajos projektos plānoto rīcību rezultātu rādītāju vērtības, vai ir pamatots iemesls, kādēļ rīcību rezultātu rādītāji nav izpildīti noteiktajā apjomā (attiecināms, ja rīcību rezultātu rādītāji izpildīti vismaz 65% apmērā),
- ir izlietoti vismaz 85% no vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai piešķirtā atbalsta (neietverot VRG darbības nodrošināšanai un teritorijas aktivizēšanai apstiprināto publisko finansējumu) – projekti ir apstiprināti vai pabeigti un ir sākti uzraudzība – vai ir pamatots iemesls, kādēļ vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai piešķirtais atbalsts nav izlietots noteiktajā apmērā (attiecināms, ja vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai piešķirtais atbalsts ir izlietots vismaz 65% apmērā).

2018. gada beigās 6 VRG, pamatojoties uz iesniegto starpposma novērtējumu, kas apliecināja minēto nosacījumu izpildi, tika piešķirts papildu atbalsts SVVA stratēģijas īstenošanai.

Projektu iesniedzēju aktivitāte un interese par atbalsta saņemšanu arī 2018. gadā bija augsta, kopumā 2018. gadā tika iesniegti 520 projekti, no kuriem apstiprināts tika 291 projekts. Galvenokārt projekti tika noraidīti nepietiekamā publiskā finansējuma dēļ attiecīgajā projektu pieņemšanas kārtā.

Visā periodā līdz 2018. gada beigām ir apstiprināti projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 40,4 milj. EUR, kas ir 70,0% no 19.2. apakšpasākumam “Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju” plānotā publiskā finansējuma, savukārt izmaksāts publiskais finansējums šajā apakšpasākumā ir 25,1 milj. EUR, kas ir 43,4% no plānotā (LAP 6.1 versija).

19.2. apakšpasākumā “Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju” apstiprināts ir 2 151 projekts, no kuriem pilnībā vai daļēji realizēti ir 1 567 projekti. 6B mērķa virzienā ieguldījumu devis 981 projekts (par kopējo publisko finansējumu 14,6 milj. EUR), 6A mērķa virzienā - 445 projekti (par kopējo publisko finansējumu 8,3 milj. EUR), 1A mērķa virzienā - 95 projekti (par kopējo publisko finansējumu 1,5 milj. EUR) un 46 projekti (par kopējo publisko finansējumu 667,3 tūkst. EUR) – 3A mērķa virzienā.

No visiem pilnībā vai daļēji īstenotajiem projektiem trešdaļu jeb 568 projektus īstenojuši mazie un vidējie uzņēmumi, 499 projektus īstenojušas valsts iestādes (t.sk. vietējās pašvaldības), 498 projektus – NVO un 2 projektus – citi atbalsta pretendenti.

3A mērķa virzienā realizēti projekti, kas ir saistīti ar lauksaimniecības produktu pārstrādi (t.sk. bioloģisko lauksaimniecības produktu pārstrādi). Ieguldījumi veikti, piemēram, tādās saimnieciskās darbības uzsākšanai vai attīstībai kā maizes un konditorejas produktu ražošana, augļu un dārzeņu pārstrāde, gaļas pārstrāde, siera un saldējuma ražošana, vīna darītavas un alus ražotnes attīstība u.c.

6A mērķa virzienā projekti īstenoti tādās jomās kā tūrisms un tūrisma pakalpojumi, amatniecība, koku izstrādājumu ražošana, mēbeļu ražošana un restaurācija, ēdināšanas pakalpojumi, tirdzniecības vietas, sporta

nodarbību, izklaides un atpūtas darbības, veterinārie pakalpojumi, autoservisa pakalpojumi, foto pakalpojumi, šūšanas pakalpojumi u.c. Realizēti arī vietējo pašvaldību kopprojekti ar uzņēmējiem, kuros vietējā pašvaldība savā īpašumā ir izveidojusi infrastruktūru uzņēmējiem saimnieciskās darbības veikšanai.

6B mērķa virzienā realizēti galvenokārt sabiedriskā labuma projekti, kuros tiek sakārtota teritorija pakalpojumu sniegšanai, t.sk., dabas un kultūras objekti, un tiek dažādotas sabiedriskās aktivitātes. Projekti īstenoti tādās jomās kā sporta, izklaides un atpūtas darbības, sociālās aprūpes pakalpojumu nodrošināšana, apdzīvotās vietās publiskās ārtelpas labiekārtošana un teritorijas funkciju uzlabošana (piemēram, ielu apgaismojums, autobusa pieturas, videonovērošana u.c.), kā arī kultūras (t.sk. kultūras centri, muzeji, baznīcas, kultūrvēsturiskās vietas) un dabas objektu sakārtošana u.c. kopumā no izveidotajiem/uzlabotajiem pakalpojumiem un infrastruktūras labumu gūs 799 270 iedzīvotāju.

Projekta ietvaros plānotās darba vietas ir jārada ne vēlāk kā trešajā noslēgtajā gadā pēc projekta īstenošanas. Līdz 2018. gada beigām īstenoto projektu ietvaros radītas 105 darba vietas, kas ir 52,5% no paredzētā mērķa rādītāja "T23 - atbalstīto projektu radītās darbvietas (LEADER) (6B)" vērtības. Kopš 2016. gada apstiprināto projektu ietvaros kopā plānots radīt 850 jaunas darba vietas, līdz ar to nākamajos gados sagaidāms ievērojams rezultāta rādītāja progress.

19.3.apakšpasākuma "Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība"

2018. gadā tika izsludinātas četras projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas ar publisko finansējumu 800,0 tūkst. EUR apmērā katrā kārtā, nodrošinot nepārtrauktās pieteikšanās sistēmu. Šajās kārtās atbalsts tika paredzēts starpteritoriālai sadarbībai starp VRG nacionālajā līmenī un starpvalstu sadarbībai starp VRG un līdzīgām organizācijām Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīs un teritorijās, kurās darbojas organizācijas, kas īsteno LEADER pieejai līdzīgas aktivitātes. Savukārt tehniskais sagatavošanās atbalsts starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības projektiem tika nodrošināts tikai gada sākumā pirmajā izsludinātajā projektu pieņemšanas kārtā.

2018. gadā izsludinātajās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtās tika iesniegti 35 sadarbības projektu iesniegumi, t.sk. 7 iesniegumi atbalsta saņemšanai sadarbības projekta tehniskai sagatavošanai, ar kopējo publisko finansējumu 2,2 milj. EUR apmērā. Lielākā aktivitāte bija vērojama 2018. gada pirmajā projektu pieņemšanas kārtā, kad projektu iesniegumi tika rindoti arī pēc projektu atlases kritērijiem un viens projekts tika noraidīts nepietiekama publiskā finansējuma dēļ.

2018. gadā kopumā tika apstiprināti 5 iesniegumi atbalsta saņemšanai sadarbības projekta tehniskai sagatavošanai, 17 starpvalstu sadarbības projekti un 3 starpteritoriālās sadarbības projekti ar kopējo publisko finansējumu 1,76 milj. EUR (18% no kopējā 19.3. "Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība" pieejamā publiskā finansējuma). Daļa projektu iesniegumu uz 2018. gada beigām bija vērtēšanas procesā.

Līdz 2018. gada beigām pilnībā vai daļēji īstenoti 12 sadarbības projekti, no tiem 5 ir starpteritoriālās sadarbības projekti un 7 starpvalstu sadarbības projekti ar kopējo publisko finansējumu 370,8 tūkst. EUR (4% no kopējā 19.3. "Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība" pieejamā publiskā finansējuma). Tajos iesaistījušās 21 no 35 VRG, t.sk. 11 VRG piedalās starpvalstu sadarbības projektos un 18 VRG – starpteritoriālās sadarbības projektos.

VRG lielāka interese ir par starpvalstu sadarbības projektu īstenošanu. Galvenokārt sadarbība ir izveidojusies ar VRG no Igaunijas un Somijas, šīs valstis tiek pārstāvētas gandrīz visos pilnībā vai daļēji īstenotajos starpvalstu sadarbības projektos. Kā sadarbības partneri piedalās arī VRG no Lietuvas, Portugāles, Slovēnijas, Lielbritānijas, Zviedrijas un arī no Moldovas Republikas.

Visi pilnībā vai daļēji īstenotie starpvalstu un starpteritoriālās sadarbības projekti dod ieguldījumu 6B mērķa virzienā un sekmē kāda no VRG SVVA stratēģijā noteiktā mērķa sasniegšanu. Galvenās tēmas sadarbības projektos ir tūrisms, amatniecība, uzņēmējdarbība, mājražošana, biškopība, nacionālo parku un aizsargājamo teritoriju ilgtspējīga izmantošana, kā arī piekrastes kāpu apsaimniekošana.

Visas 35 VRG saņem atbalstu darbības nodrošināšanai un teritorijas aktivizēšanai **19.4. apakšpasākumā “Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, teritorijas aktivizēšana”**. Tā kā ELFLA ir noteikts kā vadošais fonds, sešas multifondu VRG piešķirto atbalstu izmanto arī darbībām, kas saistītas ar ZRP atbalstu.

Visā periodā līdz 2018. gada beigām ir apstiprināti VRG projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 7,7 milj. EUR, kas ir 65,4% no 19.4. apakšpasākumam “Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, teritorijas aktivizēšana” plānotā publiskā finansējuma, savukārt apakšpasākumā izmaksāts publiskais finansējums 3,6 milj. EUR apmērā, kas ir 30,3% no plānotā.

Lielāko piešķirtā atbalsta daļu VRG ir novirzījušas darbības nodrošināšanai. Aktivitātei “VRG darbības nodrošināšana” izmaksāts publiskais finansējums 3,4 milj. EUR apmērā (93,6% no kopējā izmaksātā publiskā finansējuma) un aktivitātei “Aktivizēšana” – 228,8 tūkst. EUR apmērā (6,4% no kopējā izmaksātā publiskā finansējuma). Programmēšanas perioda sākumā, uzsākot VRG darbību, tika veikti lielāki ieguldījumi biroja aprīkojuma un tehnikas iegādei, bet galvenokārt atbalsts tiek novirzīts kārtējām izmaksām – darbības nodrošināšanai (birojs), darbinieku atalgojumam, projektu vērtēšanas nodrošināšanai, kā arī VRG pārstāvju dalībai dažādās sadarbības (tīklošanās) aktivitātēs. Savukārt informēšanas pasākumi bieži vien tiek veikti, sadarbojoties ar vietējām pašvaldībām, vietējiem medijiem un izmantojot VRG darbinieku kapacitāti. Visām VRG ir izveidotas un tiek uzturētas mājaslapas, kurās ir pieejama aktuālā informācija par VRG veiktajām darbībām, kā arī aktivizēšanai VRG izmanto sociālo tīklu (*facebook, twitter* u.c.) piedāvātās iespējas.

M20 “Tehniskā palīdzība”

Pasākuma mērķis ir atbalstīt efektīvu un atbilstošu LAP sagatavošanu, pārvaldību, uzraudzību, novērtēšanu, kā arī informācijas, saziņas, tīklu (Valsts lauku tīkls - VLT) uzturēšanas, sūdzību izskatīšanas, kontroles un revīzijas pasākumus, lai sasniegtu plānotos rezultātus.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 30. septembra noteikumu Nr. 599 26. punktu Tehniskās palīdzības atbalsta saņēmēji ir Zemkopības ministrija (ZM) un LAD.

2017. gada beigās un 2018. gada sākumā pasākuma “Tehniskā palīdzība” ietvaros tika iesniegti un apstiprināti kopumā 12 ZM un LAD projektu iesniegumi par pasākumā paredzētajām darbībām no 2018. līdz 2020. gadam (par pieejamā finansējumu atlikušo summu), kā arī 2018. gadā tika uzsākta šo projektu īstenošana. Īstenotie projekti sniedz atbalstu atbildīgajām institūcijām LAP ieviešanai un pasākumu administrēšanai, tāpat tiek nodrošināta VLT aktivitāšu īstenošana un informācijas un publicitātes pasākumi atbalsta saņēmējiem un plašākai sabiedrībai par LAP sniegto ieguldījumu lauku attīstībā un atbalsta saņēmēju labo pieredzi un praksi, kā arī tiek veikti izvērtējumi LAP nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas ietvaros tās īstenošanas uzlabošanas nolūkā, tiek nodrošināta LAP Uzraudzības komitejas darbība u.c. ar LAP efektīvu ieviešanu un pārvaldību saistītās darbības, kā arī tiek nodrošināta situācijas analīze un izvērtējumi Kopējās lauksaimniecības politikas (turpmāk – KLP) Stratēģiskā plāna sagatavošanai jaunajam LAP plānošanas periodam 2021.-2027. gadam.

Līdz 2018. gada beigām pasākumā kopumā tika izmaksāts finansējums 38,6 milj. EUR apmērā jeb 61,0% no plānošanas periodā plānotā finansējuma apjoma, tai skaitā 2018. gadā - 11,4 milj. EUR.

20.1.apakšpasākumā “Atbalsts tehniskajai palīdzībai (izņemot valstu lauku tīklus jeb VLT)” 2017. gada beigās un 2018. gadā iesniegti un apstiprināti 11 projektu iesniegumi laika periodam no 2018. gada līdz 2020. gadam. Līdz atskaites perioda beigām tika izmaksāts finansējums EUR 26,2 milj. EUR apmērā jeb 61,2% no plānošanas periodā plānotā finansējuma apjoma.

20.2.apakšpasākumā “Atbalsts valstu lauku tīklu jeb VLT izveidei un darbībai” 2017. gada beigās iesniegts un apstiprināts viens projekta iesniegums par kopējo publisko finansējumu 9,6 milj. EUR laika periodam no 2018. gada līdz 2020. gadam un 2018. gadā uzsākta šī projekta īstenošana, bet no perioda sākuma izmaksāti 12,4 milj. EUR jeb 60,5% no plānotā finansējuma šajā apakšpasākumā. Apakšpasākuma ietvaros atbalsts tiek paredzēts VLT sekretariāta darbības nodrošināšanai un VLT darba plānā paredzēto aktivitāšu īstenošanai visā Latvijas teritorijā, tai skaitā, nodrošinot arī novadu lauku attīstības speciālistu darbību reģionos, kas sniedz

iespēju īstenot informēšanas pasākumus pēc iespējas tuvāk interesentu dzīvesvietai.

Platībatkarīgie atbalsta pasākumi lauku attīstībai – vides un lauku ainavas uzlabošanai (M10, M11, M12, M13)

Kārtību, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts platībatkarīgajiem LAP pasākumiem, nosaka 2015. gada 7. aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.171 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā" (turpmāk - MK noteikumi Nr.171).

2018. gadā 4. janvārī tika apstiprināti grozījumi MK noteikumos Nr.171, galvenokārt, lai aktualizētu pasākumu administrēšanu, pamatojoties uz apstiprinātajiem LAP grozījumiem, kā arī, lai veiktu atsevišķus tehniskus precizējumus, kuru nepieciešamība tika konstatēta atbalsta iesniegumu administrēšanas gaitā.

Līdz ar jaunā plānošanas perioda uzsākšanu, 2015. gadā visos platībatkarīgajos atbalsta pasākumos lauku attīstībai – vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai juridiski tika uzņemtas jaunas saistības.

No 2015. gada līdz 2018. gadam atbalsta pretendenti varēja pieteikties atbalstam sekojošos atbalsta pasākumos un to apakšpasākumos/ aktivitātēs:

- M10 "Agrovide un klimats":
 - aktivitāte 10.1.1. "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos" (BDUZ);
 - aktivitāte 10.1.2. "Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā" (VSMD);
 - aktivitāte 10.1.3. "Rugāju lauks ziemas periodā" (RLZP);
 - aktivitāte 10.1.4. "Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei" (SVIN).
- M11 "Bioloģiskā lauksaimniecība" (BLA):
 - apakšpasākums 11.1. "Maksājums, lai pārietu uz bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodēm" (BLA-1);
 - apakšpasākums 11.2. "Maksājums, lai saglabātu bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodes" (BLA-2).
- M13 "Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi" (ADSI)
 - apakšpasākums 13.2. "Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kuros ir ievērojami dabas ierobežojumi" (ADI);
 - apakšpasākums 13.3. "Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kurus ietekmē specifiski ierobežojumi" (ASI).
- M12 "Natura 2000 un Ūdens pamatdirektīvas maksājumi":
 - apakšpasākums 12.2. "Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām" (NIM).

Informācija par LAP platībatkarīgo pasākumu iesniegumu skaitu un apstiprinātajām platībām 2017. un 2018. gadā ir atspoguļota 1.tabulā.

<i>Pasākuma kods</i>		<i>LAP pasākums</i>	<i>Iesniegumu skaits</i>	<i>Apstiprinātie ha</i>	<i>Iesniegumu skaits</i>	<i>Deklarētie ha</i>
			<i>2017. gadā</i>		<i>2018. gadā*</i>	
M10	10	Agrovide**	6 265	139 329	6 952	153 046
	10.1.1.	Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos	4 009	33 916	4 671	36 830
	10.1.2.	Vides saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā	381	5 811	425	6 390
	10.1.3.	Rugāju lauks ziemas periodā	1 921	98 879	2 024	108 898

	10.1.4.	Saudzējoša vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei	121	723	139	928
M11	11	Bioloģiskā lauksaimniecība	4 087	249 689	4 009	261 000
	11.1.	Pāreja uz bioloģisko lauksaimniecību	740	25 085	211	5 351
	11.2.	Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība	3 346	224 571	3 798	255 649
M12	12.2.	Kompensācijas maksājums par NATURA2000 mežu teritorijām	2 688	41 533	2 906	44 360
M13	13	Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabīgi vai citi specifiski ierobežojumi**	40 020	1 369 896	55 376	1 563 266
	13.2.	Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kuros ir ievērojami dabas ierobežojumi	38 786	1 317 793	53 469	1 503 925
	13.3.	Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kurus ietekmē specifiski ierobežojumi	1 296	52 099	2 021	59 342

1.tabula. LAP platībatkarīgo pasākumu iesniegumi

* deklarētās platības un iesniegumu skaits ir provizorisks dati, kas tiks precizēti atbilstoši apstiprinātajām platībām (pēc 01.07.2019.)

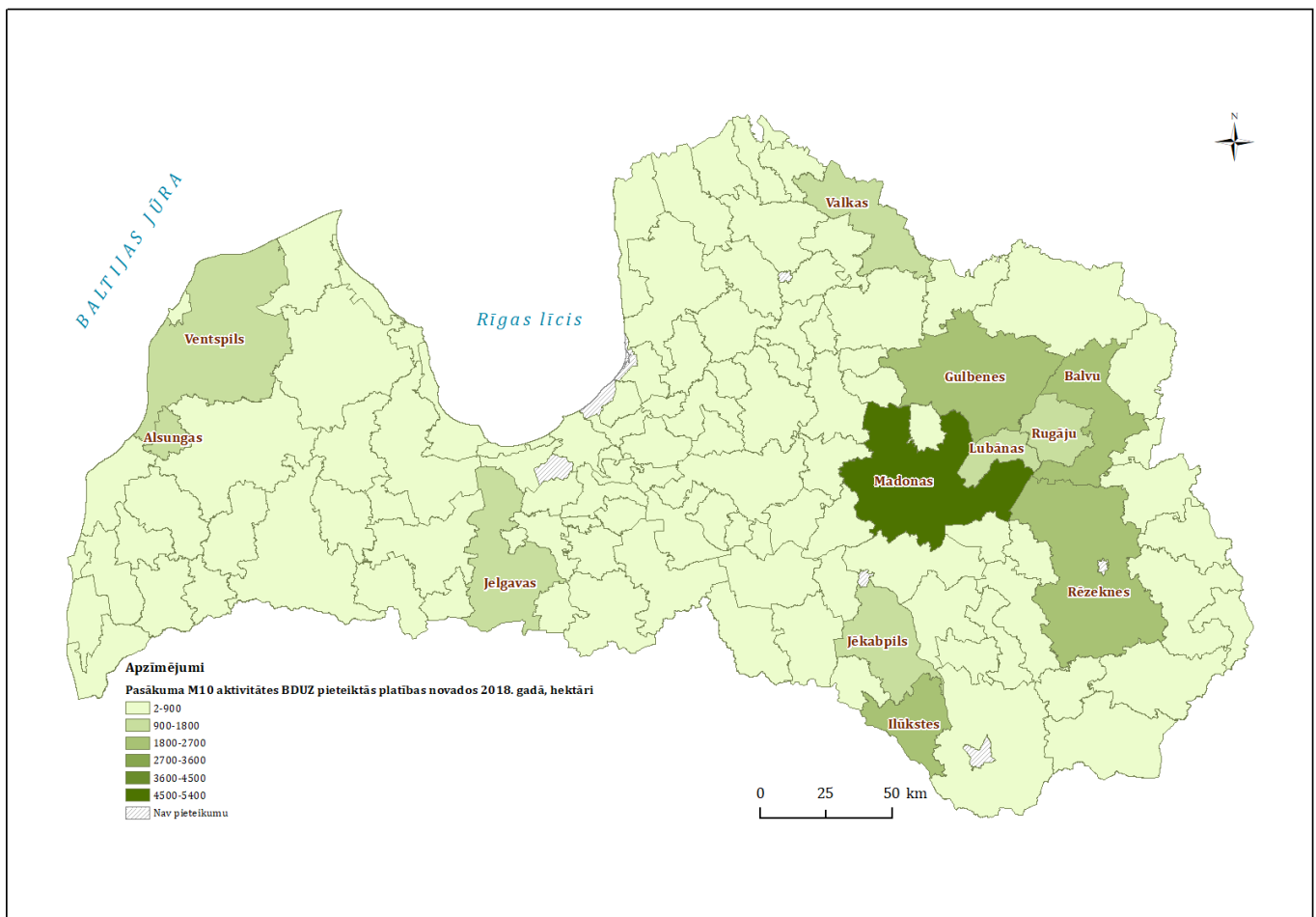
** pasākumos M10 un M13 uzrādītais unikālais iesniegumu skaits atšķiras no šo pasākumu apakšpasākumu iesniegumu skaita kopsummas, jo viena pasākuma ietvaros pretendenti varēja pieteikties uz vairākiem apakšpasākumiem

Avots: LAD

Pasākuma M10 “Agrovide un klimats” mērķis ir saglabāt bioloģisko daudzveidību, nepieļaut lauku ainavas degradāciju, nodrošināt vides resursu ilgtspējīgu izmantošanu, izmantojot vidi saudzējošas lauksaimniecības metodes, vienlaikus samazinot piesārņojumu virszemes un pazemes ūdeņos un gaisā, kā arī saglabājot augsnes augu barības vielas un samazinot erozijas procesus lauksaimniecībā izmantojamās zemēs.

Aktivitātes 10.1.1. „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” mērķteritorija ir tādi ilggadīgie zālāji, kas atzīti par bioloģiski vērtīgu zālāju (BVZ) vai ES nozīmes zālāju biotopu, kuri atrodas gan Natura 2000 teritorijās, gan ārpus tām.

2018. gadā aktivitātes M 10.1.1. „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” (BDUZ) īstenošanai savās saimniecībās pieteicās 4 671pretendents, deklarējot atbalstam 36 830 ha dažāda veida bioloģiski vērtīgus zālājus. (2.attēls un 1.tabula).

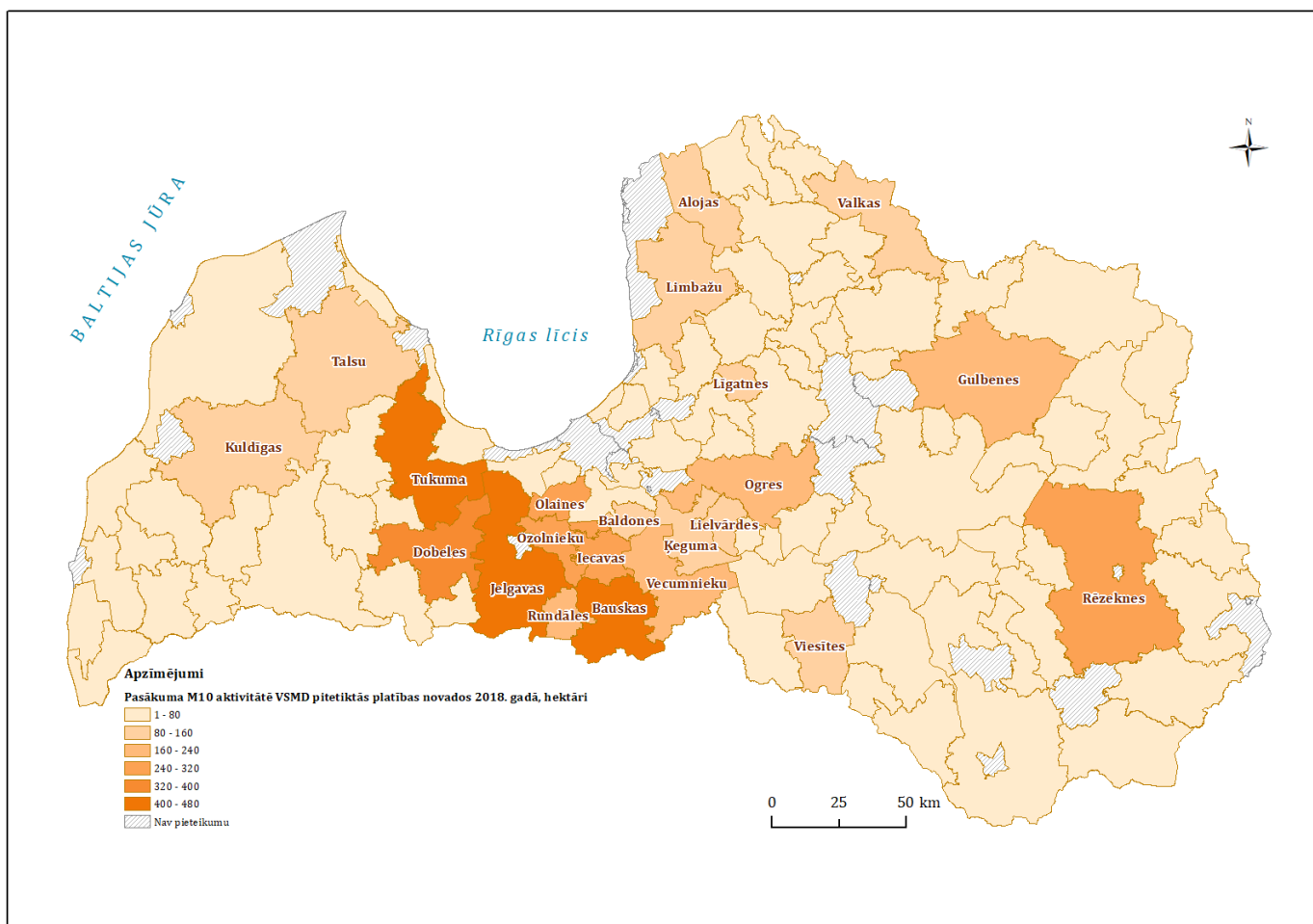

2. attēls. Aktivitātē 10.1.1. „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” (BDUZ) 2018. gadā pieteiktās platības

Avots: LAD

ES nozīmes zālāju biotopu kartēšana tika uzsākta 2016. gadā, līdz ar to plānošanas perioda beigās ir sagaidāms deklarēto platību pieaugums. 2018. gadā tika apsekoti un vērtēta atbilstība ES nozīmes biotopu kritērijiem 83 227 ha, no kuriem 16,79 % (13 970 ha) gadījumu tika konstatēts bioloģiski vērtīgs zālājs. Tādēļ kopumā 2018. gadā BDUZ atbalstam tika deklarēti par 8,6% vairāk platību nekā 2017. gadā apstiprinātā platība (33 916 ha). Līdzīgas tendences BDUZ atbalsttiesīgās platības pieauguma ziņā tiek paredzētas arī nākamajos divos gados.

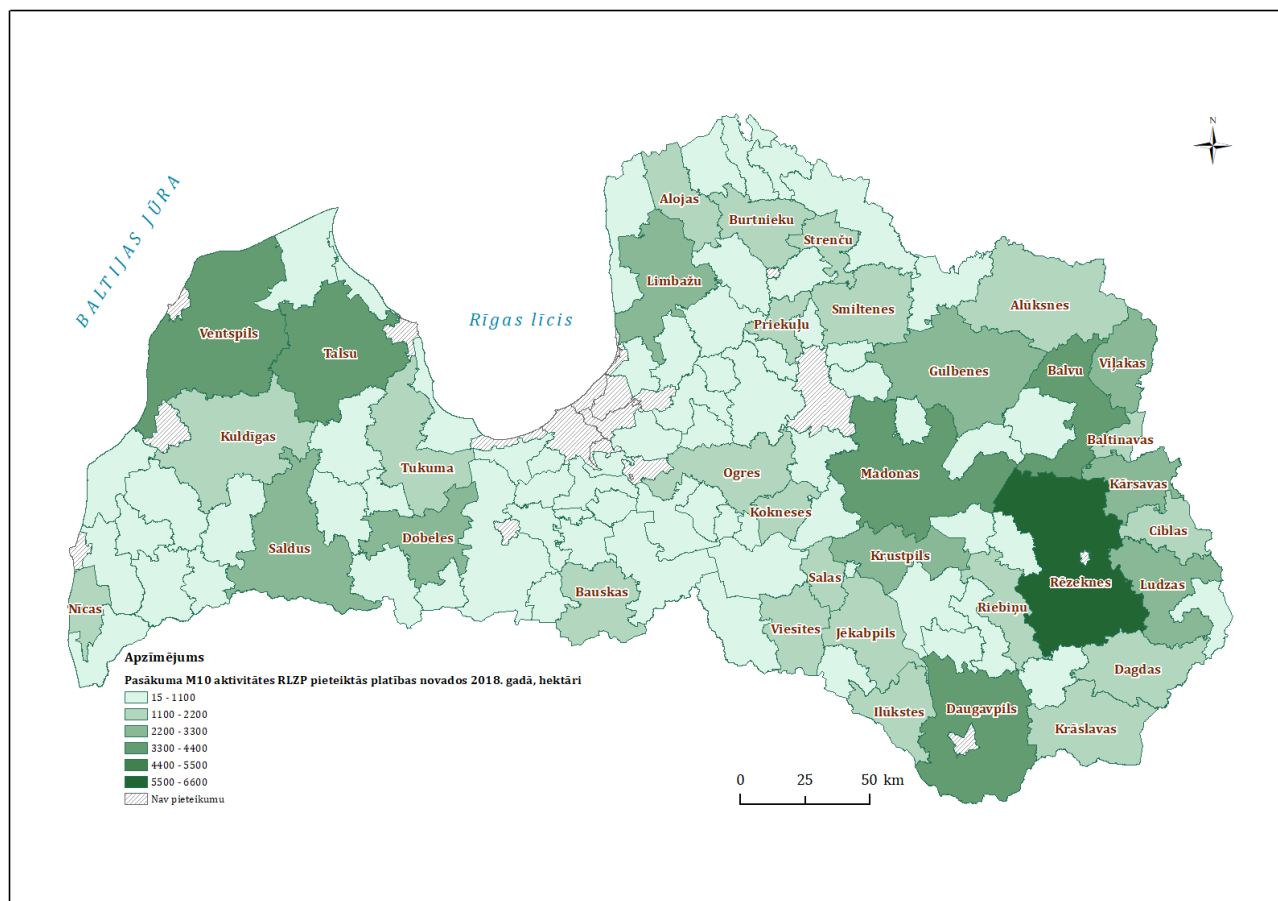
Aktivitātes **10.1.2. „Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā”** (VSMD) atbalstam, kurās tiek audzēti dažādi atbalsttiesīgie kultūraugi - augļu koki, ogulāji un dārzeni (3.attēls), 2018. gadā pieteicās 425 pretendenti, deklarējot atbalstam 6 390 ha dārzu platības. Arī šajā apakšpasākumā platību ziņā ir vērojams saistību platību pieaugums par 10,0% salīdzinot ar iepriekšējo gada apstiprināto platību (5 811 ha).

3. attēls. Aktivitātē 10.1.2. „Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā” (VSMD) 2018. gadā pieteiktās platības

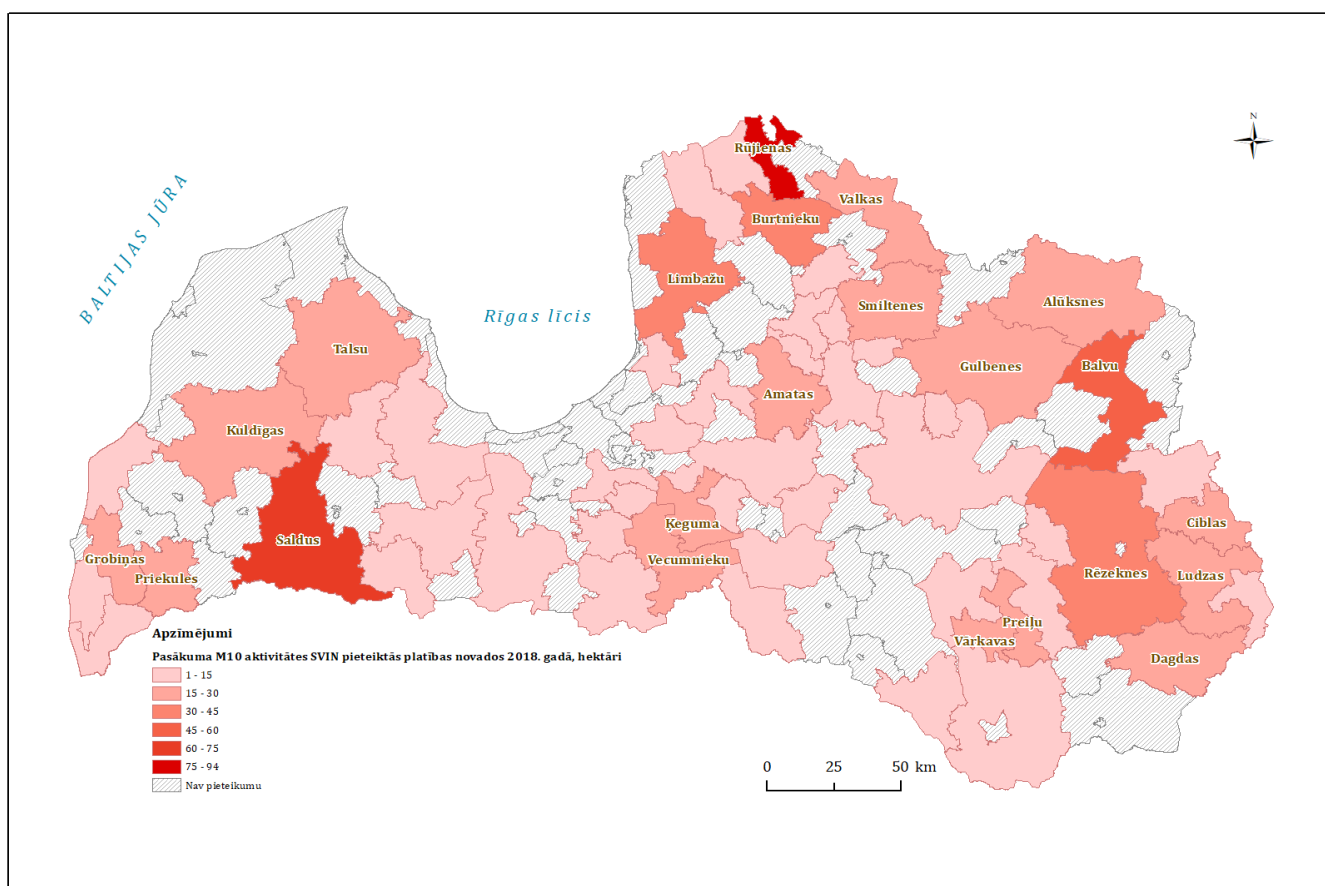
Avots: LAD

Aktivitātes **10.1.3. „Rugāju lauks ziemas periodā”** (RLZP) atbalstam 2018. gadā pieteicās 2 024 pretendenti, piesakot atbalstam 108 898 ha (4.attēls), kas salīdzinot ar 2017. gadu (98 879 ha) ir par 10,1% jeb 10 019 ha vairāk.

4.attēls. Aktivitātē 10.1.3. „Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP) 2018. gadā pieteiktās platības
Avots: LAD

Savukārt **aktivitātē 10.1.4. “Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei”** (SVIN) 2018. gadā pieteicās 139 pretendenti, deklarējot atbalstam 928 ha (5. attēls), kas ir par 28,4% ha vairāk nekā apstiprinātā platība 2017. gadā, kas skaidrojams ar to, ka daudzās saimniecībās bija stacionārās dravu novietnes, kas atradās tuvu saimniecībai un 2016. gadā, kad bija noteikti vienādi standarti gan pārvietojamajām dravām, gan stacionārajām – pēdējās nevarēja pretendēt uz atbalstu. Pateicoties LAP precizējumiem, vēlamā pretendentu aktivitāte palielinājās gan 2017.gadā, gan 2018. gadā.

5.attēls. Aktivitātē 10.1.4. *“Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei”* (SVIN) 2018. gadā pieteiktās platības

Avots: LAD

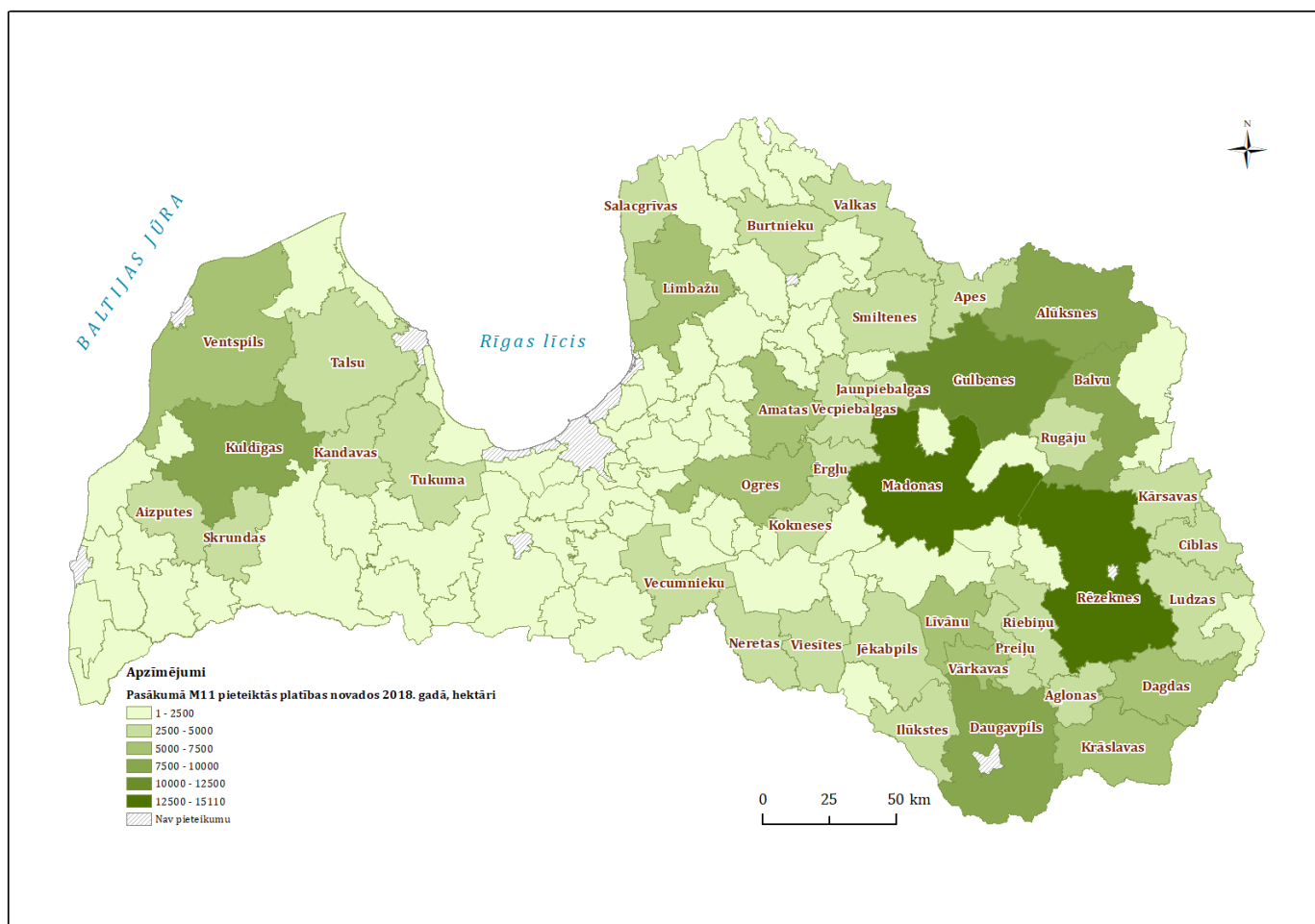
Pasākums M11 “Bioloģiskā lauksaimniecība”

2018. gadā Latvijā kopumā, kā atbilstoši bioloģiskās lauksaimniecības praksei un metodēm bija sertificēti 473 639 ha (t.sk. savvaļas platības 190 453 ha), no kuriem 283 185 ha bija LIZ, un 2018. gadā attiecīgi 83,6% (261 000 ha) no šīm LIZ platībām tika apstiprināti atbalstam pasākuma M11 „Bioloģiskā lauksaimniecība” (BLA) ietvaros (6.attēls).

No tiem 2018. gadā **11.1. apakšpasākumā “Maksājums, lai pārietu uz bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodēm”** atbalstam deklarēti 5 351 ha platību, ko apsaimnieko 211 pretendents, savukārt **11.2. apakšpasākumā “Maksājums, lai saglabātu bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodes”** – 255 649 ha dažādu atbalsttiesīgo kultūraugu platības, ko apsaimnieko 3 798 pretendenti.

Līdz ar to secināms, ka apakšpasākumā 11.1 ir ievērojams deklarēto platību kritums, jau sākot no 2016. gada, bet 2018. gadā apstiprinātās platības attiecīgi bija tikai 21,3% apmērā no 2017. gadā apstiprinātajām platībām (25 085 ha). Šāds samazinājums pamatā saistīts ar diviem faktoriem, proti, tika ierobežotas pilnīgi jaunu daudzgadu saistību uzņemšanas iespējas, kā arī fakts, ka daļa pretendentu 2016. un 2017. gadā pabeidza savas saistības šajā aktivitātē un 2017. un 2018. gadā uzņēma jaunas saistības apakšpasākumā 11.2.

Šāda pat likumsakarīga tendence pasākumā M11 tiek prognozēta arī turpmākajos plānošanas perioda gados. Tieši iepriekšminēto iemeslu dēļ arī apakšpasākumā 11.2 kārtējā gadā ir vērojams platību pieaugums par 13,8%, salīdzinot ar 2017. gada apstiprināto platību (224 571 ha).

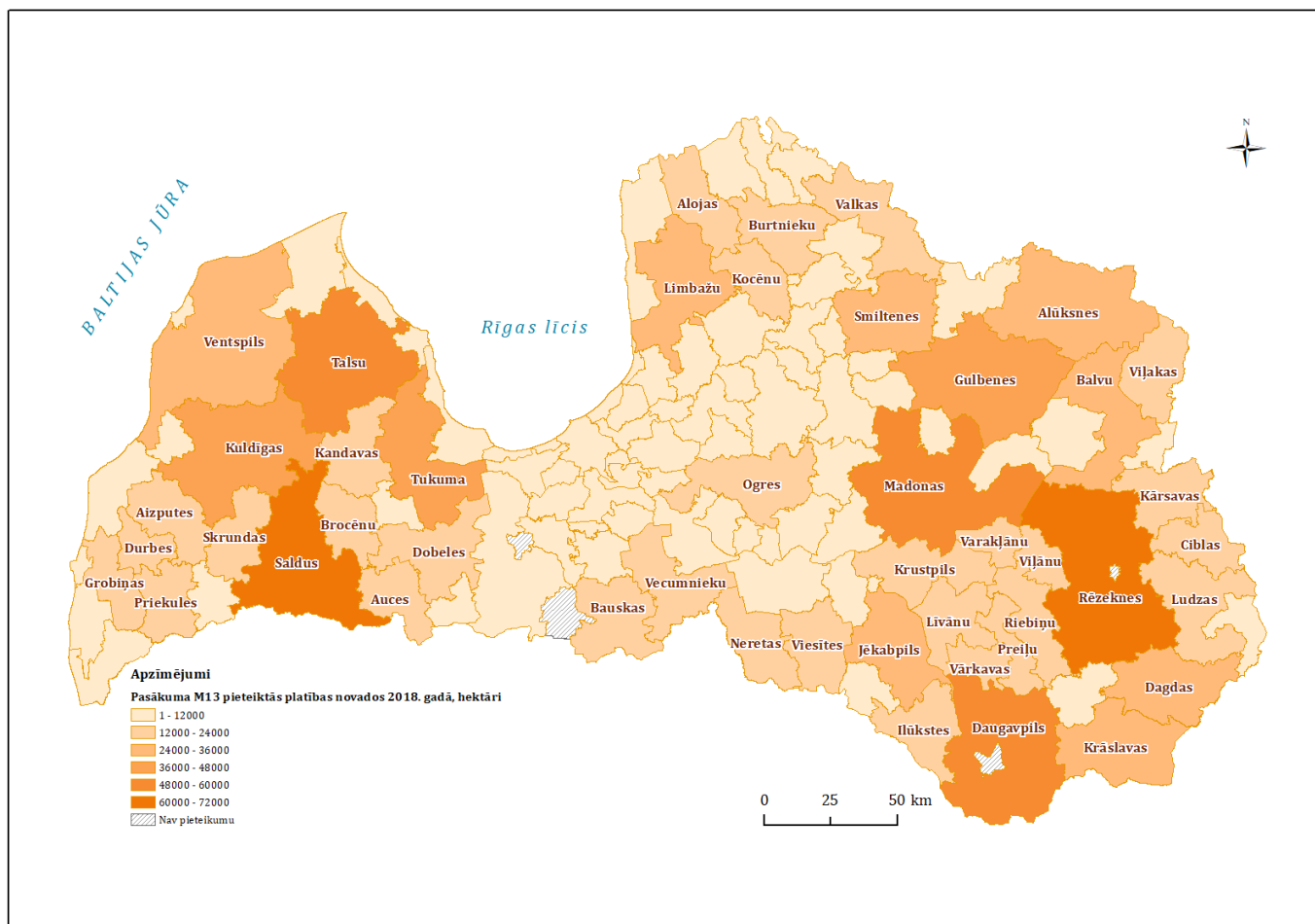
6.attēls. Pasākumā M11 „Bioloģiskā lauksaimniecība” (BLA) 2018. gadā pieteiktās platības

Avots: LAD

Pasākums M12 “Natura 2000 un Ūdens pamatdirektīvas maksājumi” nodrošina, ka mežsaimnieciskās darbības ierobežojumu dēļ tiek kompensēti neiegūtie ieņēmumi teritorijās, kas sekmē direktīvu 92/43/EEK un 2009/147/EK prasību īstenošanu, veicina meža īpašnieku un apsaimniekotāju interesi par dabas vērtību saglabāšanu, sekmē labvēlīgus nosacījumus īpaši aizsargājamo biotopu un sugu attīstībai.

12.2. apakšpasākumā “Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām” (NIM) paredzēts maksāt kompensāciju ne tikai par atbalsttiesīgajām platībām Natura 2000 tīklā, bet arī par citām norobežotām dabas aizsardzības teritorijām ar vides radītiem ierobežojumiem ārpus Natura 2000 platībām, saskaņā ar Regulas 1305/2013 30 (6).panta b) apakšpunktu. Līdz ar to šobrīd par potenciāli atbalsttiesīgu platību ir noteikti 67 702 ha, kuros ir dažāda veida mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi.

2018. gadā 12.2. apakšpasākuma "Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām" ietvaros tika atbalstīti 2 906 pretendenti, apstiprinot 44 360 ha lielu meža zemes platību (7. attēls), kas ir par 6,8% vairāk nekā 2017. gadā.

8.attēls. Pasākumā M13 “Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi” (ADSI) 2018. gadā pieteiktās platības

Avots: LAD

LAP 2014-2020 prioritāšu un mērķa virzienu progress

LAP ieviešana tika uzsākta tikai 2015. gadā, daļai pasākumu 2017. gadā tika izsludinātas tikai pirmās projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas (piemēram, pasākumam M16), turklāt vairākos pasākumos projektu īstenošana paredzēta no diviem līdz pat četriem gadiem, tādējādi atsevišķu iznākuma rādītāju izpilde vēl joprojām ir salīdzinoši zema, bet lielākajai daļai rādītāju izpildes progress ir apmierinošs un pat augsts.

P1 - Veicināt zināšanu pārnesi lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un lauku apvidos

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02 un M16.

Pasākumu M01 un M02 īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā, turklāt apakšpasākumā 1.3 “Atbalsts saimniecību un mežu apmeklējumiem” līgums ar pakalpojuma sniedzēju tika noslēgts tikai 2018. gada oktobrī, savukārt pasākuma M16 īstenošana uzsākta tikai 2017. gadā, tādēļ izpildes progress mērķa rādītājam T1 “Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14., 15. un 35. panta pasākumu ietvaros veikto izdevumu procentuālā daļa no LAP kopējiem izdevumiem”, uz 2018. gada beigām ir tikai 8,1% no plānotās vērtības jeb 0,24, savukārt mērķa rādītājam T2 “Sadarbības pasākumā atbalstīto sadarbības darbību kopskaits (Regulas (ES) Nr. 1305/2013 35. pants) (grupas, tīkli/klasteri, pilotprojekti u. c.)” vērtība ir 16 jeb 24,6% no plānotās vērtības. Mērķa rādītāja T3 “Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14. panta pasākuma ietvaros apmācīto dalībnieku kopskaits” ir 57,9% no plānotās vērtības jeb 8 103 apmācīto dalībnieku.

1A – sekmēt inovācijas, sadarbību un zināšanu bāzes attīstību lauku teritorijās

Līdz pārskata perioda beigām ir uzsākta un sekmīgi noris M01, M02 un M16 pasākumu īstenošana. Realizējot publisko iepirkumu procedūras, to rezultātā ir izvēlēti apmācību un konsultāciju pakalpojumu sniedzēji un noslēgti līgumi, kā arī uzsāktas mācības un konsultācijas vairākās lauksaimniecības un mežsaimniecības jomās, kā arī 1.3.apakšpasākumā “Atbalsts saimniecību un mežu apmeklējumiem” līgums ar pakalpojuma sniedzēju tika noslēgts 2018. gada oktobrī. Tāpat ir izstrādāti un apstiprināti nacionālie normatīvie akti pasākumam M16 “Sadarbība” un sekmīgi notiek projektu iesniegumu pieņemšanas kārtās apstiprināto projektu īstenošana. Līdz 2018. gada beigām pasākumā M01 tika apstiprināts publiskais finansējums 12,1 milj. EUR apmērā, kas ir jau 90,6% no kopējā pasākumā pieejamā publiskā finansējuma, bet realizēti projekti 2,9 milj. EUR apmērā jeb 22,0% no pasākumā pieejamā finansējuma. Savukārt pasākumā M02 ir apstiprināts publiskais finansējums 5,3 milj. EUR apmērā jeb 50,5% no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma, bet izmaksātais finansējums ir 428,4 tūkst. EUR jeb 4,1% no pasākumā pieejamā finansējuma, tā sniedzot ieguldījumu zināšanu bāzes attīstībai lauku teritorijās un lauku uzņēmēju zināšanu un praktisko iemaņu paaugstināšanā. Pasākuma M16 īstenošana tika uzsākta tikai 2017. gadā, bet tā īstenošanā vērojams ievērojams progress un apstiprinātais finansējums tā visos apakšpasākumos kopā veido jau 6,3 milj. EUR jeb 29,3% no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma, bet 2018. gadā un kopā periodā izmaksātais finansējums ir 316,3 tūkst. EUR jeb 1,5% no pasākumā plānotā.

1B - Stiprināt saikni starp lauksaimniecību, pārtikas ražošanu un mežsaimniecību un pētniecību un inovāciju, tostarp lai uzlabotu vides apsaimniekošanu un vides stāvokļa rādītājus

Pasākuma M16 īstenošana tika uzsākta tikai 2017. gadā, un šajā mērķa virzienā sasniegtais iznākumu rādītājs ir M16 pasākumā atbalstītās sadarbības darbības, veidojot izpildes progresu 24,6% no plānotās vērtības. Virzība uz plānotā mērķa rādītāja sasniegšanu ir vērtējama kā apmierinoša.

1C – rosināt mūžizglītību un apmācību lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarēs

2018. gadā sekmīgi tika turpināta vairāku apmācības bloku apguve un līdz pārskata perioda beigām kopumā apmācīti 8 103 dalībnieki, kas ir 57,9 % no plānotā apmācāmo skaita plānošanas periodā - mērķa rādītāja T3 “Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14. panta pasākuma ietvaros apmācīto dalībnieku kopskaits” paredzētās vērtības. Virzība uz plānotā mērķa rādītāja sasniegšanu ir sekmīga.

P2 - Uzlabot visu veidu lauksaimniecības uzņēmumu rentabilitāti un konkurētspēju visos reģionos un sekmēt inovatīvas lauksaimniecības tehnoloģijas un meža ilgtspējīgu apsaimniekošanu

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02, M04, M06 un M16.

2A – uzlabot saimniecību ekonomiskos rādītājus un veicināt to restrukturizāciju un modernizāciju, jo īpaši ar mērķi iesaistīt saimniecības tirgū un dažādot lauksaimniecisko darbību

Pasākumā M01 šajā mērķa virzienā apstiprināti projekti par kopējo finansējumu 8,6 milj. EUR jeb 128,3% no pieejamā finansējuma apjoma, bet realizēti projekti par 2,2 milj. EUR, kas ir 33,2% no pieejamā finansējuma. Lielākā daļa šo projektu (par 2,1 milj. EUR) ir īstenoti apakšpasākuma 1.1. “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” ietvaros. Perioda sākumā, plānojot pasākuma M01 sadalījumu pa mērķa virzieniem, bija grūti prognozēt, kādas tēmas potenciālajiem gala labuma guvējiem interesēs visvairāk, un mērķa virzienam 2A tika paredzēti tikai 50% no pasākumam pieejamajiem finanšu līdzekļiem, bet pasākuma īstenošanas gaitā tika konstatēts, ka mācību kursi, demonstrējumi un saimniecību un mežu apmeklējumi, kas vērsti uz konkurētspējas palielināšanu lauku uzņēmumos, ir izraisījuši lielāku interesi nekā tēmas par vides un klimata pārmaiņām. Tādēļ šajā pasākumā apstiprināto projektu finansējums 70,8% apmērā no kopējā M01 finansējuma dod ieguldījumu tieši mērķa virzienā 2A un attiecīgi proporcionāli mazāk ieguldījumu P4. Tiek prognozēts, ka finansējuma sadalījuma proporcija šajā pasākumā starp 2A un P4 arī turpmāk atšķirsies no LAP plānotā.

Savukārt pasākums M02 dod ieguldījumu mērķa virziena 2A sasniegšanā ar apstiprinātiem projektiem 1,7 milj. EUR apmērā (55,0% no plānotā finansējuma), bet uz atskaides brīdi tika realizēti projekti tikai par 103,7 tūkst. EUR, kas ir 3,3% no plānotā. Zemais izpildes progress ir skaidrojams ar to, ka konsultāciju sniegšana saskaņā ar publiskā iepirkuma rezultātā noslēgto līgumu ar izvēlēto pakalpojuma sniedzēju tika uzsākta tikai 2016. gada nogalē.

Līdzīgi arī pasākumā M02, īstenojot noslēgtos līgumus par pakalpojumu sniegšanu, mainījās plānotā finansējuma apguve starp 2A un P4, ņemot vērā konsultāciju saņēmēju faktiski izvēlētais konsultāciju jomas.

Pasākums M16 2018. gadā deva savu pirmo ieguldījumu mērķa sasniegšanā – ir apstiprināti projekti par 6,3 milj. EUR jeb 29,3% no pieejamā finansējuma, bet pilnīgi vai daļēji īstenoti projekti 316,3 tūkst. EUR jeb 1,5% apmērā no plānotā.

Lielāko ieguldījumu mērķa virziena rezultatīvo rādītāju izpildē dod atbalsta pasākums M04. No plānošanas perioda sākuma M04 pasākumā kopā šajā mērķa virzienā apstiprināti projekti par 321,3 milj. EUR, tai skaitā 2018. gadā 84,6 milj. EUR apmērā (ieskaitot arī projektus, kas finansēti no papildu valsts finansējuma).

4.1. apakšpasākumā “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” ietvaros līdz 2018. gada beigām:

- apstiprināti kopumā 6 599 projekta iesniegumi 4 359 saimniecībām par kopējo publisko finansējumu 248,2 milj. EUR jeb 75,1% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma mērķa virzienā;
- īstenoti un pilnībā vai daļēji apmaksāti projekti 4 173 saimniecībām par 175,8 milj. EUR, kas ir 53,2% no plānotā publiskā finansējuma apjoma.

4.3. apakšpasākumā “Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” ietvaros līdz 2018. gada beigām:

- apstiprināti projekta iesniegumi par 73,1 milj. EUR jeb 85,3% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma;
- īstenoti un pilnībā vai daļēji apmaksāti projekti par EUR 38,8 milj., kas ir 45,3% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma.

Lauku saimniecību konkurētspējas palielināšanā ieguldījumu ir devis arī atbalsta pasākums M06:

6.3. apakšpasākuma “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” ietvaros no perioda sākuma līdz 2018. gada beigām kopā apstiprināti 2 121 projekta iesniegumi par 31,8 milj. EUR jeb 75,2% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma, un, tā kā apakšpasākuma ietvaros projektu īstenošanas termiņš ir no diviem līdz četriem gadiem, daļēji īstenoti tika 2 104 projekti (jeb 77,2% no plānotā skaita) ar kopējo finansējumu 26,5 milj. EUR jeb 62,7% no plānotā finansējuma apakšpasākuma ietvaros;

6.3. apakšpasākuma “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” ietvaros tiek segtas arī pārejošās saistības no iepriekšējā plānošanas perioda (LAP 2007.-2013. atbalsta pasākuma “Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai” ietvaros uzņemtās saistības) – kopumā 137 projektiem ar kopējo publisko finansējumu 327,4 tūkst. EUR, no kuriem visi projekti tika īstenoti jau 2017. gadā.

Mērķa rādītāja T4 “LAP atbalstīto saimniecību ieguldījumiem pārstrukturēšanā un modernizācijā procentuālais daudzums no visām lauku saimniecībām” (plānotā vērtība 5,97%) sasniegto vērtību - 5,0% (jeb 83,9% no plānotās rādītāja vērtības) veido apakšpasākuma 4.1. ietvaros projektus īstenojušās 4 173 lauku saimniecības.

Līdz ar to ir secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rezultātiem šajā mērķa virzienā ir salīdzinoši augsta, lai gan dažos atbalsta pasākumos, kas dod ieguldījumu mērķa virzienā, iznākumu rādītāji vēl ir diezgan zemi, kas skaidrojams ar vēlo pasākumu īstenošanas uzsākšanu pēc perioda sākuma (M02, M16)

2B – atvieglot ienākšanu lauksaimniecības nozarē, it īpaši paaudžu maiņu

Šī mērķa sasniegšanai ieguldījumu sniedz LAP atbalsta pasākuma M06 6.1. apakšpasākums “Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai”, kurā no perioda sākuma līdz 2018. gada beigām kopā apstiprināti 306 projekta iesniegumi par 12,2 milj. EUR jeb 77,4% no apakšpasākumam plānotā publiskā

finansējuma apjoma (ieskaitot arī papildus valsts finansējumu). Ņemot vērā to, ka apakšpasākuma ietvaros projektu īstenošanas termiņš ir divi vai vairāk gadu, daļēji īstenoti ir 297 projekti par kopējo finansējumu 9,6 milj. EUR jeb 60,5% no pasākumā plānotā finansējuma.

6.1. apakšpasākums “Atbalsts jaunaunem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai” dod ieguldījumu mērķa rādītāja T5 “Procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītu darījumdarbības attīstības plānu/ieguldījumiem gados jaunaunem lauksaimniekiem” mērķa sasniegšanā un uz atskaites perioda beigām tā vērtība bija 0,36 jeb 75,8% no plānotās rādītāja vērtības, ko veido 297 lauku saimniecības, kurās sniegts atbalsts gados jaunaunem lauksaimniekiem.

P3 - Veicināt pārtikas piegādes ķēdes organizāciju, tostarp lauksaimniecības produktu pārstrādi un tirdzniecību, dzīvnieku labturību un riska pārvaldību lauksaimniecībā

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M04, M05, M09 un M17.

3A – primāro ražotāju konkurētspējas uzlabošana, tos labāk integrējot lauksaimniecības pārtikas aprītē, izmantojot kvalitātes shēmas, piešķirot papildu vērtību lauksaimniecības produktiem, veicinot noietu vietējos tirgos un izmantojot īsas piegādes ķēdes, ražotāju grupas un organizācijas un starpnozaru organizācijas.

Vislielāko ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā dod atbalsta pasākuma M04 apakšpasākums 4.2. “Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē”, kurā no perioda sākuma līdz 2018. gada beigām (ieskaitot arī projektus, kas tiek finansēti no papildu valsts finansējuma):

- apstiprināti 269 projekta iesniegumi par 44,4 milj. EUR jeb 58,7%, no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma;
- īstenoti vai daļēji īstenoti 208 projekti par kopējo publisko finansējumu 17,3 milj. EUR jeb 22,9% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma.

Otrs atbalsta pasākums, kas dod ieguldījumu mērķa virziena sasniegšanā, ir atbalsta pasākums M09 “Ražotāju grupu un organizāciju izveide”:

- atbalsta pasākuma ietvaros līdz 2018. gada beigām apstiprināti 3 projekta iesniegumi par 485,5 tūkst. EUR jeb 65,6% no atbalsta pasākumam pieejamā publiskā finansējuma.. Atbalsta pasākuma ietvaros izmaksāts finansējums par 3 daļēji īstenotiem projektiem ar kopējo publisko finansējumu 224,3 tūkst. EUR.
- atbalsta pasākuma ietvaros tiek segtas arī pārejošās saistības no iepriekšējā plānošanas perioda (LAP 2007.-2013 atbalsta pasākuma “Ražotāju grupas” ietvaros uzņemtas saistības) par 2 projektiem 26,4 tūkst. EUR apmērā (kopā ar pārejošajām saistībām izmaksātais finansējums ir 32,1% no pieejamā finansējuma).

Mērķa rādītāja T6 “Procentuālais daudzums lauku saimniecību, ko atbalsta saistībā ar dalību kvalitātes shēmās, vietējos tirgos un īsās piegādes ķēdēs, un ražotāju grupās/organizācijās” sasniegtā vērtība ir 0,43% (sasniegtā vērtība 0,14%), ko veido atbalstītajās ražotāju grupās iesaistītās 362 lauku saimniecības, un tas ir jau ievērojami pārsniegts.

3B – Lauku saimniecību riska novēršanas un pārvaldības atbalsts

Atbalsta pasākuma M05 ietvaros, abos apakšpasākumos no perioda sākuma līdz 2018. gada beigām tika apstiprināti 79 projekta iesniegumi 66 atbalsta saņēmējiem par 3,5 milj. EUR jeb 70,5% no atbalsta pasākumam pieejamā publiskā finansējuma, bet projektus pilnīgi vai daļēji īstenojušas 58 saimniecības ar kopējo publisko finansējumu 2,3 milj. EUR, kas ir 46,9% no plānotā finansējuma.

Savukārt atbalsta pasākuma M17, kas dod ieguldījumu šajā mērķa virzienā, kopējais apstiprinātais publiskais finansējums no perioda sākuma līdz 2018. gada beigām bija 9,8 milj. EUR 2 786 atbalsta pretendentiem jeb 81,5% no pasākuma M17 plānotā mērķa finansējuma (LAP 6.1 redakcija), bet šajā pasākumā kopējais

publiskais finansējums 9,0 milj. EUR apmērā jeb 74,9% no pasākumā pieejamā finansējuma jau ir izmaksāts 2 781 pretendentiem. Tā kā pēdējos gados atbalsta pretendentu interese par šo pasākumu nelabvēlīgo klimatisko apstākļu ietekmē ir ievērojami augusi, ar LAP grozījumiem 6.1 un 7.0 redakcijā pasākumā pieejamā sākotnējā finansējuma summa 10,0 milj. EUR ir palielināta līdz 22,0 milj. EUR un tā īstenošana norit sekmīgi.

Mērķa rādītāja T7 "Procentuālais daudzums lauku saimniecību, kas piedalās riska pārvaldības shēmās" sasniegtā vērtība ir 3,4% (sasniedzamā vērtība 4,92%) jeb 69,2% no plānotās vērtības, ko veido 2 839 saimniecības, kas īstenojušas projektus abu iepriekš minēto mērķa virziena pasākumu ietvaros.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rezultātiem šajā mērķa virzienā ir sekmīga.

P4 - Atjaunot, saglabāt un uzlabot ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02, M08, M10, M11, M12 un M13.

Pasākumā M01 šajā mērķa virzienā apstiprināti projekti par kopējo finansējumu 3,5 milj. EUR jeb 52,9% no pieejamā finansējuma apjoma, bet realizēti projekti par 723,6 tūkst. EUR, kas ir 10,8% no pieejamā finansējuma. Šie projekti ir īstenoti 1.1. apakšpasākuma "Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi" un 1.2 apakšpasākuma "Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem" ietvaros.

Savukārt pasākums M02 dod ieguldījumu 4. prioritātes mērķu sasniegšanā ar apstiprinātiem projektiem 3,6 milj. EUR apmērā (48,6% no plānotā finansējuma), bet uz atskaites brīdi tika realizēti projekti tikai par 324,7 tūkst. EUR, kas 4,4% no plānotā. Šo abu pasākumu īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā un tie vēl nav devuši lielu ieguldījumu 4. prioritātes mērķa sasniegšanā. (skat. arī skaidrojumu mērķa virzienā 2A).

4A – bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, atjaunošana un palielināšana, ietverot NATURA 2000 teritorijas, teritorijas ar dabas u.c. ierobežojumiem, bioloģiski vērtīgas lauksaimniecības sistēmas, un Eiropas nozīmes ainavu statusa saglabāšana.

Ieguldījums šajā mērķa virzienā, tiek nodrošināts, īstenojot atbalsta pasākuma M10 10.1.1 aktivitāti „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos”, kas pamatā sekmēs direktīvas 92/43/EEK un 2009/147/EK prasību īstenošanu, vienlaikus nodrošinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos no lauksaimnieciskās darbības atkarīgos Eiropas Savienības nozīmes daļēji dabīgos zālāju biotopos vai putnu dzīvotnēs (ES nozīmes zālāju biotops), kā arī nepieļaus tipiskās Latvijas lauku ainavas izzušanu, kā arī īstenojot 10.1.4. aktivitāti “Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei”.

Šī mērķa sasniegšanu veicina arī atbalsta pasākums M11 "Bioloģiskā lauksaimniecība".

Nodrošinot nevienlīdzīgu klimatisko un dabas apstākļu izraisīto seku novēršanu lauksaimnieciskajā ražošanā, veicinot zemes apsaimniekošanu, savu ieguldījumu tipiskās Latvijas lauku ainavu saglabāšanā un tās bioloģiskajā daudzveidībā dod pasākums M13, īstenojot apakšpasākumu 13.2. "Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kuros ir ievērojami dabas ierobežojumi" un apakšpasākumu 13.3. "Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kurus ietekmē specifiski ierobežojumi".

Kopumā gandrīz visos atbalsta pasākumos, apakšpasākumos un aktivitātēs, kas dod ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā lauksaimniecības zemēs, arī 2018. gadā, līdzīgi kā iepriekšējos gados, bija vērojama liela aktivitāte, un tika iesniegti pieteikumi par platībām, kas nedaudz pārsniedz LAP ietvaros plānoto. Izņēmums ir aktivitāte 10.1.1. „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos”, kurā pieteikumi tika iesniegti par 78,6% no plānotajām platībām. Kopumā līdz 2018. gada beigām atbalsts tika izmaksāts par 284 295 ha lauksaimniecības zemes, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai un/vai ainavām labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus, jeb 108,5% no mērķa virzienā plānotajām lauksaimniecības zemju platībām – 262 000 ha.

Mērķa rādītājam T9 "Procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro bioloģiskajai

daudzveidībai un/vai ainavām labvēlīgus pārvaldības līgumus” sasniegtā vērtība ir 15,8% (plānotā vērtība 14,59 %), ko veido iepriekš minētie atbalstītie 284 295 ha šajā mērķa virzienā.

Arī atbalsta pasākuma M12 apakšpasākums 12.2. “Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām” (NIM) veicina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, atjaunošanu un palielināšanu *Natura 2000* teritorijās un mikroliegumos meža zemēs, vienlaikus saglabājot tradicionālo Latvijas lauku ainavu. Līdz 2018. gada beigām šajā atbalsta pasākumā, un līdz ar to arī mērķa virzienā ir atbalstītas meža platības 41 533 ha apmērā, kurās piemēro bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus, un kas ir 103,8% no mērķa virzienā atbalstīt plānotās meža platības - 40 000 ha.

Ieguldījumu mērķa virzienā dod arī pasākums 8.3/8.4 “Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai, ko nodarījuši ugunsgrēki, dabas katastrofas, katastrofāli notikumi”, kurā no perioda sākuma līdz 2018. gada beigām tika apstiprināti 98 projekti par kopējo publisko finansējumu 3,9 milj. EUR jeb 69,3% no apakšpasākumā plānotā finansējuma, bet īstenoti projekti par 2,5 milj. EUR jeb 44,0% no plānotā finansējuma.

Savukārt mērķa rādītāja T8 “Procentuālais daudzums meža/citas kokaugiem klātās platības, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus” sasniegtā vērtība līdz 2018. gada beigām bija 1,2% (sasniegtā vērtība 1,15%), kura tiek sasniegta ar atbalstītajiem 41 533 ha meža zemes, un jau nedaudz pārsniedz plānoto mērķa rādītāju.

4B – uzlabot ūdens resursu apsaimniekošanu, ietverot minerālmēslu un augu aizsardzības līdzekļu pielietošanu.

4C – uzlabot augsnes apsaimniekošanu un novērst augsnes eroziju.

Šo abu 4B un 4C mērķu sasniegšanu veicina atbalsta pasākuma M10 aktivitātes 10.1.2. „Vides saudzējošu metožu pielietošanai dārkopībā” (2018. gadā tika izmaksāts atbalsts par 59 tūkst. ha), kas pamatā veicinās apkārtējās vides saglabāšanu un uzlabošanu, pēc iespējas mazāk un kontrolēti izmantojot augu aizsardzības līdzekļus un minerālmēslojumu, un aktivitāte 10.1.3. „Rugāju lauks ziemas periodā” (2018. gadā tika izmaksāts atbalsts par 100,3 tūkst. ha), kas nodrošina lauksaimniecībā izmantojamās zemēs augsnes virskārtas aizsardzību pret augsnes degradācijas procesiem, saglabājot augsnēs organiskās vielas un samazinot barības vielu noteci.

Ieguldījumu mērķa virzienā dod arī atbalsta pasākums M11, kurā bija vērojama augsta aktivitāte, jo atbalsts 2018. gadā abos apakšpasākumos tika izmaksāts par platībām 249,7 tūkst. ha apjomā jeb 121,8% no šajā aktivitātē plānotajām platībām periodā.

Līdz ar to līdz 2018. gada beigām katrā no šiem mērķa virzieniem atbalsts tika izmaksāts par 354 346 ha lauksaimniecības zemes, kurā tiek gan uzlabota ūdens resursu apsaimniekošana, ietverot minerālmēslu un augu aizsardzības līdzekļu pielietošanu, gan arī tiek veikti pasākumi, lai uzlabotu augsnes apsaimniekošanu un novērstu augsnes eroziju. Sasniegtais rādītājs par 19,7% pārsniedz katrā no mērķa virzienā atbalstīt plānotajām lauksaimniecības zemju platībām – 298 000 ha.

Abu mērķa rādītāju T10 “Procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz ūdenssaimniecības uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus” un T12 “Procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz augsnes apsaimniekošanas uzlabošanu un/vai augsnes erozijas novēršanu orientētus pārvaldības līgumus” sasniegtās vērtības bija 19,7% (plānotā vērtība 16,59%), kas tika sasniegts, ar iepriekš minētajiem atbalstītajiem 354 346 ha lauksaimniecības zemes katrā no mērķa virzieniem, un jau pārsniedz plānoto mērķa rādītāja izpildi.

P5 - Veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni lauksaimniecības, pārtikas un mētsaimniecības nozarē

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākums M04 un M08.

5B – palielināt enerģijas izmantošanas efektivitāti lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē

Ieguldījumu mērķa virziena rezultātu sasniegšanā sniedz atbalsta pasākums M04, kurā no perioda sākuma līdz 2018. gada beigām šī mērķa sasniegšanai tika apstiprināti 41 projekts ar publisko finansējumu 9,5 milj. EUR apmērā jeb 84,2% no mērķim paredzētā finansējuma. Papildus tam jāmin, ka 88,8% no šī apstiprinātā finansējuma veidoja 4.1.apakšpasākuma “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” īstenošanas rezultāti. Savukārt pilnībā vai daļēji īstenoti līdz 2018. gada beigām tika 25 projekti par 5,5 milj. EUR (48,1% no plānotā), un arī no īstenotajiem projektiem 97,3% publiskais finansējums tika izmaksāts 4.1. apakšpasākuma “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” ietvaros.

Mērķa virziena T15 “Ieguldījumu kopsumma energoefektivitātes jomā” izpildes vērtība bija 11 391 302 EUR, bet sasniedzamā vērtība 28 346 212 EUR, nodrošinot izpildes progresu uz atskaides perioda beigām 40,2% apmērā.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rādītājiem šajā mērķa virzienā ir apmierinoša, ņemot vērā to, ka projektu īstenošanas termiņi pārsvarā ir līdz diviem gadiem.

5C - Sekmēt atjaunojamo energoresursu, blakusproduktu, atkritumu, atlieku un citu nepārtikas izejvielu piegādi un izmantošanu bioekonomikas vajadzībām.

Ieguldījumu šajā mērķa virzienā paredzēts sniegt ar atbalsta pasākuma M04 apakšpasākumu 4.1. “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” (LAP grozījumi 6.1 redakcijā, kas tika apstiprināti 2018. gada 2. oktobrī), paredzot mērķa sasniegšanai 16,0 milj. EUR no šī apakšpasākuma finanšu līdzekļiem. Tomēr līdz 2018. gada beigām šajā mērķa virzienā vēl netika apstiprināts neviens projekta iesniegums, tādēļ mērķa rādītājam T16 “Ieguldījumu kopsumma atjaunojamās enerģijas ražošanā” nav iznākumu progresa, jo iznākuma rādītājiem nav izpildes.

5D – samazināt siltumnīcu gāzu un amonjaka emisijas no lauksaimniecības.

Ieguldījumu mērķa sasniegšanā sniedz atbalsta pasākums M04, kurā no perioda sākuma līdz 2018. gada beigām šī mērķa sasniegšanai tika apstiprināti 268 projekta iesniegumi par 8,5 milj. EUR jeb 51,4% no mērķa virzienam paredzētā finansējuma pasākumā. Savukārt pilnībā vai daļēji īstenoti tika 209 projekti par kopējo publisko finansējumu 6,6 milj. EUR jeb 40,1% no mērķa virziena plānotā publiskā finansējuma. Papildus tam jāmin, ka no īstenotajiem projektiem lielākā daļa jeb 205 projekti tika īstenoti 4.1. apakšpasākuma “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” ietvaros.

Mērķa rādītāja T17 “Procentuālais daudzums LU, uz kurām attiecas ieguldījumi mājlopu turēšanā (audzēšanā), lai mazinātu SEG un/vai amonjaka emisijas” sasniegtā vērtība ir 0,67% jeb 3 179 LU vienības (sasniegtā vērtība 5,27% jeb 25 000 LU vienības), kas ir tikai 12,7% no plānotā un izskaidrojams ar to, ka lauku saimniecībās ir būtiski samazinājies cūku un piena liellopu skaits, kā arī daudzas lauku saimniecības bija spiestas pārorientēties uz citu lauksaimniecisko ražošanu Āfrikas cūku mēra (ĀCM) uzliesmojuma, gan arī Krievijas Federācijas lēmuma Nr. 560 par aizliegumu importēt noteiktus lauksaimniecības produktus no Latvijas (importa embargo) rezultātā. Esošajā situācijā, lauksaimnieki pēc iespējas vairāk plānoja veikt ieguldījumus peļņu nesošās investīcijās, lai segtu radušās izmaksas, nevis investīcijās, kas nenes peļņu un veido tikai amortizāciju un uzturēšanas izmaksas, kā piemēram, kūtsmēslu krātuvju būvniecība.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība šajā mērķa virzienā uz sasniedzamajiem rādītājiem ir apmierinoša, jo pēdējā gada laikā ir ievērojami pieaudzis gan apstiprināto, gan īstenoto projekta iesniegumu finansējums, jo tika veikti grozījumi pasākuma M04 nosacījumos, lai veicinātu investīciju ieguldīšanu siltumnīcu gāzu un amonjaka emisijas samazināšanas pasākumos.

5E – veicināt oglekļa uzglabāšanu un piesaisti lauksaimniecībā un mežsaimniecībā.

Ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā sniedz atbalsta pasākums M08 “Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā”. Šī atbalsta pasākuma 8.1.apakšpasākuma “Meža ieaudzēšana un kopšana” un 8.5.apakšpasākuma “Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai” ietvaros no

perioda sākuma līdz 2018. gada beigām tika apstiprināti 9 355 projektu iesniegumi par 25,9 milj. EUR jeb 82,8% no mērķa virzienā paredzētā publiskā finansējuma. Savukārt līdz 2018. gada beigām tika pilnībā vai daļēji īstenoti projekti par kopējo publisko finansējumu 15,7 milj. EUR apmērā jeb 50,1% no mērķa virziena plānotā finansējuma.

Mērķa rādītāja T19 "Procentuālais daudzums lauksaimniecības un meža zemes, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti un uzglabāšanu, sasniegtā vērtība ir 0,87%, kas jau pārsniedz sasniedzamo vērtību 0,70% par 23,8% no plānotās vērtības, ko veido atbalstītie 45 782 ha meža zemes.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rādītājiem šajā mērķa virzienā ir uzskatāma par atbilstošu, ir īstenoti projekti par pusi no pieejamā finansējuma, bet atbalstītā meža zeme, kurā tiek piemēroti apsaimniekošanas līgumi, kas sekmē oglekļa piesaisti, jau pārsniedz plānoto platību.

P6 - Veicināt sociālo iekļautību, nabadzības mazināšanu un ekonomisko attīstību lauku apvidos

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M06, M07 un M19.

6A – veicināt dažādošanu, mazu uzņēmumu izveidi un attīstīšanu un darbavietu radīšanu.

Šī mērķa sasniegšanai ieguldījumu sniedz LAP atbalsta pasākuma M06 apakšpasākums 6.4. "Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstībā", kura īstenošana tika uzsākta 2016. gadā. Apakšpasākuma ietvaros līdz 2018. gada beigām tika apstiprināti 410 projekta iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 24,3 milj. EUR jeb 79,5% no mērķa virzienā pieejamā finansējuma, bet pilnībā vai daļēji īstenoti tika 152 projekti par 4,7 milj. EUR jeb 15,3% no pieejamā finansējuma 144 atbalsta saņēmējiem (36,0% no plānotā skaita). Projektu īstenošanu kavē grūtības kredītu piesaistē, kā arī lielai daļai apstiprinātajos projektos paredzēti būvniecības darbi, kas paildzina projektu īstenošanas laiku saistībā ar ekonomisko situāciju būvniecības nozarē (būvniecības izmaksu pieaugums, ierobežots pakalpojuma sniedzēju skaits un kvalificēta darba spēka trūkums) un izskaidro zemo iznākuma rādītāju progresu.

Arī mērķa rādītājam T20 "Atbalstīto projektu radītās darbavietas" izpildes progress vēl joprojām ir salīdzinoši zems - 24,3% no plānotā, ko nodrošina 34 radītās darba vietas, jo lielākā daļa projektu vēl ir īstenošanā.

6B Sekmēt vietējo attīstību lauku apvidos.

Ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā nodrošina atbalsta pasākums M19. Plānošanas periodā atbalstu SVVA stratēģijas īstenošanai ir saņēmušas 35 VRG plānoto 32 VRG vietā un iznākuma rādītājs ir izpildīts par 109%. Savukārt VRG darbības teritoriju aptvertais iedzīvotāju skaits ir 964 909 (100% no plānotā), kas aptver gan LAP definēto lauku teritoriju, kā arī ietver pilsētas ar iedzīvotāju skaitu līdz 15 tūkstošiem.

Šajā pasākuma 19.1. apakšpasākums "Sagatavošanās atbalsts" ir pilnīgi īstenots, bet 19.2 apakšpasākumā "Atbalsts darbību īstenošanai saskaņā ar SVVA stratēģiju" līdz 2018. gada beigām kopumā ir atbalstīti 2 151 projekti par 40,4 milj. EUR, kas ir 70,0% no pasākuma ietvaros pieejamā publiskā finansējuma, apakšpasākuma 19.2 ietvaros tika pilnībā vai daļēji īstenoti jau 1 567 projekti, un apakšpasākumā kopumā izmaksāts publiskais finansējums ir 25,1 milj. EUR jeb 43,4% no apakšpasākumam pieejamā publiskā finansējuma.

19.3. apakšpasākuma "Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība" īstenošana tika uzsākta tikai 2017. gadā ar apstiprināto publisko finansējumu 2,5 milj. EUR apmērā līdz pārskata perioda beigām 45 projektiem jeb 26,7% no plānotā finansējuma, bet īstenoto projektu finansējums šajā apakšpasākumā vēl joprojām ir neliels – 370,8 tūkst. EUR jeb 4,0% no apakšpasākumā pieejamā.

19.4. apakšpasākumā "Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, teritorijas aktivizēšana" uzņemtas saistības līdz 2018. gada beigām bija tādas pašas kā 2017. gada beigās - 7,7 milj. EUR jeb 65,4% no plānotā finansējuma, bet savukārt vērojams pieaugums pilnīgi vai daļēji ir īstenotajiem projektiem - 3,6 milj. EUR, kas

ir 30,3% no apakšpasākumam pieejamā publiskā finansējuma.

Arī atbalsta pasākums M07 dod ieguldījumu šī mērķa virziena rezultātu sasniegšanā. 2018. gadā tā īstenošanā ir bijis ievērojams progress. Tā no perioda sākuma līdz 2018. gada beigām apstiprināti 248 projekta iesniegumi par 91,4 milj. EUR jeb 72,1% no pasākumam pieejamā publiskā finansējuma. Atbalsta pasākuma īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā un lielākajai daļai projektu īstenošanas laiks ir divi gadi, tādēļ pilnībā vai daļēji īstenoti ir 119 projekti par 37,4 milj. EUR, kas ir 29,6% no pasākumam pieejamā publiskā finansējuma.

Mērķa rādītāja T21 "Procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, uz kuriem attiecas vietējās attīstības stratēģijas" (plānotā mērķa vērtība 64,51%) sasniegtā vērtība bija 94,3%.

Mērķa rādītāja T22 "Procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem/ infrastruktūras" sasniegtā vērtība uz atskaites perioda beigām bija 1,4% (sasniedzamā vērtība 1,98%), kas ir 68,4% no plānotās rādītāja vērtības un kuru veido 13 856 iedzīvotāji, kuri gūst labumu no uzlabotās infrastruktūras - lauku ceļiem.

Savukārt mērķa rādītājam T23 "Atbalstīto projektu radītās darbvietas (LEADER)" mērķa izpildes rādītāja progress ir 52,5% no plānotās vērtības (105 projektu īstenošanas gaitā radītās darba vietas), un uzņēmumu plānotais jaunradīto darba vietu skaits apstiprinātajos projektos liecina, ka šī mērķa rādītāja sasniegšana būs sekmīga un rādītājs var pat tikt pārsniegts.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rezultātiem šajā mērķa virzienā ir uzskatāma par apmierinošu, jo pasākumā M07 tieši 2018. gadā bija vērojama straujāka virzība uz sasniedzamajiem mērķiem, un arī LEADER pieejas pasākumu gadījumā pēdējā atskaites gadā ir ievērojams īstenoto projektu un apgūtā finansējuma pieaugums.

d) Galvenā informācija par panākumiem virzībā uz darbības rezultātu satvarā noteiktajiem starpposma mērķiem, balstoties uz F tabulu (LAP 7.0 versija)

P2 - Uzlabot visu veidu lauksaimniecības uzņēmumu rentabilitāti un konkurētspēju visos reģionos un sekmēt inovatīvas lauksaimniecības tehnoloģijas un meža ilgtspējīgu apsaimniekošanu

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02, M04, M06 un M16.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un galamērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvajam rādītājam "Publiskā sektora izdevumi kopā" uz 2018. gada beigām nodrošināta izpilde par 244,52 milj. EUR jeb 52,0% no 2023. gada galamērķa vērtības. LAP prognozētā 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtība 141,04 milj. EUR jeb 30% no gala mērķa vērtības ir izpildīta un pārsniegta, tātad starpposma mērķa rādītājs ir sasniegts;
2. atbalstīto saimniecību skaits uz 2018. gada beigām sasniedza 2 885 jeb 71,7% no 2023. gadam prognozētās galamērķa vērtības (vairāk nekā divas reizes pārsniedzot 2018. gadam prognozēto starpposma mērķa vērtību - LAP prognozētais skaits 1 207,5 saimniecības).

P2 prioritātes abu snieguma rādītāju plānotās starpposma vērtības ir sasniegtas un pat pārsniegtas. Prioritātes mērķu īstenošana ir uzskatāma par sekmīgu.

P3 - Veicināt pārtikas piegādes ķēdes organizāciju, tostarp lauksaimniecības produktu pārstrādi un tirdzniecību, dzīvnieku labturību un riska pārvaldību lauksaimniecībā

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M05, M04, M09 un M17.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un galamērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvajam rādītājam “Publiskā sektora izdevumi kopā” uz 2018. gada beigām nodrošināta izpilde par 28,23 milj. EUR jeb 30,7% no 2023. gada galamērķa vērtības (LAP prognozētais apjoms 20,5 milj. EUR), tātad attiecīgais starpposma mērķa rādītājs ir sasniegts un pat nedaudz pārsniegts;
2. atbalstīto pasākumu skaits, kas veicina lauksaimniecības produktu pārstrādi uz 2018. gada beigām sasniedza 167 jeb 39,3% no 2023. gadam prognozētās galamērķa vērtības 425 pasākumi (LAP prognozētais skaits 127,5).

P3 prioritātes abu snieguma rādītāju plānotās starpposma vērtības ir sasniegtas un pat nedaudz pārsniegtas. Prioritātes mērķu īstenošana ir uzskatāma par sekmīgu.

P4 - Atjaunot, saglabāt un uzlabot ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02, M08, M10, M11, M12 un M13.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un galamērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvajam rādītājam “Publiskā sektora izdevumi kopā” uz 2018. gada beigām nodrošināta izpilde par 361,0 milj. EUR jeb 62,1% no 2023. gada galamērķa vērtības (LAP prognozētā 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtība 290,38 milj. EUR) un attiecīgais starpposma mērķa rādītājs ir sekmīgi sasniegts;
2. atbalstītā lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes platība, kurā tiek īstenoti vidi saudzējoši un bioloģiskās daudzveidības saglabājoši pasākumi, uz 2018. gada beigām sasniedza 1 411 425 ha jeb 105,5% no 2023. gadam prognozētās galamērķa vērtības 1 337 500 ha (prognozētā 2018. gada starpposma mērķa vērtība tika pārsniegta – bija paredzēts atbalstīt 1 070 000 ha.).

P4 prioritātes abu snieguma rādītāju plānotās starpposma vērtības ir sasniegtas un pat pārsniegtas. Prioritātes mērķu īstenošana ir uzskatāma par sekmīgu.

P5 - Veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pret klimata pārmainām noturīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības nozarē

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M04, M06 un M08.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un galamērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvajam rādītājam “Publiskā sektora izdevumi kopā” uz 2018. gada beigām nodrošināta izpilde par EUR 27,7 milj. jeb 36,9% no 2023. gada galamērķa vērtības (2018. gadam prognozētā starpposma mērķa rādītāja vērtība 15,0 milj. EUR ir pārsniegta), attiecīgais starpposma mērķa rādītājs ir sasniegts un pat pārsniegts;
2. līdz 2018. gada beigām tika pilnīgi vai daļēji īstenoti 25 projekti ar ieguldījumiem energotaupības un energoefektivitātes jomā, kas veido 25,0% no 2023. gada galamērķa vērtības (120% no 2018. gadam prognozētās LAP starpposma mērķa vērtības, kas ir 20 projekti), tā attiecīgais starpposma mērķa rādītājs ir sekmīgi sasniegts;
3. līdz 2018. gada beigām pilnīgi vai daļēji īstenoti 5 910 projekti ar ieguldījumiem meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai īstenoti, kas veido 66,8% no 2023. gada galamērķa vērtības - 8 850 projekti (2018. gadam prognozētā LAP starpposma mērķa vērtība 3 097,5 projekti ir pārsniegta). Arī šī prognozētā starpposma mērķa vērtība ir sasniegta un pat pārsniegta;
4. līdz 2018. gada beigām atbalsta saņēmēji saņēmuši atbalstu par 1 925 ha apmežotās zemes, kas veicina oglekļa piesaisti un uzglabāšanu jeb 48,1% no 2023. gada galamērķa vērtības - 4 000 ha. Savukārt 2018. gada plānotā starpposma mērķa vērtība ir izpildīta (LAP tā tika prognozēta 1 200 ha platībā).

Kopumā visu P5 prioritātes četru snieguma rādītāju plānotās starpposma vērtības ir sekmīgi sasniegtas un pat ievērojami pārsniegtas attiecīgajiem rādītājiem. Tādēļ prioritātes mērķu īstenošana uz starpposma pārskata periodu ir uzskatāma par ļoti sekmīgu.

P6 - Veicināt sociālo iekļautību, nabadzības mazināšanu un ekonomisko attīstību lauku apvidos

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M06, M07 un M19.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un galamērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvajam rādītājam “Publiskā sektora izdevumi kopā” uz 2018. gada beigām nodrošināta izpilde par 71,46 milj. EUR jeb 30,3% no 2023. gada galamērķa vērtības un pārsniedz 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtību, kura LAP prognozētais apjoms ir 47,3 milj. EUR, un attiecīgā starpposma mērķa rādītāja izpilde ir vērtējama kā sekmīga;
2. līdz 2018. gada beigām atbalsta pasākuma M07 ietvaros tika pilnībā vai daļēji īstenoti 119 projekti, kuru rezultātā tika uzlabota infrastruktūra - ceļu garums lauku teritorijās 573,82 km jeb 68,3% no 2023. gada galamērķa vērtības - 840 km. 2018. gadam prognozētā LAP starpposma mērķa vērtība 168 km ir pārsniegta vairākas reizes un lielākais progress virzībai uz šo mērķi tika panākts tieši 2018. gadā;
3. rezultatīvā rādītāja “VRG darbības aptverto iedzīvotāju skaits” vērtība uz atskaides perioda beigām ir vienāda (100%) ar 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtību, kā arī 2023. gada galamērķa vērtību - 964 909 iedzīvotāji.

P6 prioritātes visu trīs snieguma rādītāju plānotās starpposma vērtības ir sekmīgi sasniegtas vai pat ievērojami pārsniegtas (uzlabotās infrastruktūras apjoms – ceļu garums) un šīs prioritātes starpposma mērķu īstenošana ir uzskatāma par sekmīgu.

Kopumā apskatot un analizējot visu LAP prioritāšu rezultatīvo rādītāju virzību uz darbības rezultātu satvarā noteiktajiem starpposma mērķiem, varam secināt, ka LAP īstenošana līdz šim noris sekmīgi, jo visas prognozētās rādītāju starpposma mērķu vērtības ir sasniegtas un gandrīz visas mazāk vai vairāk pat pārsniegtas.

Sekmīgā rādītāju sasniegšana saistīta ar savlaicīgu grūtību konstatēšanu atsevišķu LAP pasākumu ieviešanā un ZM attiecīgi pieņemtajiem lēmumiem šo problēmu risināšanā, precizējot atbalsta saņemšanas nosacījumus, veicinot atbalsta saņēmēju izpratni, tā kopumā uzlabojot pasākumu ieviešanu, lai sasniegtu paredzētos starpposma mērķus.

e) Cita būtiska informācija, kas ietekmējusi LAP ieviešanu

Lielākos sarežģījumus 2018. gadā lauksaimniecības nozarē radīja īpaši nelabvēlīgi laika apstākļi. Kopš aprīļa beigām gandrīz visā Latvijas teritorijā tika novērota paaugstināta gaisa temperatūra un sausums.

Nēmot vērā to, ka ilgstošais sausums ir radījis neatgriezeniskas un nopietnas sekas visā lauksaimniecības nozarē, negatīvi ietekmējot kultūraugu sēju, dīgšanu un attīstību, sausuma dēļ būtiski samazinājās kultūraugu raža, kā arī saimniecības saskārās ar būtiskām problēmām lopbarības sagatavošanā, tai skaitā lopkopības saimniecībām bija grūtības nodrošināt lopbarību ziemai.

Pēc 2017. gada pavasara salnām un rudens lielajām lietavām, Latvijas augļkopji cieta ievērojamus zaudējumus, kas vairākkārtīgi samazināja plānoto ražu, aukstā un slapjā 2017. gada vasara traucēja normālu ziedpumpuru ieriešanos nākamā gada ražai. Sākot ar 2018. gada maija mēnesi, šos iepriekšējā gadā bojātos augus, turpināja iznīcināt Latvijā lielākais maija mēneša sausums pēdējo 40 gadu laikā un sausais, karstais laiks aktivizēja arī dažādu insektu savairošanos. Tādējādi nozare cieta ievērojamus ražas zudumus - 40% apmērā, atsevišķām kultūrām pat 90 % apmērā jau otro gadu pēc kārtas.

Šie faktori negatīvi ietekmēja saimniecību ieņēmumus un spēju segt saimniekošanas un saistību izdevumus, tādēļ 2018. gada 26. jūnijā Latvijā tika atzīts, ka pavasara ilgstošā sausuma izraisītās sekas lauksaimniecībā ir definējamas kā valsts mēroga dabas katastrofa, pamatojoties uz Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma tiesisko regulējumu.

Ilgstoši valdošais stihiskais sausums Latvijā izraisīja arī mežu ugunsgrēkus, kā arī bojā gājušas jaunaudzes, radot kaitējumu videi un zaudējumus mežsaimniecībā gandrīz 100 miljonu EUR apmērā.

2018. gadā turpinājās Āfrikas cūku mēra izplatīšanās visā Eiropā, kā rezultātā tika veikti dažādi pasākumi, lai ražotājiem kompensētu gan ganāmpulku, gan ienākumu zudumus, tas tika darīts papildus pasākumiem iegrozot tālāku slimības izplatīšanos. Latvija 2018. gadā ir izmaksājusi vairāk nekā 1,7 miljonus EUR gan slimības skartajām saimniecībām, gan arī preventīviem pasākumiem slimības iegrozīšanai. Latvijā šajā gadā arī enzootiskās liellopu leukozes skarto liellopu audzētāji un salmonellas skartās putnu fermas saņēma kompensāciju par zaudētajiem ienākumiem.

Piena nozare:

Pēdējo gadu lielākais trieciens nozarei bija Krievijas Federācijas 2014. gada 7. augustā noteiktais importa embargo, kad tika zaudēts lielākais trešo valstu eksporta tirgus un īsā laikā izveidojās ievērojama pārprodukcija ne tikai Latvijas, bet arī visas ES iekšējā tirgū, kas savukārt izraisīja dramatisku iepirkuma cenas lejupslīdi (vairāk nekā par 30%). Embargo noteikšanai sekoja arī citi pasaules piena tirgus satricinājumi, jo īpaši pieprasījuma samazinājums no Ķīnas puses, kas vēl vairāk apgrūtināja Latvijas piena ražotāju finansiālo situāciju un pazemināja saimniecību rentabilitāti.

Šobrīd var teikt, ka nozare atgūstas pēc piedzīvotajām grūtībām. Krievijas tirgus ir aizstāts ar vairākiem jauniem tirgiem, kā arī palielināts eksports uz esošajiem tirgiem.

Piena iepirkuma cena Latvijā pieaug kopš 2018. gada jūnija, savukārt pēdējo piecu (5) gadu laika augstākais cenas rādītājs bija sasniegts 2017. gada novembrī (327,3 EUR/tonnu), kas vienlaikus bija arī viens no augstākajiem cenas punktiem Latvijā kopš iestāšanās ES. Tikmēr Latvijā piena iepirkuma cenas joprojām ir vienas no zemākajām ES.

Vienlaikus Latvijā jau divus gadus samazinās pārstrādei iepirkta svaigpiena apjoms - 2017. gadā tika iepirkts par 0,1% mazāk piena nekā pirms gada, savukārt 2018. gadā par 4% mazāk nekā 2017. gadā.

Piena un piena produktu (t. sk. saldējuma) TOP 5 eksporta galamērķi Latvijai 2018. gadā bija – Lietuva (45%), Vācija (18%), Igaunija (10%), Nīderlande (10%), Polija 4%. Krievija joprojām ir starp 10 lielākajiem piena produktu eksporta galamērķiem Latvijai, pateicoties saldējuma eksportam.

Piena un piena produktu (t. sk. saldējuma) TOP 5 importētāji uz Latviju 2018. gadā bija – Lietuva (34%), Igaunija (27%), Polija (24%), Vācija (5%), Nīderlande (4%).

Vērtējot eksporta attīstību Krievijas Federācijas importa embargo kontekstā, tad 2018. gadā, salīdzinot ar 2013. gadu, piena un piena produktu eksporta vērtība (iesk. saldējumu) 2018. gadā bija par 19,5 milj. EUR lielāka, un eksporta galamērķu skaits paplašinājies par 18 valstīm.

Cūkgaļas nozare:

2018. gadā ES cūkgaļas tirgū izveidojās pārprodukcija, ko izraisīja gaļas ražošanas pieaugums un, vienlaikus, eksporta samazinājums uz Ķīnu, kas ir lielākais ES cūkgaļas eksporta galamērķis. Arī kopumā pasaulē bija vērojamas zemas cūkgaļas cenas (gan Amerikā, gan Brazīlijā, gan Kanādā), ar kurām ES bija grūti konkurēt. Rezultātā Latvijā un arī visā ES samazinājās cūkgaļas iepirkuma cena. Latvijā cūkgaļas iepirkuma cena būtiski nokritās zem pašizmaksas līmeņa. Laikā no 2017. gada jūnija, kad sākās cūkgaļas cenu lejupslīde, līdz 2018. gada beigām Latvijā cūkgaļas cena bija pazeminājusies par 29%.

Papildus cenu lejupslīdei ražotāju finansiālo situāciju pasliktināja augstās lopbarības graudu cenas, ko savukārt izraisīja nelabvēlīgie laika apstākļi iepriekšējā sezonā. Latvijā vidējā lopbarības kviešu cena 2018.

gadā, salīdzinot ar 2017. gadu, pieauga par 9,5%, bet ES par 10,3%.

Gada laikā Latvijā samazinājās gan ganāmpulku skaits, gan cūku (t.sk. sivēnmāšu) skaits, tādējādi veicinot nokauto cūku skaita palielināšanos. Nokauto cūku skaita relatīvajā pieaugumā (%) Latvijai 2018. gadā bija viens no augstākajiem rādītājiem starp ES dalībvalstīm.

Latvijas cūkgaļas nozari ietekmē situācija ES kopumā, jo īpaši cenas attīstība ir cieši saistīta ar tendencēm Vācijā, Dānijā un Polijā. Turklāt cenu Latvijā papildus negatīvi ietekmē arī Krievijas importa embargo piemērošana uz dzīvām cūkām un atsevišķiem subproduktiem, kā arī Āfrikas cūku mēra izplatība valsts teritorijā.

Latvijai ir negatīva balance tirdzniecībā ar cūkgaļu. Galvenie un teju vienīgie cūkgaļas eksporta galamērķi ir Lietuva un Igaunija.

2018. gada laikā gan nozares eksports, gan imports samazinājās - tirdzniecību, jo īpaši eksportu, būtiski ierobežo Āfrikas cūku mēris un tā ierobežošanai ieviestie pasākumi.

Putnkopības nozare:

2017. gada nogalē Latvijā ES-Ukrainas Asociācijas nolīguma preferenciālo nosacījumu ietvaros aizsākās pārtikas olu imports no Ukrainas, kas turpinājās arī 2018. gadā. Pavisam 2018. gadā Latvijā no Ukrainas tika importēti 46 milj. gab. olu kopējā 2,53 milj. EUR vērtībā. Olu importa ievērojamie apjomi radīja problēmas Latvijas olu ražotājiem, ņemot vērā, ka vidējā Ukrainas olu importa cena ir vidēji par 20% zemāka nekā olu ražotāja cena Latvijā.

f) Makroreģionālas un jūras baseinu stratēģijas (pēc izvēles)

ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam (turpmāk – Stratēģija) ir viena no tām ES iniciatīvām, kuru izstrādāšanā Latvija ir iesaistījies kopš idejas rašanās brīža. Stratēģijai tika izvirzīti trīs pamatmērķi: “Glābt jūru”, “Apvienot reģionu” un “Celt labklājību”. Stratēģijas īstenošana balstās uz Rīcības plānu, kurš tiek regulāri atjaunots.

2018. gada 4. - 5. jūnijā Igaunijā, Tallinā notika Stratēģijas 9. ikgadējais forums, kurā tikās reģiona politiķi, eksperti, akadēmiskās vides, reģionālo organizāciju, valsts, pašvaldību un NVO pārstāvji, kā arī citas Stratēģijas īstenošanā iesaistītās puses, tai skaitā arī pārstāvji no Latvijas ZM.

LAP atbalsts sniedz ieguldījumu divu Stratēģijas mērķu sasniegšanā – “Glābt jūru” un “Celt labklājību”.

Kā vieni no prioritārajiem pasākumiem, kas tiek īstenoti LAP 4. prioritātes ietvaros, ir M10 „Agrovide un klimats” un M11 “Bioloģiskā lauksaimniecība”, atbalstot bioloģiskās lauksaimniecības un integrētās dārzkopības attīstību, kas būtiski samazina ķīmisko vielu slodzi vidē, salīdzinot ar intensīvo lauksaimniecību, kā arī uzturot rugāju lauku ziemas periodā, tā kopumā veicinot intensīvās lauksaimniecības radītā piesārņojuma samazināšanu īpaši jutīgajā teritorijā un līdztekus mazinot piesārņojuma nonākšanu jūrā no pielietotajiem minerālmēsliem, organiskajiem mēsliem un augu aizsardzības līdzekļiem. Atbalsts agrovides pasākumiem turpina arī ekstensīvu bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanu, palielinot augu barības vielu saturu augsnē un mazinot erozijas ietekmi, tādējādi veicinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, klimata pārmaiņu samazināšanu un ūdens kvalitātes uzlabošanu.

Savukārt labklājības celšanu Baltijas jūras reģionā veicina tādi LAP pasākumi kā M04 „Ieguldījumi materiālajos aktīvos”, M06 “Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība”, M16 “Sadarbība”, atbalsta pasākumi M19 LEADER pieejas ietvaros u.c.

Stratēģijas mērķu “Celt labklājību” un “Glābt jūru” sasniegšanu nodrošina arī LAP pasākums M01 “Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi” un pasākums M02 “Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai”. Šo pasākumu ietvaros iegūtās zināšanas nodrošina lauku uzņēmumu darbības efektivitātes

celšanu un dažādošanu, tā sekmējot labklājības pieaugumu lauku teritorijās, un kā viens no mērķiem ir arī uzlabot zināšanas vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā, kas pastarpināti veicina laba jūras vides stāvokļa saglabāšanu.

Tādējādi, izmantojot jau esošos pasākumus LAP ietvaros, netieši tiek īstenota arī Stratēģija, kuras īstenošanai atsevišķi finanšu resursi nav pieejami, tomēr pasākumu līmenī dažādu ES programmu un finansējuma instrumentu ietvaros ir iespējams saņemt nozīmīgu atbalstu un tā sniegt ieguldījumu Stratēģijas mērķu īstenošanā.

2. NOVĒRTĒŠANAS PLĀNA ĪSTENOŠANAS GAITA

a) Apraksts par visām izmaiņām, kas pārskata gadā izdarītas novērtēšanas plānā, šo izmaiņu pamatojums

Pārskata gadā nav bijusi nepieciešamība veikt izmaiņas novērtēšanas plānā.

b) Gada gaitā veikto novērtēšanas darbību apraksts (saistībā ar LAP novērtēšanas plāna 3.sadaļu)

Novērtēšanas sistēma sastāv no sekojošām sadaļām, un pastāvīgi tiek veikti darbi to ieviešanai: Datu uzkrāšana un apstrāde. Tiek risināti novērtēšanas procesa metodoloģiskie jautājumi, pilnveidojot intervences loģiku pasākumu griezumā un datu uzkrāšanu. Lai kopīgi izprastu un nodrošinātu, ka rādītāju aprēķināšanai nepieciešamie dati ir atbilstoši un kvalitatīvi, tika organizētas tikšanās starp novērtētājiem un LAD, Centrālās Statistikas Pārvaldes (CSP), LLKC, VLT, LLU, Daugavpils Universitātes, Valsts augu aizsardzības dienesta (turpmāk - VAAD), Valsts meža dienesta, Valsts zemes dienesta pārstāvjiem.

Tematisko novērtējumu, kas izriet no aktuālām lauku attīstības vajadzībām, izstrāde. Pārskata gadā galvenā uzmanība tika veltīta tematiskajiem vērtējumiem un rādītāju sagatavošanai, lai nodrošinātu pamatu padziļinātai atbalsta ietekmes novērtēšanai 2019. gadā. Tika sagatavoti vairāki novērtējumi vides jomā un secīgi iepriekšējā gadā veiktajam mazo saimniecību novērtējumam, veikts novērtējums par atbalsta ietekmi uz lielajām saimniecībām, kā arī novērtējums par LEADER/SVVA pieejas ieguldījumu LAP mērķu sasniegšanu.

Vides novērtējuma par skrejvaboļu un īsspārņu sabiedrībām konvenciāli un bioloģiski apsaimniekotās agroceņozēs galvenais uzdevums bija iegūt statistiski ticamus pierādījumus lauku apsaimniekošanas veida ietekmei uz skrejvaboļu un īsspārņu sugu sastāvu, veicot augsnes lamatu eksponēšanu piecos konvenciāli un piecos bioloģiski apsaimniekotos laukos. Šis novērtējums tika turpināts no 2017. gada.

Vides novērtējuma par LAP 2014-2020 pasākumu, kas saistīti ar mežsaimniecību, īstenošanas rādītājiem un to ieguldījumu LAP mērķu sasniegšanā, mērķis bija sagatavot atbildes uz LAP gada īstenošanas ziņojuma par 2018. gadu novērtēšanas jautājumiem.

Konkurētspējas novērtējumā par lielo saimniecību ekonomiskajiem rādītājiem LAP atbalsta ietekmē tika vērtēts, cik lielā mērā atbalsts ir uzlabojis lielo saimniecību konkurētspēju, visa lauksaimniecības sektora konkurētspēju, kā arī lielo saimniecību atbalsta ietekme uz nodarbinātību laukos. Turklāt tika sniegti priekšlikumi arī atbalsta plānošanai turpmākajam periodam - KLP pēc 2020. gada.

Savukārt novērtējums par LEADER/SVVA pieejas ieguldījumu LAP mērķu, kas virzīti uz vietējās attīstības lauku apvidos, sasniegšanu veikts, analizējot sabiedrības virzītas vietējās attīstības (SVVA) stratēģijās iekļautos mērķus un rādītājus un līdzšinējos stratēģiju ieviešanas rezultātus. Tika vērtēti

arī konteksta rādītāji un to dinamika. Turklāt SVVA stratēģiju ieviešanas aspekti ir vērtēti, ņemot vērā gan stratēģiju SVID analīzi, izvirzītās vajadzības un mērķus, gan VRG redzējumu, kas balstīts uz aptauju, fokusgrupu un atsevišķu VRG pārstāvju intervijām. Novērtējums liecina, ka atbalsts, kas tiek sniegts izmantojot LEADER/SVVA pieeju, veiksmīgi sasniedz tam paredzēto mērķi – veicināt teritoriālo attīstību un kohēziju, tai skaitā sekmē arī LAP 2014-2020 ietvaros izvirzītos mērķus.

Vispusīga LAP pasākumu novērtēšana. Tika veikti sagatavošanas darbi 2018. gada īstenošanas ziņojuma (GĪZ) 7. sadaļas „Informācijas novērtēšana un novērtējums par tuvināšanos programmas mērķiem” sagatavošanai: tika izskatītas EK Vadlīnijas par šī ziņojuma sagatavošanu, sniegti komentāri un atbildes Eiropas lauku attīstības novērtēšanas palīdzības dienestam (ENDP). Novērtētāji aktīvi piedalījās visos ENPD rīkotajos labas prakses darba semināros, gan prezentējot savu pieredzi tematiskajos novērtējumos, gan diskutējot ar citiem, semināru dalībniekiem. Pārskata gadā labas prakses semināri tika organizēti tā, lai saturiski palīdzētu gatavoties padziļinātai novērtēšanai 2019. gadā. Novērtētāji piedalījās seminārā par sociāli ekonomisko faktoru novērtēšanu (2018. gada 24. – 25. oktobris, Polija), kā arī seminārā par LAP atbalsta ietekmi vides jomā (2018. gada 12. – 13. decembris, Slovākija).

Lai nodrošinātu nepieciešamos datus padziļinātajam novērtējumam un atbildētu uz novērtēšanas jautājumiem, tika veidots rādītāju saraksts, pārbaudīts vai ir pieejami atbilstoši dati. Īpaša uzmanība tika pievērsta ietekmes uz vidi novērtēšanas pieejai, datiem un metodēm.

Tika veiktas gadījumu izpētes, lai savlaicīgi iegūtu ietekmes novērtēšanai nepieciešamos datus un pārbaudītu rezultātu derīgumu un ticamību. Lai novērtētu ar mežsaimniecību saistīto LAP pasākumu ieguldījumu mērķu sasniegšanā, tika noteikti rādītāji un to vērtības, kā arī veikta rezultātu analīze.

Līdzīga pieeja tika izmantota, lai sagatavotu un aprobētu metodoloģiskos risinājumus LAP pasākumu ieguldījuma novērtēšanai klimata prioritātē (P5).

Pārskata gadā uzsāktas arī gadījuma izpētes par augsnes kvalitātes rādītājiem, turpinot šo datu apkopošanu laikrindā no 2017. gada, kā arī turpinājās informācijas ieguve par LAP atbalstīto zālāju botānisko daudzveidību. Iespēju robežās šie aktuālie pieejamie dati tika izmantoti GĪZ 2018 novērtēšanas sadaļas sagatavošanā.

c) Apraksts par darbībām, kas veiktas attiecībā uz novērtēšanai nepieciešamo datu nodrošināšanu un pārvaldību, konstatētās problēmas, to risinājums (saistībā ar LAP novērtēšanas plāna 4.sadaļu)

Novērtēšanas vajadzībām tiek uzturēta nepieciešamo rādītāju sistēma, pastāvīgi atjaunojot un uzkrājot aktualizētus datus no dažādu institūciju datubāzēm. Pamatā novērtēšanai tiek izmantoti atbalsta pieteikumu dati no LAD, uzņēmējdarbības rādītāji no VID, statistikas dati no SUDAT, CSP, *Farm Accountancy Data network* (FADN), EUROSTAT u.c. Papildu, datu iegūšanai tika sagatavotas anketas un veiktas aptaujas atbalsta saņēmējiem un atbalsta nesaņēmējiem.

d) Pabeigto novērtējumu saraksts, īss raksturojums un atsauce uz šo novērtējumu publicēšanas vietu tiešsaistē

Izdevējs	Autors	Nosaukums	Kopsavilkums	URL
AREI	AREI Lauku attīstības novērtēšanas nodaļa, Balalaikins M.)	Skrejvaboļu un īsspārņu sabiedrības konvenciāli un bioloģiski	Pētījums tika veikts LAP novērtēšanas ietvaros kā gadījumu izpēte (case study). 3 gadu	http://www.arei.lv/sites/arei/files/files/lapas/Skrejvabolu_monitorings_LAP_pasakumi.pdf

		apsaimniekotās agrocenozēs	novērtējums laikrindai, turpinājums no 2017. gada. Pētījuma mērķis saistīts ar LAP 2014-2020 pasākuma Bioloģiskā lauksaimniecība (M11) ieguldījuma novērtēšanu mērķa virzienā 4A.	
AREI	AREI Lauku attīstības novērtēšanas nodaļa	Ar mežsaimniecību saistīto LAP pasākumu īstenošanas rādītāji	LAP pasākumu rezultātu rādītāju iegūšana un pārbaude, gatavojoties padziļinātai LAP ietekmes novērtēšanai	http://www.arei.lv/
AREI	Dr.oec.A.Vēveris, Dr.geog.A.Pužulis, Dr.geog.P.Lakovskis, Mg.ing.E.Benga., MBA J.Hazners, Mg.Z.Miķelsone,	Lielo saimniecību ieguldījums lauksaimniecības attīstībā, ņemot vērā LAP atbalsta ietekmi	Novērtējums veikts ar mērķi iegūt ekonomisko novērtējumu par lielo lauku saimniecību darbību un LAP atbalsta ietekmi uz šo saimniecību attīstību	http://www.arei.lv/ /lv/2018- gads
AREI	AREI Lauku attīstības novērtēšanas nodaļa	Metodoloģiskie risinājumi LAP pasākumu ieguldījuma novērtēšanai klimata prioritātē (P5)	Sagatavoti, aprobēti metodoloģiskie risinājumi MV 5B, 5D un 5E pasākumu ieguldījuma novērtēšanai, gatavojoties GĪZ 2018	http://www.arei.lv/

- e) **Pabeigto novērtējumu kopsavilkums, galveno uzmanību pievēršot novērtējumu secinājumiem un konstatējumiem Informācija sniedzama sadalījumā pa novērtējumus tēmām, piemēram, vide, vietējā attīstība, konkurētspēja u.tml.**

Pārskata gadā veikto novērtējumu galvenie konstatējumi pa novērtējumu tēmām:

Vides kontekstā tika veikti divi novērtējumi.

- Novērtējums **“Skrejvaboļu un īsspārņu sabiedrības konvenciāli un bioloģiski apsaimniekotās agrocenozēs”**. Realizējot vairākus pētījuma posmus, kas norisinājās 2014. – 2015. gadā un 2017. - 2018. gadā, tika iegūta plaša datu kopa. Tā atspoguļo skrejvaboļu faunu vairāku saimniecību laukos Austrumlatvijas reģionā. Salīdzinot ar 2017. gada novērtējumu, tika ievākts būtiski lielāks vaboļu sugu un īpatņu skaits.

Iegūtie dati norāda uz skrejvaboļu sabiedrību atšķirībām dažādās lauku apsaimniekošanas sistēmās, kas tiek apstiprinātas ar statistiskām datu apstrādes metodēm: Šēnons-Vīners sugu daudzveidības indeksu. Pētījuma divu gadu rezultātā tika konstatēta skrejvaboles *Pseudophonus rufipes* īpatņu skaita statistiski ticama, pozitīva saistība ar bioloģiski apsaimniekotiem laukiem. 2018. gadā līdzīga, cieša saistība ar lauka apsaimniekošanas veidu, tika konstatēta arī īsspārņu sugai *Aleochara bilineata*.

Salīdzinot skrejvaboļu kvalitatīvo sastāvu un konstatēto sugu skaitu LAP pasākuma M11 “Bioloģiskā lauksaimniecība” un konvenciālās lauku apsaimniekošanas sistēmās, šis indekss uzrāda lielāku sugu daudzveidību pasākuma M11 “Bioloģiskā lauksaimniecība” apsaimniekotos laukos. Novērtējums tiks turpināts arī nākamajā gadā, nodrošinot trīs gadu laika rindu un iespēju vispārināt pamatotus novērojumu secinājumus par skrejvaboļu sugu atšķirībām bioloģiski un konvencionāli apsaimniekotos laukos.

- Novērtējums **“Ar mežsaimniecību saistīto LAP 2014-2020 pasākumu īstenošanas un novērtēšanas rādītāji un to ieguldījums LAP 2014-2020 prioritāšu un mērķu sasniegšanā”**. Novērtējumā tika analizēta ar mežsaimniecību saistīto pasākumu tiešā un netiešā ietekme uz LAP un meža un saistīto nozaru pamatnostādņēs formulētajiem mērķiem.

Secināts, ka apakšpasākuma M1.1 “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” ietvaros piedāvātās tēmas ir aktuālas mežsaimniecības nozarei un atbilst izvirzītajam mērķa virzienam. Klausītāju lielā interese par šīm izglītības programmām saistīta ar nozares aktualitātēm, kas liecina par interesi apmeklēt tieši tādus kursus, kuros gūtās zināšanas var noderēt piesaistot finansējumu, kā arī mazināt ar meža apsaimniekošanu saistītos riskus. Savukārt pasākuma M2.1 “Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi” tiešajā ietekmē pieaudzis apsaimniekoto privāto mežu īpatsvars, nodrošināta meža īpašnieku informētība par sev piederošā meža stāvokli un veicamajiem mežsaimnieciskajiem pasākumiem. Attiecībā par apakšpasākumu M8.1 “Meža ieaudzēšana, papildinot daļēji aizaugušās lauksaimniecības zemes, un to kopšanu” konstatēts, ka tā ietvaros veicināta meža resursu pieejamība, uzlabots meža ilgtermiņa ieguldījums globālajā oglekļa apritē un ir sasniegts jau ievērojams progress plānoto mērķu izpildē. Apakšpasākuma M8.5 “Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai” rezultāti liecina, ka īstenoto jaunaudžu kopšanas pasākumu rezultātā izveidoto audžu tīrā tagadnes vērtība 61 650 ha ir 166,5 milj. EUR. Tas apliecina to, ka noteiktie mērķi ir sasniegti.

Kopumā secināts, ka atbalsta pasākumi ir devuši pozitīvu ietekmi uz mežsaimniecības nozares attīstību nākotnē gan no ekonomiskā, ekoloģiskā un sociālā viedokļa. Pasākumi tiek īstenoti vairāk kā 70 tūkst. ha kopplatībā (aptuveni 5 % no privāto mežu kopplatības) un to izmaksas ir bijušas atbilstošas, radot pozitīvu meža tīrās tagadnes vērtības pieaugumu. Pasākumu ietvaros radītas darba vietas reģionos, kas veicina reģionu attīstību.

- Novērtējumā **“Lielo saimniecību ieguldījums lauksaimniecības attīstībā, ņemot vērā LAP atbalsta ietekmi”** tika vērtēta LAP sniegtā atbalsta ietekme uz lielo saimniecību (standarta izlaide pārsniedz 50 tūkst. EUR) konkurētspēju. Novērtējuma rezultātā secināts, ka lielo saimniecību konkurētspēja ir palielinājusies, tomēr to atbalsta ietekme uz visa lauksaimniecības sektora konkurētspējas paaugstināšanu ir bijusi ierobežota, ņemot vērā šajās saimniecībās nodarbināto nelielo īpatsvaru lauksaimniecībā nodarbināto kopskaitā. Atbalsts nav būtiski

paaugstinājis lielo saimniecību zemo ekonomisko efektivitāti, salīdzinot ar ES valstu vidējo līmeni, arī salīdzinot ar Igauniju un Lietuvu. Joprojām resursu (enerģija, mēslojums, lopbarība) izmaksas uz produkcijas vienību ir būtiski augstākas nekā vidēji ES valstīs.

Novērtējumā tika secināts, ka lielo saimniecību atbalsta ietekme uz nodarbinātību laukos ir neviennozīmīga. Kaut arī lielo saimniecību grupā palielinās nodarbināto kopskaits, tas tiek nodrošināts tikai ar jaunu saimniecību ienākšanu šajā grupā, taču vidēji katrā saimniecībā nodarbinātība samazinās. Atbalsta koncentrēšanās lielo saimniecību grupā pastiprinājusi mazo un vidējo saimniecību skaita būtisku samazināšanos, kā rezultātā savukārt strauji samazinājies nodarbināto skaits lauksaimniecībā kopumā. Specializācijas grupās ar augstāku nodarbinātību lielo saimniecību īpatsvars ir samazinājies (dārzenkopība, kartupeļu, augļu un ogu audzēšana u.tml.), palielinoties to specializāciju saimniecību skaitam, kur nodarbinātība ir zemāka.

Tika sniegti arī priekšlikumi turpmākai atbalsta plānošanai pēc 2020. gada, kā, piemēram, turpmāk atbalstu sniegt pievienotās vērtības palielināšanai no zemes platības vienības, radot labi apmaksātas darba vietas, kā arī mērķēt atbalstu konkrētām aktuālām vajadzībām saskaņā ar LAP mērķiem (vides aizsardzībai, SEG emisiju mazināšanai uz saražotās produkcijas vienību, darbietilpīgo nozaru attīstībā). Balstoties uz novērtējumā iegūtajiem datiem, plānojot turpmāko atbalstu, ir rekomendēts veicināt pasākumus risku mazināšanai, tajā skaitā sekmējot ražošanas struktūras diversifikāciju.

- Savukārt **novērtējums “Par LEADER/SVVA pieejas ieguldījumu LAP mērķu, kas virzīti uz vietējās attīstības lauku apvidos, sasniegšanā”** veikts analizējot sabiedrības virzītas vietējās attīstības (SVVA) stratēģijās iekļautos mērķus un rādītājus un līdzšinējos SVVA stratēģiju ieviešanas rezultātus. SVVA stratēģiju analīze ir veikta, veidojot intervences loģiku – analizēta vajadzību, mērķu un rādītāju sasaiste, un apzinot VRG redzējumu, kas balstīts uz aptauju, fokuss grupu un atsevišķu VRG pārstāvju intervijām.

Novērtējums liecina, ka atbalsts, kas tiek sniegts, izmantojot LEADER/SVVA pieeju, veiksmīgi sasniedz tam paredzēto mērķi – veicināt teritoriālo attīstību un kohēziju, tai skaitā sekmē arī LAP ietvaros izvirzītos mērķus. SVVA stratēģijas ir veidotas, orientējoties uz ELFLA un EJZF (piekrastes teritorijās) fondu finansējumu, līdz ar to izvirzītās prioritātes ir saskaņā ar vietējām vajadzībām, bet tomēr nepietiekoši, lai risinātu kompleksi vietējās attīstības jautājumus, kā arī maz tiek pievērsta uzmanība vietējās teritorijas sociālām un ekonomiskām īpatnībām. SVVA stratēģijās rādītāji nav unificēti, līdz ar to ir problemātiski veidot kopējo nacionālo skatījumu par SVVA stratēģiju īstenošanā sasniegtajiem rezultātiem. Īstenoto projektu rādītāji liecina par nozīmīgu ieguldījumu teritoriju ekonomiskajā attīstībā, nozīmīgi paaugstinot uzņēmumu neto apgrozījumu attiecībā pret veiktajām investīcijām, un radot nozīmīgu skaitu jaunu darba vietu (ņemot vērā projektos plānoto darba vietu skaitu).

f) Apraksts par komunikācijas darbībām, kas veiktas attiecībā uz novērtējumu secinājumu un konstatējumu publiskošanu atbalsta saņēmēju mērķauditorijas informēšanai (saistībā ar LAP novērtēšanas plāna 6.punktu)

Datums/Laikposms	Pasākuma nosaukums	Organizētājs	Formāts	Mērķauditorijas veids	Aptuvenais sasniegtais ieinteresēto skaits	URL
22/03/2018	Latvijas Zemnieku federācijas kopsapulce	LZF	Ziņojums par lauku attīstības atbalsta iepriekšējā plānošanas perioda rezultātiem un priekšlikumiem Latvijas lauku	lauksaimnieki		https://www.arei.lv

02/02/2018	Zinātniski praktiskā konference „Līdzsvarota lauksaimniecība”	LLU	prioritātēm Prezentācija „Augsnes agroķīmisko īpašību rādītāji dažādos LAP 2014-2020 pasākumos atbalstītajās platībās”	lauksaimniecības zinātnisko iestāžu darbinieki, ZM speciālisti, konsultāciju dienesta darbinieki, lauksaimnieku biedrības, uzņēmumu vadītāji, pakalpojumu sniedzēji un topošie lauksaimniecības speciālisti	200	http://www.lf.llu.lv/
06/04/2018	Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācijas sanāksme	LPIA	Prezentācija „Situācija Latvijas laukos saistībā ar lauku attīstības programmu novērtēšanu, dati novādu griezumā”	Pašvaldību pārstāvji		
09/04/2018	COPA/COGECA seminārs „The future of food and farming: the Role of the areas facing natural or other specific constraints”	COPA/C OGECA	Prezentācija	Lauksaimnieki, NVO		https://copa-cogeca.eu
10-11/05/2018	Konference „Economic science for rural development”	LLU	Prezentācija „Small agricultural farms in Latvia and Baltic sea countries and their possibilities”	lauksaimniecības zinātnisko iestāžu darbinieki, ZM speciālisti, konsultāciju dienesta darbinieki, lauksaimnieku NVO, uzņēmēji un topošie lauksaimniecības speciālisti	60-70	http://www.esaf.llu.lv/sites/esaf/files/files/lapas/Krajs_ms_Nr_49_01.05.2018.pdf
17-18/05/2018	Eiropas lauku attīstības novērtēšanas palīdzības dienesta (ENPD) darba seminārs, Somija	Somijas lauku tīkls, Somijas lauksaimniecības un mežsaimniecības ministrija	Prezentācija „LEADER pievienotās vērtības novērtēšanu”	Vadošās iestādes darbinieki, novērtētāji VRG	60-70	https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/good-practice-workshop-showing-added-value-leaderclld-through-evaluation_en
24.08-02.09/2018	Starptautiskā multidisciplinārā zinātniskā konference „Social sciences and arts SGEM 2018”, Bulgārija	SGEM Konferenc es	Zinātniska publikācija „Lielo lauku saimniecību attīstība Centrālās un Austrumeiropas valstīs”	Zinātnieki, pētnieki, novērtētāji		https://www.sgemsocial.org/index.php/call-for-papers/impact-factor-2
24-25/10/2018	Eiropas lauku attīstības novērtēšanas palīdzības dienesta (ENPD) darba seminārs par sociāli ekonomisko faktoru novērtēšanu, Polija	ENPD, Polijas lauksaimniecības un lauku attīstības ministrija	Prezentācija „Assessment of Latvian RDP 2014 – 2020” impacts in fostering the competitiveness in agriculture with PSM – DiD method”	Novērtētāji, Vadošās iestādes un maksājumu aģentūras pārstāvji	70	https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/gpw8_4_2_sectoral_impacts_latvia_hazners_0.pdf
05/12/2018	Zemnieku saeima atvērtā padomes sēde	ZS	Prezentācija par novērtējumu „Lielo saimniecību ieguldījums lauksaimniecības attīstībā, ņemot vērā LAP atbalsta ietekmi”	Lauksaimnieki, NVO	20	www.zemniekusaeima.lv
07/12/2018	VRG seminārs „Sabiedrības virzīta vietējā attīstība – LEADER domubiedru, darītāju un partneru	VLT	Prezentācija par pētījumu rezultātiem par LEADER/SVVA ieviešanu	VRG, VLT, novērtētāji		www.laukutikls.lv

	forums par mūsu rīcību šodien labākai rītdienai", Krimulda, Latvija					
--	---	--	--	--	--	--

g) Apraksts par turpmākajiem pasākumiem, kas veikti pamatojoties uz novērtēšanas rezultātiem (saistībā ar LAP novērtēšanas plāna 6.punktu).

Informācija par veiktajiem grozījumiem LAP, tā ieviešanas nosacījumiem u.tml.

Ņemot vērā novērtējumu secinājumus vides aspektā, šobrīd ir uzsākts darbs pie LAP esošo pasākumu nosacījumu nepilnību novēršanas scenārija, ko būtu iespējams īstenot nākamajā plānošanas periodā. Šobrīd ir uzsākts darbs arī pie jaunu mērķorientētu pasākumu un to īstenošanas aktivitāšu izstrādes vides, klimata un bioloģiskās daudzveidības jomā. Darba procesā tiek ņemti vērā novērtēšanas procesā gūtie secinājumi un priekšlikumi, kā, piemēram, plānojot jaunās aktivitātes, tiks noteikti ne tikai atšķirīgi sniedzamie mērķi, bet arī mērķtiecīgāk definētas specifiskās aktivitāšu īstenošanas vietas.

Kā viens no risinājumiem, lai iegūtu statistiski ticamus pierādījumus konstatēto faktoru tiešai ietekmei uz sugu daudzveidību dažādās lauku apsaimniekošanas sistēmās, nepieciešams turpināt iesāktos pētījumus. Secinājumu statistiskās ticamības rādītājs būs iespējami augstāks tikai ilglaicīgu novērojumu rezultātā, nekā tas atspoguļots šobrīd pēc divu gadu novērojumiem. Tāpat, iegūstot lielāku datu kopu paraugus turpmākajos gados, kā arī veicot to analīzi, būs iespējams nostiprināt līdz šim iegūtos secinājumus.

Novērtējuma par LEADER/SVVA pieejas ieguldījumu LAP mērķu sasniegšanā ieteikumi galvenokārt ir saistīti ar SVVA stratēģiju metodikas jautājumiem nākamā plānošanas perioda kontekstā – akcentējot nepieciešamību īstenot plašāku multifondu pieeju (ne tikai ELFLA un EJZF), kas veicinātu SVVA stratēģiju izstrādi, ietverot kompleksu, vietējām kopienām svarīgu jautājumu risināšanu, tāpat nepieciešamību organizēt VRG apmācības par SVID analīzes veidošanu un tās nozīmi, mērķiem atbilstošu rādītāju izvēli un stratēģisko projektu nozīmi, kā arī veidot nacionālo bāzes rādītāju kopu. ZM ir uzsākusi sadarbību ar VARAM par ERAF atbalsta mehānisma izstrādi, kas varētu tikt ieviests ar SVVA pieeju, tāpat plānots ar LM pārrunāt sadarbības iespējas. Novērtējuma secinājumi un ieteikumi ir pārrunāti ar VRG un VLT plāno sniegt tehnisko atbalstu mācību organizēšanā.

Izvērtējot lielo saimniecību konkurētspējas novērtējuma secinājumus, plānojot atbalsta pasākumus nākamajā periodā pēc 2020. gada, atbalsts mērķtiecīgi būtu jāvirza tādiem prioritāriem mērķiem, kā energoefektivitātes pasākumu veikšana, ieguldījumiem klimata un vides, gaisa politikas mērķu īstenošanai, kā arī jāveicina pasākumu īstenošana dažādu risku mazināšanai lauksaimniecības nozarē.

3. PROGRAMMAS IZPILDI UN IZVĒLĒTO PASĀKUMU IEVIEŠANU IETEKMĒJOŠAS PROBLĒMAS

a) Apraksts par pasākumiem, kas veikti programmas īstenošanas kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanai.

2014-2020 plānošanas periodā ir saglabāta ELFLA pārvaldības un kontroles sistēmas darbības pēctecība, kā tas bija iepriekšējā plānošanas periodā, un šīs sistēmas ietvaros pēc nepieciešamības ir aktualizēti LAP kvalitatīvai un efektīvai ieviešanai nepieciešamie:

- ārējie un iekšējie normatīvie akti, kas nosaka atbildīgo iestāžu pienākumus, atbildību, funkciju un uzdevumu nošķiršanu, kā arī noteikumus, kārtības, kādā tiek veikta ELFLA atbalsta piešķiršana, administrēšana, uzraudzība un ELFLA pārvaldība, kontrole un īstenošanas uzraudzība;
- iekšējie normatīvie akti un dokumenti efektīvai projekta iesniegumu administrēšanai, kontrolei un uzraudzībai (administrēšanas procedūras, metodiskie norādījumi, vadlīnijas u.tml.).

Saskaņā ar iekšējos normatīvajos aktos noteikto kārtību, arī 2018. gadā ir aktualizēti un pārskatīti risku reģistri, nodrošinot priekšnosacījumus efektīvai krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai un apkarošanai.

2018. gada 27. martā tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 598 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību lauku un zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020. gada plānošanas periodā" (turpmāk - Ministru kabineta noteikumi Nr. 598), atceļot nosacījumu, ka LAD iesniegtos projektus nosūta VRG, lai novērtētu projekta iesnieguma atbilstību vietējai attīstības stratēģijai, jo visi projektu pieteikumi tiek jau sākotnēji ievadīti Elektroniskās pieteikšanās sistēmā (EPS).

Tāpat ar šiem grozījumiem tika noteikts, ka nosacījums par vispārējo izmaksu iekļaušanu pēdējā maksājuma pieprasījumā, kas līdz šim neattiecās tikai uz valsts nozīmes meliorācijas sistēmu tiesisko valdītāju, turpmāk netiek attiecināts arī uz valsts budžeta iestādēm.

Savukārt 2018. gada 18. septembrī apstiprinātie Ministru kabineta noteikumu Nr. 598 grozījumi paredz izmaiņas par maksimālo attiecināmo izmaksu apmēru vienam pretendētā visā plānošanas periodā. Iepriekš maksimālo attiecināmo izmaksu apmērs 10,0 milj. EUR pasākumā "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" tika noteikts atbilstīgām lauksaimniecības un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām, bet ar šiem grozījumiem tiek noteikts pretendētā stratēģisku projektu īstenošanai. Tāpat grozījumi paredz, ka nosacījumu par maksimāli attiecināmajām izmaksām nepiemēro, ja atbalsta pretendents ir atbilstīga lauksaimniecības un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība, kura pretendē uz atbalstu pasākumā "Ieguldījumi materiālajos aktīvos".

Ar grozījumiem tika papildināta arī informācija par LAD tiesībām apstrādāt personas datus, lai identificētu personu, administrējot pasākumu, kā arī to, ka Fiziskās personas dati tiek uzglabāti līdz 2028. gada 31. decembrim un pēc tam iznīcināti saskaņā ar Arhīvu likumā noteiktajām prasībām. Kā arī tika precizēts Ministru kabineta noteikumu Nr.598 1. pielikuma 11.punkts nosakot, ka atbalsta pretendents un iepirkuma procedūras dalībnieki nav savstarpēji saistītas personas 2017. gada 28. februāra Ministru kabineta noteikumu Nr. 104 izpratnē.

Lai nodrošinātu e-pārvaldību LAP ietvaros, pārskata periodā turpināts darbs pie vienotās informācijas sistēmas atbalsta pasākumu administrēšanai – Lauku attīstības programmas informācijas sistēmas (LAPSA) ieviešana un pilnveidošana, Elektroniskās pieteikšanās sistēmas (EPS) attīstīšana/pilnveidošana, Integrētās administrēšanas un kontroles sistēmas (IAKS) papildināšana, kartogrāfiskā materiāla digitalizācija lauku līmenī (izmantojot aplikāciju VECTORIZER) un pilnveidota esošā funkcionalitāte ērtākai datu apstrādei.

Papildus jau iepriekš minētajam, lai nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu LAP sagatavošanu, ieviešanu un uzraudzību:

- sekmīgi nodrošināta vadošās iestādes komitejas darbība, kuras uzdevums ir veikt vadošās iestādes funkciju ieviešanas efektivitātes uzraudzību, t.sk. nodrošinot sadarbību ar ELFLA Kompetento iestādi, Maksājumu aģentūru;

- nodrošināta Uzraudzības komitejas darbība, kura darbojas atbilstoši tās apstiprinātam reglamentam un Regulas Nr. 1303/2013 47., 48. un 49. panta, kā arī Regulas Nr. 1305/2013 72. un 74. panta nosacījumiem;
- ZM speciālisti regulāri piedalījās Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020. gadam uzraudzības komitejā un apakškomitejās un Partnerības līguma vadības grupā.

2018. gadā tika sasaukta viena uzraudzības komitejas sēde (2018. gada 14. jūnijā), kuras darba kārtībā bija jautājumi par LAP grozījumiem, LAP ikgadējā īstenošanas ziņojuma apstiprināšana par 2017. gadu, grozījumi LAP pasākumu projektu atlases kritērijos pasākumā M04 "Ieguldījumi materiālajos aktīvos", kā arī noorganizētas divas lēmumu pieņemšanas rakstiskās procedūras veidā (attiecināmie lēmumi tika pieņemti 2018. gada 11. janvārī un 19. aprīlī saistībā ar grozījumiem LAP un projektu atlases kritērijiem pasākuma M06 "Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība" apakšpasākumā 6.4. "Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā"). Detalizēta informācija par uzraudzības komitejas lēmumiem atrodama ZM tīmekļa vietnes sadaļā: <https://www.zm.gov.lv/statiskas-lapas/uraudzibas-komiteja?id=6486#jump>.

Pamatojoties uz sociālo un sadarbības partneru ierosinājumiem, kā arī konstatējot un izvērtējot LAP īstenošanas gaitā radušās vajadzību izmaiņas sociālekonomisko un citu ārējo apstākļu rezultātā, tika sagatavoti, un Eiropas Komisijai (EK) iesniegti grozījumi LAP.

Pirmie Latvijas ierosinātie grozījumi LAP tika sagatavoti un iesniegti EK 2015. gada 8. jūlijā, savukārt no EK puses tie tika apstiprināti 2015. gada 30. novembrī.

Otrie Latvijas ierosinātie grozījumi LAP tika sagatavoti, un iesniegti EK 2016. gada 8. jūlijā un tos apstiprināja 2016. gada 2. septembrī.

Savukārt trešie Latvijas ierosinātie grozījumi LAP gala redakcijā tika iesniegti EK 2017. gada 23. maijā un apstiprināti 2017. gada 4. jūlijā (4.1. redakcija). Šie grozījumi paredzēja izmaiņas LAP atbalsta pasākumā M16 "Sadarbība":

- tika ieviestas vienkāršotās izmaksas netiešām izmaksām vienotas likmes veidā atbilstoši Regulas Nr. 1303/2013 67. panta 5.punkta b) apakšpunktam un Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regulas Nr. 1290/2013, ar ko nosaka pētniecības un inovācijas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. gads) dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Eiropas Komisijas Regulu Nr.1906/2006 29. pantam, tādējādi paredzot iespēju piemērot projekta netiešajām izmaksām (piemēram, komunālie maksājumi, elektrības un sakaru pakalpojumi) vienoto likmi 25 % apmērā;

- no pasākuma nosacījumiem tika svītrotā maksimālā atbalsta likme vienam projektam projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas ietvaros, sekmējot pasākuma ieviešanu un tā ietvaros noteikto mērķu un rezultatīvo rādītāju sasniegšanu.

2018. gada 9. februārī EK apstiprināja LAP grozījumus (5.1. redakcija) (2.tabula), kas paredzēja:

LAP sadaļa	Galveno grozījuma būtība
Programmas vienkāršošana	- dzēstas atsauces uz maksimālo atbalsta apjomu, ņemot vērā, ka atbilstoši EK skaidrojumam, tas nav obligāts elements, kas jāietver LAP tekstā; - atbalsta intensitātes investīciju pasākumos paredzētas noteiktā intervālā, atbilstoši EK skaidrojumam; - precizēti nosacījumi par reģionalizācijas principa piemērošanu;

	- precizēti nosacījumi attiecībā uz projektu sasniedzamo mērķu noteikšanu
8. sadaļa Vispārīgie nosacījumi	- papildināta ar nosacījumu: Lai nodrošinātu LAP mērķu sekmīgu sasniegšanu un drošu finanšu vadību, Vadošā iestāde pirms projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas uzsaukšanas nacionālos normatīvos aktos noteiktā kārtībā nosaka maksimālo atbalsta apjomu, atbalsta intensitātes un nosacījumus, kas jāievēro, lai nodrošinātu drošu finanšu vadību; - dzēsts nosacījums par maksimālo attiecināmo izmaksu summu vienam atbalsta pretendenta visā plānošanas periodā
M01 Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi un M02 Konsultāciju pakalpojumi	veikti tehniski precizējumi atbilstoši pasākumu īstenošanas specifikai (publiskais iepirkums) apakšpasākumu sadaļās: - atbalsta veids; - pasākumu un darbības veidu pārbaudāmība un kontrolējamība
M05 5.1.apakšpasākums Atbalsts profilaktiskajiem pasākumiem	palielināts finansējums 1 498 724 EUR apmērā 5.1.apakšpasākumam “Atbalsts profilaktiskajiem pasākumiem, lai mazinātu epizootiju un epifitotiju iespējamās sekas”, ņemot vērā bīstamās infekcijas slimības – putnu gripas straujo izplatību Eiropā, un Āfrikas cūku mēra straujo izplatību gan Latvijā, gan Eiropā
M08 8.1.apakšpasākums Meža ieaudzēšana	- palielināta maksimālā platība, kurā var veikt meža ieaudzēšanu, līdz 20 ha (iepriekš 10 ha) vienam atbalsta saņēmējam plānošanas periodā; - paredzēts apmežot nelielas platības līdz 4 ha, atsevišķi no lauksaimniecības zemēm esošas platības, uz kurām netiek attiecināts nosacījums par augsnes auglību (iepriekš 2 ha); - paredzēta meža ieaudzēšanu arī zemēs ar kategoriju “pārējās zemes”, kas ietver dažādas neizmantojamās zemes – piemēram, izstrādātus karjerus, smiltājus u.c., tā nodrošinot ar šo neizmantoto platību racionālu apsaimniekošanu
Kredītfonda īstenošana	paredzēts dzēst atsauci par finanšu instrumenta īstenošanu LAP ietvaros 8.1.2.sadaļā un daļu no atgrieztā finansējuma novirzīt konkrētu LAP pasākumu īstenošanai kā papildu valsts finansējumu - 6.1.apakšpasākumam “Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai” – 1 904 378 EUR apmērā
M10 10.1.4 aktivitāte Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei	precizēta saistību prasība par attālumu starp bišu stropu un nektāraugu lauka robežu, nosakot to līdz 200 m attālumā pārvietojamām novietnēm un līdz 1000 m stacionārām novietnēm
M16 Sadarbība	precizēta atsauce uz valsts atbalsta regulējumu apakšpasākumos M16.1. un M16.2. nosakot, ka atbalsts tiek sniegts saskaņā ar Komisijas paziņojumu <i>Nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai (2014/C198/01)</i>
M19	aktivitātei “Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas” attiecināmās izmaksas ar grozījumiem tiek papildinātas ar nemateriāliem

19.2. apakšpasākums Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju	ieguldījumiem, kas ir attiecināmas saskaņā ar Regulas Nr.1305/2013 45. (d) punktu, ņemot vērā vietējās vajadzības veidot dažādus interaktīvus izglītojošus un informatīvus risinājumus izglītības, kultūras un tūrisma jomā, piemēram, interaktīvas muzeja ekspozīcijas, ekspozīciju digitalizācija, mobilas aplikācijas, interaktīvas tūrisma objektu kartes
M19 19.3 apakšpasākums Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība	dzēsts nosacījums par projektu iesniegumu rindošanu tikai pēc projektu iesniegumu iesniegšanas par finansējumu 80% apmērā no konkrētajā kārtā pieejamā publiskā finansējuma, lai nodrošinātu atbalsta piešķiršanu kvalitatīviem projektiem, kas saņēmuši augstāku punktu skaitu rindošanā
Rādītāji	lai precīzāk atspoguļotu esošo situāciju Latvijas lauksaimniecībā un lauku attīstībā, tiek aktualizēti kopējie konteksta rādītāji sadaļā 4.1.6. izmantojot EUROSTAT datus, kā arī atbilstoši piešķirtajam papildu valsts finansējumam apakšpasākuma 6.1.”Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai” precizētas rādītāju vērtības Snieguma rezervei 7.sadaļā, kā arī veikti tehniski precizējumi saistībā ar papildu valsts maksājuma (B kolonna) piešķiršanu pasākuma M4 “Ieguldījumi materiālajos aktīvos”, kas apstiprināti ar LAP 3. grozījumiem (kredītprocentu daļēja dzēšana)

Savukārt 2018. gada tika sagatavoti un EK iesniegti nākamie LAP grozījumi (3.tabula), kuri tika apstiprināti 2018. gada 2. oktobrī (6.1. redakcija) un paredzēja:

LAP sadaļa	Galveno grozījuma būtība
M.6.4.1.Biogāzes ražošanas atbalsts	- apakšpasākums 6.4.1. “Biogāzes ražošanas atbalsts” tika svītrots no LAP, vienlaikus ar grozījumiem paredzot, ka mērķa virzienā 5C paredzēto mērķu sasniegšanu īsteno ar M04 “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” apakšpasākumu 4.1. “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās”; - apakšpasākumā 6.4.1. paredzētais finansējums tika pārdalīts uz: • apakšpasākumu 6.3. “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās saimniecības” - 8 milj. EUR; • pasākumu M11 “Bioloģiskā lauksaimniecība” - 6 milj. EUR; • pasākumu M17 “Apdrošināšanas prēmijas” - 2 milj. EUR
6.3. Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās saimniecības	- Apakšpasākumam 6.3. “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās saimniecības” palielināts finansējums 8 milj. EUR apmērā, ņemot vērā atbalsta pretendentu lielo aktivitāti. Papildu finansējums ļaus īstenot vēl vienu pieteikšanās kārtu, sniedzot atbalstu papildus ~500 saimniecībām
M19.2. Darbību īstenošanā saskaņā ar SVVA stratēģiju	- precizēti atbilstības nosacījumi, paredzot iespēju pašvaldībām reģionālās nozīmes pilsētās izveidot vai labiekārtot tirdzniecības vietas vietējās produkcijas realizēšanai; izmaiņas tiek veiktas, ņemot vērā, ka tiešās tirdzniecības vietas pilsētās, kas ir reģionālās nozīmes centri, ir nozīmīgas vietējās produkcijas realizācijas vietas, īpaši, mazajām zemnieku saimniecībām un mājražotājiem

M17. Ražas, dzīvnieku, augu apdrošināšanas prēmija	- palielināts pasākuma finansējums par 2 milj. EUR (pārdale no M.6.4.1. "Biogāzes ražošanas atbalsts"), ņemot vērā izmaiņas Omnibuss regulējumā, lai palielinātu atbalsta intensitāti un samazinātu zaudējumu sliekšni, - samazināts zaudējumu sliekšnis no 30% uz 20% (atbilstoši Omnibuss regulējumam); - palielināta atbalsta intensitāte no 65% uz 70%
M11 "Bioloģiskā lauksaimniecība"	- palielināts pasākuma finansējums par 42,4 milj. EUR, ņemot vērā nepieciešamo finansējumu uzņemto saistību segšanai un pasākuma īstenošanai 2020. gadā, t.sk. pagarinot 2015.-2019. gada saistību periodu par 1 gadu (pārdale no M10 "Agrovide un klimats" – 27,8 milj. EUR; M13 "Maksājums teritorijās ar dabas un citiem specifiskiem ierobežojumiem" – 8,6 milj. EUR; 6.4.1. "Biogāzes ražošanas atbalsts" 6,0 milj. EUR)
M10 "Agrovide un klimats"	- samazināts finansējums pasākumā M10 "Agrovide un klimats" par 27,8 milj. EUR, jo veidojas finansējuma atlikums pēc uzņemto saistību segšanas aktivitātēs: • M10.1.1. "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos" – 12,6 milj. EUR, • M10.1.3. "Rugāju lauks ziemas periodā" – 9,7 milj. EUR, • M10.1.4. "Saudzējošas vides izveide, audzējot nektāraugus" – 5,5, milj. EUR
M9 Ražotāju grupas	Ņemot vērā, ka neveidojas jauni kooperatīvi, kas varētu pretendēt uz atbalstu, finansējums 2 milj. EUR pārdalīts kopdarbību/sadarbības īstenošanai pasākuma M16 "Sadarbība" apakšpasākumam M16.1. "EIP darba grupu sadarbības projektu īstenošanai"
M8.1. Meža ieaudzēšana	Finansējuma pārdale 3,5 milj. EUR uz apakšpasākumu 8.5. "Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai"
LAP 13. sadaļa Valsts atbalsta novērtējumam nepieciešamie elementi	- Precizētas atsauces attiecībā uz atbalsta shēmu likumību pasākumos M01 "Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi", M02 "Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi", M06 "Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība", M08 "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā", - svītrots atbalsta pasākuma 6.4. "Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā" apakšpasākumā 6.4.1. "Biogāzes ražošanas atbalsts", jo šāda veida atbalsts LAP turpmāk netiek paredzēts
Darbības rezultātu satvars	Tika precizētas Darbības satvara mērķa rādītāju 2023. gadam un starpposma mērķa rādītāju 2018. gadam vērtības LAP 7.sadaļā, ņemot vērā finansējuma pārdali starp pasākumiem, kā arī tika precizēts rādītājs "VRG darbības aptverto iedzīvotāju skaits", izmainot tā ieguves metodoloģiju attiecībā uz datu avotu.
Rādītāji	Tika precizēti iznākuma un rezultatīvie rādītāji atbilstoši finansējuma pārdalei starp pasākumiem.

Tāpat 2018. gadā tika sagatavoti un EK 2018. gada 5. aprīlī iesniegti nākamie LAP grozījumi (4.tabula), kurus EK apstiprināja 2019. gada 8. maijā (LAP 7.0 redakcija), kas paredzēja:

LAP sadaļa	Galveno grozījuma būtība
M113 Priekšlaicīga pensionēšanās	Samazināts pasākuma M113 finansējumu no 16 448 399 EUR uz 9 413 799 EUR, ņemot vērā faktiski nepieciešamo finansējuma apjomu uzņemto saistību segšanai turpmākajos gados pasākumā, atbrīvoto finansējumu pārdalot uz pasākumu M17.1 “Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija” - 10 milj. EUR un pasākumu M13 “Maksājums teritorijās ar dabas un citiem specifiskiem ierobežojumiem” - 0,345 milj. EUR
M13 Maksājums teritorijās ar dabas un citiem specifiskiem ierobežojumiem	Palielināts pasākuma M13 “Maksājums teritorijās ar dabas un citiem specifiskiem ierobežojumiem” finansējums par 0,345 milj. EUR, ņemot vērā 2018. gadā uzņemtās saistības
M17 Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija	Palielināts pasākuma M17 “Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija” par 10 milj. EUR, ņemot vērā pieaugošo lauksaimnieku interesi par apdrošināšanas polišu iegādes izdevumu daļēju segšanu un atbalsta pieprasījuma straujo kāpumu 2018. gadā, kā arī lai veicinātu lauksaimnieku iesaistīšanos riska mazināšanas pasākumos - apdrošināšanā un nodrošinātu šī atbalsta pasākuma īstenošanu arī turpmākajos gados
M10 “Agrovide un klimats”	Tika paredzēts valsts papildu finansējumu 2,5 milj. EUR apmērā pasākuma aktivitātē M.10.1.1.”Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos“, kas indikatīvi varētu veidoties kā iztrūkums, ievērojot pašreizējo aktivitātes īstenošanas tendenci un no jauna noteikto platību īpatnību DAP platību skaitīšanas ietvaros. Pašreiz pasākumā paredzētais finansējums ir pietiekams, lai finansētu uzņemtās saistības, bet nepietiekams, lai nodrošinātu, ka atbalstam var pieteikt jaunas identificētās atbalsttiesīgās platības
M12 “Kompensācijas maksājums NATURA2000 meža teritorijām”	Paredzēts valsts papildu finansējums pasākumā M12 “Kompensācijas maksājums NATURA2000 meža teritorijām” 2,0 milj. EUR apmērā. Pasākumā paredzētais finansējums ir pietiekams, lai finansētu uzņemtās saistības, bet tas nav pietiekams, lai apmaksātu platību pieaugumu šajā pasākumā līdz perioda beigām, kas katru gadu ir ar tendenci ~6,5%
M19 “Atbalsts LEADER vietējai attīstībai -(SVVA – sabiedrības virzīta vietēja attīstība)	Pasākuma M19 “Atbalsts LEADER vietējai attīstībai - (SVVA – sabiedrības virzīta vietēja attīstība)” ietvaros veikta finansējuma pārdale starp apakšpasākumiem 19.2 un 19.3, ņemot vērā pēdējā laika samazināto aktivitāti apakšpasākumā 19.3 un apakšpasākuma 19.2 paredzēto darbību nozīmīgo ieguldījumu teritorijas ekonomiskajā attīstībā, kā arī nodarbinātības veicināšanā
Darbības rezultātu satvars	Tika precizēts Darbības rezultātu satvara plānotās vērtības, precizējot 2018. gada starpposma mērķu vērtību P3 un P4, ņemot vērā finansējuma pārdali starp pasākumiem.

Secinājumi un problēmas, izvērtējot LAP atbalsta pasākumu ieviešanu pārskata periodā

Lielākās administrēšanas problēmas, ar ko LAD saskāries saistībā ar LAP atbalsta pasākumu ieviešanu (izņemot platībatkarīgos atbalsta pasākumus):

- kopumā iesniegts liels apjoms (>38 000) LAP projektu iesniegumu;
- biežas atbalsta saņemšanas nosacījumu maiņas, t.i., katrai izsludinātajai projektu pieņemšanas kārtai ir jaunas izmaiņas, kas paredzētas, lai sekmētu LAP īstenošanu, vienlaikus sarežģījot pasākumu administrēšanu;

Galvenie projektu noraidīšanas iemesli:

- finansējuma trūkums (projektu iesniegumi iesniegti par lielāku publisko finansējumu, kā kārtā izsludināts);
- grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes;
- atbalsta pretendents neatbilst pasākumu nosacījumiem;
- uzņēmumam ir atkārtoti vides pārkāpumi;
- nav veiktas atbilstošas iepirkuma procedūras;
- netiek sasniegts atlases kritēriju minimālais punktu skaits;

Galvenie saistību pārtraukšanas iemesli:

- finansējuma saņēmējam tiek atteikts bankas finansējums projekta realizācijai;
- finansējuma saņēmēju maksātnespējas gadījumi;
- būvniecības izmaksu sadārdzinājums.

Pie atbalsta saņēmējiem 2018. gadā kopā ir veiktas 3 571 pārbaudes. Veikto pārbaūžu rezultātā ir konstatētas 55 atkāpes (31 “Pārbaudēs projekta īstenošanas laikā” un 24 “Pārbaudēs uz vietas”).

Būtiskākās konstatētās atkāpes “Pārbaudēs projekta īstenošanas laikā” un “Pārbaudēs uz vietas”:

- projekta ietvaros iegādātie pamatlīdzekļi neatbilst projektā norādītajai tehniskajai specifikācijai un/vai būvniecības darbi nav veikti kā projektā/būvprojektā paredzēti;
- projekta ietvaros iegādātie pamatlīdzekļi nav uzstādīti un nav darba kārtībā;
- projekta ietvaros nav iegādāts/iestādīts viss projekta pieteikumā norādītais stādu skaits.

LAD veiktie pasākumi projektveidīgo pasākumu uzlabošanai:

- LAD Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā (EPS) ir iesniegti vairāk nekā 90% projektu iesniegumu. EPS sistēmā iestrādātas dažādas loģiskās kontroles un brīdinājumi klientam, kas ļauj precīzāk ievadīt datus, tā samazinot kļūdas;
- LAD organizē seminārus potenciālajiem atbalsta pretendentiem, kā arī regulāri piedalās citu institūciju organizētos semināros un konferencēs, lai informētu potenciālos atbalsta saņēmējus par pasākumu prasībām;
- LAD tīmekļa vietnē (www.lad.gov.lv) regulāri tiek papildinātas vadlīnijas un rokasgrāmatas atbalsta pretendentiem.
- Papildinātas un pilnveidotas vairākas atbalsta pretendentu rokasgrāmatas;

Lielākās administrēšanas problēmas, ar ko saskārās LAD saistībā ar LEADER pieejas pasākumu ieviešanu:

- liela aktivitāte LEADER pieejas/SVVA pasākuma ietvaros, bet iesniegto projektu pieteikumu skaits apakšpasākumā 19.2. “Atbalsts darbību īstenošanai saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju” bija ievērojami mazāks kā 2017. gadā (~580 projekti), jo projektu kārtas tika sludinātas tikai uz finansējuma atlikumiem,

atsevišķām VRG projektu kārtas nebija vispār, jo VRG bija apguvušas līdz 2018.gada 31.decembrim piešķirto finansējumu;

- 2018. gada 1. augustā stājās spēkā grozījumi LEADER pasākuma normatīvajos aktos, kas noteica būtiskas izmaiņas turpmākā lēmumu pieņemšanas kārtībā. Grozījumi normatīvajos aktos nosaka, ka sākotnējo lēmumu par projektu pieņem VRG, tādējādi VRG bija jāveic grozījumi savās stratēģijās, izmaiņas biedrību statūtos, un vērtēšanas nolikumos, kā arī lēmumu pieņēmējiem bija jāklūst par amatpersonām. Tika gatavoti metodiskie skaidrojumi par nepieciešamām izmaiņām VRG darbības struktūrā, VRG lēmumu paraugi, skaidrots par amatpersonu atbildību un interešu konfliktu.

Galvenie projektu noraidīšanas iemesli:

- neatbilst VRG stratēģijai;
- finansējuma trūkums (projektu iesniegumi iesniegti par lielāku publisko finansējumu, kā kārtā izsludināts);
- grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes;
- neatbilstošas iegādes un īstenojamās aktivitātes;
- lietderība;
- dzīvotspēja;
- apgrozījums uzņēmumiem pārsniedz 70 000 EUR gadā.

Galvenie projektu līgumu laušanas iemesli:

- finansējuma saņēmējam tiek atteikts bankas finansējums projekta realizācijai;
- problēmas ar būvniecības dokumentiem;
- būvniecības izmaksu sadārdzinājums;
- atbalsta pretendenta dzīvesvietas maiņa.

Veiktie risinājumi un uzlabojumi saistībā ar LEADER pieejas /SVVA īstenošanu:

- sniegts metodisks atbalsts VRG saistībā ar lēmumu pieņemšanas kārtību pēc 2018. gada 1.augusta;
- stratēģiju īstenošanai ar 2019. gadā tika piedalīts atlikušais finansējums 20,5 miljonu EUR apmērā, ņemot vērā lielo interesi no atbalsta pretendentiem apakšpasākumam 19.2. "Atbalsts darbību īstenošanai saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju" papildus tika piešķirts finansējums 5 miljonu apmērā no apakšpasākuma 19.3. "Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība", kā arī aktivitātei "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas" papildus tika piešķirts finansējums 3,1 miljons EUR apmērā, tādējādi nodrošinot iespēju izsludināt jaunas projektu pieņemšanas kārtas;
- LAD aktīvi piedalās, Latvijas lauku foruma, LLKC, VRG un citu organizāciju rīkotajos pasākumos potenciālajiem projektu iesniedzējiem, lai informētu potenciālos atbalsta saņēmējus par LEADER pasākuma atbalsta saņemšanas nosacījumiem.
- LAD mājaslapā regulāri tiek papildināti skaidrojumi par dažādām ar pasākumu saistītām normām.

Lielākās administrēšanas problēmas, ar ko LAD saskāries saistībā ar LAP platībatkarīgo atbalsta pasākumu ieviešanu :

Platību maksājumu iesniegumu galvenie noraidīšanas iemesli:

- lauksaimnieks piesaka mazāku platību par 1 ha vai uz M10.1.3. "Rugāju lauks ziemas periodā" atbalstu kopējo platību piesaka mazāku par 10 ha;
- pretendents ar vēstuli pats atsauc iesniegumu par kādu no M10 "Agrovide un klimats" vai M11 "Bioloģiskā lauksaimniecība" atbalsta veidiem;

- pretendents neatbilst M11“Bioloģiskā lauksaimniecība” saņemšanas nosacījumiem (MK noteikumu Nr.171 95.punkts);
- pretendents nav ieguvis sertifikātu kādā no Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūcijām, t.i. nav sertificēta saimniecība, līdz ar to arī saimniecība nav iekļauta bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūcijas shēmā;
- lauksaimniekam nav tiesību uzņemties jaunas saistības, jo tas neatbilst kādam no MK Noteikumu Nr.171 95.punkta prasībām;
- Lauksaimniekam nav tiesību saņemt VSMD atbalstu, jo pretendents nav reģistrējies VAAD Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā.

Platību maksājumu pasākumu pārbaudes laikā biežāk konstatētas neatbilstības:

- pasākumā M11“Bioloģiskā lauksaimniecība” klienti deklarējuši kultūras kodu, kas netika konstatēts pārbaudes uz vietas laikā, līdz ar to veidojās pārdeklārācijas kultūrgrupās;
- aktivitātē M10.1.4.“Saudzējošas vides izveide, audzējot nektāra augus” (SVIN) klientiem pārbaudē uz vietas nav konstatētas kultūras, par ko var saņemt SVIN atbalstu;
- nav ievēroti lauksaimnieciskās zemes noteikšanas kritēriji, jo atbalstam deklarētie zālāji nav noganīti vai nopļauti, vai nopļautā zāle nav novākta. Tāpat atbalstam deklarētajās papuvēs nezāles nav apkarotas un augi, vai to atliekas, nav iestrādātas augsnē līdz 15. septembrim.

Veiktie risinājumi un uzlabojumi:

- platību maksājumu iesniegumu pieņemšanas laikā tika organizētas klātienēs konsultācijas daudzos pagastu centros, lai palīdzētu klientiem aizpildīt pieteikumus elektroniski. Lauksaimniekiem bez maksas bija iespēja iesniegt pieteikumus gan minēto konsultāciju laikā, gan arī apmeklējot LAD klientu apkalpošanas centrus. Visa informācija par klātienēs konsultāciju laikiem un norises vietām bija pieejama LAD mājaslapā;
- lauksaimniekiem bija būtiski ieguvumi, piesakoties platību maksājumiem elektroniski. Viens no tiem – iespēja saņemt maksājumus ātrāk. Būtiski, ka EPS kļūdas bija iespējams novērst jau pieteikuma iesniegšanas brīdī;
- uzlaboti un izstrādāti atbalsta pasākumu administrēšanai nepieciešamie dokumenti (procedūras, instrukcijas, iesniegumu veidlapas u.c.);
- papildināta EPS sistēma ar informācijas ikonām “i, kurās lauksaimnieks var iegūt plašāku informāciju par interesējošo atbalsta veidu;
- EPS tika iestrādāts un uzturēts algoritms, kas lauksaimniekiem ļauj izvēlēties LAP pasākumu M10“Agrovide un klimats” un M11“Bioloģiskā lauksaimniecība” aktivitāšu atbalsta veidus: Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos (BDUZ), Vidi saudzējošo metožu pielietošana dārzkopībā (VSMD), Rugāju lauks ziemas periodā (RLZP), Saudzējošas vides izveide, audzējot nektāra augus (SVIN), Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA) uz kuriem iespējams pieteikties. Elektroniskajā pieteikumā tika piedāvāts izvēlēties tikai tos atbalsta veidus (AV), kas atbilst norādītajam AV. Tādējādi lauksaimniekiem bija iespēja mazāk kļūdīties, t.i. ierobežota iespēja pieteikt vairākus AV vienlaicīgi, kas nav atļauts;
- 2018. gadā tika ieviestas elektroniskās pretendenta lietas un kontroles lapas;
- 2018. gada beigās tika uzsākts darbs pie elektronisko bioloģisko lauksaimniecības atzinumu izveides un apmaiņas procesa ar sertificējošajām organizācijām;
- lai atvieglotu un paātrinātu administrēšanas procesu, tika ieviesta automātiskā labojumu akceptēšana – klientu iesūtītie labojumi, kas iesniegti līdz katra gada 15. jūnijam sistēmā tika akceptēti bez administratora iesaistīšanas;

- EPS tika uzturēta pārbaude, ka pēc 15. jūnija “nedrīkst palielināt platības uz pasākumu “Agrovide un klimats” aktivitātēm, izņemot BDUZ un “Bioloģiskās lauksaimniecības” aktivitāšu atbalsta veidiem”;
- tika aktualizēta LAD un Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūciju atzinumu aprites kārtība un metodiskais materiāls pasākuma “Bioloģiskā lauksaimniecība” administrēšanas principi;
- organizētas LAD CS un Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūciju kopīgās sanāksmes, lai nodrošinātu efektīvu atzinumu aprites kārtības ievērošanu, atbilstoši “Vienošanās par sadarbību Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam pasākuma “Bioloģiskā lauksaimniecība” administrēšanā”;
- veikta atbalsta pretendentu, kuriem viņu īpašumā vai apsaimniekošanā esošās BVZ platības Dabas aizsardzības pārvalde ir pārkartējusi par Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopu, informēšana par to, ka atbalsta saņēmējam ne vēlāk kā saistību perioda otrajā gadā ir jāapgūst pamatiemaņas zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošanā un jāiesniedz atbilstošs dokuments LAD;
- lai papildus informētu VSMD atbalsta pretendētus, EPS tiek uzturēts brīdinājums par to, ka pretendentam jābūt reģistrētam VAAD lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā;
- IAKS tiek uzturēts “Dzeltenās kartiņas princips” (NIM, Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi (ADSI));
- tiek uzturēta saistību veidošanas funkcionalitāte pasākumam “Agrovide un klimats” un “Bioloģiskā lauksaimniecība” aktivitātēm;
- potenciālajiem platību maksājumu atbalsta saņēmējiem pirms pieteikšanās termiņa sagatavota un nosūtīta informatīva vēstule par pasākuma “Agrovide un klimats” un/vai “Bioloģiskā lauksaimniecība” aktivitāšu aktuālajām saistību platībām un saistību periodu.

LAD pārējie veiktie pasākumi LAP īstenošanas uzlabošanai:

- turpināts darbs pie īstenoto projektu atskaišu izvērtēšanas pilnveidošanas un riskanto projektu atlases kontroļu uz vietas veikšanas;
- darbs pie plānošanas perioda ieviešanas, piedaloties Eiropas Padomes darba grupās, iesaistīšanās maksājuma aģentūru Mācību tīkla darbībā, dalība ZM izstrādāto Latvijas pozīciju sagatavošanā un saskaņošanā ZM, sadarbība ar ZM Ministru kabineta noteikumu izstrādē un saskaņošanā;
- darbs pie procedūru izstrādes, kārtu izsludināšanas, projektu pieņemšanas un izvērtēšanas plānošanas perioda pasākumiem;
- uzlaboti kontroles mehānismi publiskā finansējuma, iepirkuma un būvniecības procedūru atbilstības vērtēšanai;
- darbs pie LAD informācijas sistēmas t.sk. EPS attīstības papildināšanas un pilnveidošanas, pēc iespējas vairāk iestrādājot loģiskās kontroles un pārbaudes, lai pretendents pieļautu pēc iespējas mazāk kļūdu;
- LAD Centrālās struktūras un reģionālo lauksaimniecības pārvalžu darbinieku apmācības par meliorācijas un iepirkumu procedūru vērtēšanu, par risku samazināšanu, vērtējot iepirkumus un maksājumu dokumentus.

b) Kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanas mehānisms.

Informācija par to LAP atbalsta pasākumu ieviešanu (finanšu apjomi), kuru īstenošanā ir izmantota vienkāršoto izmaksu pieeja, ir ietverta 2. pielikumā

4. PASĀKUMI, KAS VEIKTI, LAI ĪSTENOTU TEHNISKĀS PALĪDZĪBAS UN PROGRAMMAS PUBLICITĀTES PRASĪBAS

4.a1) Veiktās darbības un pašreizējā situācija attiecībā uz VLT izveidi (pārvaldes struktūra un tīkla atbalsta nodaļa)

Ievērojot Regulas Nr.1305/2013 54. panta 1.punktu, Ministru kabineta 2014. gada 30. septembra noteikumu Nr. 599 20. punktā noteikts, ka VLT sekretariāta pienākumus pilda LLKC, ar kuru ZM ik gadu slēdz līgumus. Arī 2018. gadā noslēgti 2 līgumi starp ZM un LLKC, pamatojoties uz tiem LLKC turpināja pildīt VLT sekretariāta funkcijas un īstenoja VLT darba plāna aktivitātes.

Efektīvai informācijas apmaiņai un ikgadējā darba plāna pasākumu īstenošanai reģionos VLT darbību nodrošina VLT sekretariāts ar centrālo biroju un 26 reģionālās struktūrvienības visā Latvijā. Lai nodrošinātu informācijas pieejamību pēc iespējas tuvāk lauku teritoriju iedzīvotājiem, uzņēmējiem un organizācijām, gandrīz visos Latvijas novados darbojas VLT novadu lauku attīstības speciālisti, kas administratīvi piesaistīti VLT 26 reģionālajām struktūrvienībām.

4.a2) Veiktās darbības un pašreizējā situācija attiecībā uz rīcības plāna īstenošanu

2018. gadā *VLT Sekretariāta darbības ietvaros* VLT tīmekļa vietnē www.laukutikls.lv tika ievietoti dažādi raksti un papildināta informācija par notikumiem un aktualitātēm lauku attīstības jomā. Tīmekļa vietnē regulāri tiek papildināts notikumu kalendārs ar aktuālajiem notikumiem pašvaldībās un VRG, kā arī tiek ievietoti materiāli par notikumiem, saistītiem ar lauku attīstību.

Gada laikā VLT sekretariāta darbības ietvaros rīkotas vairākas diskusijas un darba grupas par lauku attīstībai būtiskiem jautājumiem, nozares politiku, labajiem projektu piemēriem un kooperāciju, kā arī vietējiem iepirkumiem.

LAP publicitātes nolūkā VLT Sekretariāta darbības ietvaros 2018. gadā Rīgā tika rīkota preses diena “Aktualitātes Latvijas lauksaimniecībā, zivsaimniecībā un mežsaimniecībā 2018. gadā. Sekmīga informācijas apmaiņa starp ZM un tās institūcijām ar Latvijas reģionālo presi”, kurā piedalījās 16 dalībnieki.

VLT 2018. gadā rīkojis vairākus pieredzes apmaiņas braucienus uz ārvalstīm (Norvēģija, Vācija, Beļģija, Somija) nozaru speciālistiem par jauniem izaicinājumiem lauksaimniecības nozarē, lauksaimnieciskām tradīcijām, viedo ciemu attīstību, kā arī citiem labas un pārņemamas prakses piemēriem Eiropā.

Tāpat VLT pārstāvji piedalījušies dažādos starptautiskos Lauku tīkla un tā darbību veicinošos pasākumos (Eiropas Tīkla lauku attīstībai (ENRD) rīkoti pasākumi), kā arī vairākos citu dalībvalstu rīkotos pasākumos (semināros un konferencēs) lauku attīstības jomā par lauku teritoriju ilgtspējīgu attīstību, uzņēmējdarbību laukos, inovācijām un zinātni (t.sk., sociālajām inovācijām), jaunatni un darbu ar jauniešiem laukos u.c.

Kopumā 2018. gadā VLT sekretariāta darbībā sasniegti šādi rādītāji (5.tabula):

		KOPĀ	No tiem vērsti uz uzraudzības un novērtēšanas rezultātu apkopošanu un izplatīšanu	No tiem vērsti uz konsultācijām un/vai inovāciju atbalsta punktu	No tiem vērsti uz VRG, t.sk. starptautisko un sadarbību
VLT komunikāciju rīku skaits (pēc veida)	VLT rīkoto pasākumu (semināri, konferences, pieredzes apmaiņa u.c.) skaits	307	6	1	5
	Publikāciju, reklāmlapu, laikrakstu, žurnālu, ieskaitot e-publikācijas, skaits	2816	2	22	4
	Citi rīki, skaits (mājas lapa, sociālie mediji)	1	1	1	1
	Apkopotie un izplatītie projektu piemēri, skaits	72	0	21	1
VLT aktivitāšu ietvaros īstenotā tematiskās un analītiskās informācijas apmaiņa, skaits	Tematiskās darba grupas	0	0	0	0
	Konsultācijas ar dalībniekiem	4	0	4	0
	Citi (izglītojošie semināri, apmācības jauniešiem un skolēniem, web-forumi, tīmekļa vietnē ievietotie interneta rīki (piemēram, ES atbalsta pieejamības noteikšanas programma u.c.), kapacitātes celšanas pasākumi VLT aktivitāšu īstenošanā iesaistītajiem, u.tml.)	319	0	1	3
	ENRD aktivitāšu skaits, kurās piedalījies VLT	10	1	1	1
	no tām VLT aktīvi līdzdarbojies (prezentācija, darba grupas vadīšana, plakātu izgatavošana u.tml.)	2	0	1	1

VLT Rīcības programmas 2015.-2020. gadam darba plāna 2018. gadam ietvaros tika noorganizēti 260 informatīvie un 52 izglītojoši semināri. Pasākumi tika organizēti visās reģionālajās nodaļās, un galvenās semināru tēmas bija:

- finansējuma piesaistes iespējas lauku iedzīvotājiem;
- LAP aktualitātes un pasākumi;
- ES un Valsts likumdošanas izmaiņas, kas attiecas uz lauku un mežu apsaimniekošanu;
- uzņēmējdarbības uzsākšana un ražošanas efektivitātes celšana;
- efektivitātes paaugstināšana lauku saimniecībās.

VLT aktivitātes „Informatīvie pasākumi jauniešiem un skolēniem” mērķis ir vispārīzglītojošo skolu skolēnu informētības un intereses līmeņa celšana par dažādām uzņēmējdarbības attīstības iespējām lauku teritorijās un par lauksaimniecības izglītības piedāvājuma dažādību un nākotnes perspektīvām. Pasākuma dalībnieki ir skolēni no vispārīzglītojošām iestādēm 6.-12. klašu grupā. 2018. gadā pasākuma ietvaros LLKC konsultanti apmeklēja izglītības iestādes un iepazīstināja skolēnus ar uzņēmējdarbības iespējām laukos, t.sk. lauksaimniecības nozarēm, informēja par izglītības iestādēm un tajās esošajām ar lauksaimniecību saistītajām programmām. Kopumā tika noorganizētas 56 informatīvās dienas, kurās tika uzrunāti 1 223 skolēni. Informācijas pasniegšanai tika izmantotas izglītojošas spēles, uzdoti jautājumi, mīklas, uzdevumu izpildei veidotas grupu sacensības, rādītas prezentācijas un rīkoti mini konkursi. Papildus aktivitātēm skolām tika noorganizēti 28 pieredzes braucieni uz saimniecībām pie lauku uzņēmējiem, amatniekiem un izglītības iestādēm, kuros piedalījās 772 skolēni.

Arī 2018. gadā tika īstenota interaktīvā akcija skolēniem “Šodien laukos”. Pasākuma mērķis ir ar sociālo tīklu starpniecību radīt jauniešiem izpratni par dzīvi un darbu laukos un popularizēt laukus kā lielisku vietu, kur veidot savu nākotni. Akcija norisinās sociālajos tīklos facebook.com

un draugiem.lv, kuros visa gada garumā tika publicēta aktuāla ar lauksaimniecību, mežsaimniecību un zivsaimniecību saistīta informācija infografiku, plakātu, mīklu, konkursu, videomateriālu un uzdevumu formās. Kopējais sekotāju skaits ir 2 673, un kopumā tika sagatavoti 92 materiāli.

Mežsaimniecības nozares popularizēšanas ietvaros notikušas 100 nodarbības un pasākumi skolēniem un jauniešiem, kuros piedalījušies 2 329 dalībnieki. Pasākumi īstenoti sadarbībā ar skolām, meža īpašniekiem un citu institūciju (VMD, A/s “Latvijas Valsts meži” u.c.) meža speciālistiem.

Lai sekmētu jauniešu palikšanu lauku teritorijās, mazinātu to pārcelšanos uz lielajām pilsētām, VLT darbības ietvaros 26 reģionālajās nodaļās tiek sniegts atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai. 2018. gadā katra no nodaļām organizējusi informatīvās dienas, kurās piedalījušies 257 jaunieši, no tiem pēc tam mācības aktivitātes ietvaros uzsāka 233 jaunieši, no kuriem 189 pabeidza mācības un ieguva sertifikātu. Mācībās jaunieši apguva dažādas ar uzņēmējdarbību saistītas tēmas, kā, piemēram, idejas ģenerēšana, definēšana un attīstība, tirgus analīze, uzņēmējdarbības pamati, mārketinga un reklāma, resursu analīze, finanšu plānošana un grāmatvedības pamati, aktuālie finansējuma piesaistīšanas instrumenti laukos u.c.

Sabiedrības informēšanas nolūkā VLT regulāri sagatavo ziņu lapas par aktualitātēm lauku attīstībā un lauksaimniecībā, kā arī informē lauku iedzīvotājus par jaunumiem likumdošanā. 2018. gadā tika publicēti 12 informatīvā izdevuma “Lauku Lapa” izdevumi par aktualitātēm lauku attīstības jomā, kas pavisam 67 620 eksemplāros un izplatīti visā Latvijā. Katru nedēļu tiek publicēta arī elektroniskā izdevuma versija “Lauku e-Lapa”, kas tiek izsūtīta elektroniski vairāk nekā 14 000 “Lauku e-Lapas” abonentiem – lauksaimniekiem, lauku uzņēmējiem, konsultantiem, komercuzņēmumu pārstāvjiem, valsts un pašvaldību darbiniekiem, kā arī dažādām citām iestādēm. “Lauku e-Lapa” pieejama arī VLT tīmekļa vietnē.

2018. gadā pasākuma “Vietējo lauksaimniecības produkcijas ražotāju un mājražotāju atbalsta programma” ietvaros, VLT īstenojis 30 pieredzes apmaiņas braucienus nozares uzņēmējiem, nevalstisko organizāciju pārstāvjiem un citiem lauku attīstībā aktīviem dalībniekiem uz dažādiem Latvijas novadiem ar mērķi veicināt labās prakses un pieredzes apmaiņu par LAP sasniegumiem un ieguldījumiem, ko iespējams pārņemt un piemērot arī citos uzņēmumos, saimniecībās vai organizācijās. Pieredzes apmaiņas braucieni to dalībniekus iedrošina rīkoties pašiem, jo ir vērsti uz profesionālo pilnveidošanos. Braucienā laikā to dalībniekiem ir iespēja iegūt jaunus sadarbības partnerus un kontaktus, gūt jaunas zināšanas, idejas un iedvesmu, lai attīstītu vai dažādotu savu saimniecisko darbību.

Informēšanas un publicitātes pasākumu ietvaros VLT 2018. gadā ir noorganizējis Trešo Starptautisko Latgales reģiona biškopju konferenci, kurā piedalījās vairāk nekā 125 dalībnieku, biškopji no Latvijas, Baltkrievijas un Lietuvas. Konferencē tika pārrunātas tēmas par bioloģiskās biškopības nākotni, apiterapijas attīstību Latvijā, netradicionālajām ārstniecības metodēm dermatoloģijā, apiterapijas produktu kvalitāti, kā arī vairāki biškopji dalījās pieredzē darbā ar “bišu gultu”, biškopības produktu pielietošanu apiterapijā un vaska kodes kāpuru produktu izmantošanu.

Starptautisku pasākumu organizēšana Latvijā dod iespēju starptautiskajiem kolēģiem uzzināt par Latvijā īstenotajām aktivitātēm, kā arī plašākam skaitam Latvijas pārstāvju iepazīties ar starptautisko pieredzi. Tāpat, lai sekmētu ELFLA un LAP atpazīstamību un plašākas sabiedrības informēšanu par piedāvātajām iespējām un sasniegumiem. 2018. gadā VLT piedalījās vienā no lielākajiem nozares pasākumiem “Traktordienas 2018”. Pasākuma gaitā norisinājās dažādi demonstrējumi un pašmāju un ārzemju lektori sniedza prezentācijas par dažādām

lauksaimniekiem aktuālām tēmām. Tāpat ar interaktīviem un izklaidējošiem elementiem ("Laimes rats", "Govs slaukšana" u.c.) interesenti tika iepazīstināti ar VLT un LLKC struktūrvienībām un to sniegtajiem pakalpojumiem. Traktordienas apmeklēja apmēram 9 000 interesenti, un piedalījās apmēram 1 000 dalībnieki.

2018. gadā veiksmīgi realizēts pasākums - Mājražotāju stendi izstādes "Rīga FOOD 2018" laikā Ķīpsalā. Latvijas novadu standos kopumā savu produkciju prezentēja 120 mājražotāji. Pasākuma ietvaros realizēts konkurss "Tautas Garša" un 6 nominācijās jeb pārtikas grupās apbalvoti izstādes apmeklētāju atzīti produkti. Pasākuma laikā stendu centrā notika mājražotāju produkcijas prezentācijas un tajās ar saviem stāstiem dalījās ap 20 mājražotāji, kā arī papildu informāciju visu izstādes laiku sniedza projekta moderators. Kopumā četru dienu laikā izstādi apmeklēja 39 100 dalībnieki.

Papildus iepriekš minētajam VLT piedalījies arī Saksijas – Anhaltes Zemkopības ministrijas un apkārtējās vides ministrijas rīkotajā ikgadējā pasākumā "Zemes ražas pētniecības svētki", un nacionāla mēroga ikgadējā pasākumā "Sējējs 2018", lai noteiktu labāko ieguldījumu Latvijas lauku attīstībā un lauksaimniecībā un popularizēt sasniegto (kopumā konkursam tika iesniegti 45 pieteikumi 7 nominācijās).

Tāpat 2018. gadā VLT pasākumu ietvaros organizēta konkursa "Zelta čiekurs 2018" laureātu godināšanas ceremonija. Tās ietvaros konkursa 4 nominācijās pasniegti 7 "lielie čiekuri" un 5 "mazie čiekuri", kā arī diplomi, atzinības raksti, u.c. piemiņas veltes. Par visiem 1.vietas ieguvējiem veidots videosīžets. Atzinība laureātiem izteikta arī "Laureātu kalendārā 2019".

a) Pasākumu apraksts, kas veikti LAP publicitātes nodrošināšanai

Informācija par vadošās iestādes veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem

Lai sekmīgi nodrošinātu ELFLA informācijas un publicitātes pasākumus, ZM kā ELFLA vadošā iestāde darbojas saskaņā ar ELFLA, Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda informācijas un publicitātes stratēģiju, kas nosaka iepriekš minēto fondu informācijas un publicitātes kopīgos mērķus un uzdevumus 2014.-2020. gada plānošanas periodam, kā arī informācijas un publicitātes pasākumu kopumu, kādus paredzēts ieviest no iestāžu un organizāciju puses. Lai savlaikus sniegtu skaidru un saprotamu informāciju par iespējām pieteikties ELFLA atbalstam, informētu sabiedrību par ieguldījuma virzieniem un ieguvumiem, kā arī veicinātu sabiedrības izpratni par ES atbalstu Latvijas reģionu attīstībā, regulāri aktualizēta informācija par pasākumiem, semināriem, apmācībām, pieteikšanās termiņiem un citām ar ELFLA saistītām norisēm ZM, padotības iestāžu un LLKC interneta vietnēs un sociālajos tīklos. Daļa informācijas publicēta arī angļu valodā. ZM 2018. gadā izplatījusi 93 preses paziņojumus par ELFLA, kas publicēti plašsaziņas līdzekļos un tīmekļvietnēs, veikta LAP popularizēšana sociālajos tīklos "Facebook" un "Twitter". Septiņi preses paziņojumi publicēti arī angļu valodā.

ZM sagatavotā informācija par ELFLA un LAP regulāri ievietota Latvijas medijos latviešu un krievu valodā. Zemkopības ministrs un ZM eksperti vairākkārt piedalījušies televīziju - LTV 1, LTV 7, LNT, TV3, radio - LR 1, LR 4, EHR ierakstos un tiešraidēs („Krustpunkti”, „Pēcpusdiena”, „Labrīt”, „Doma Laukums”), kurās notikušas diskusijas par LAP un ELFLA sniegtajām iespējām. Informācija publicēta oficiālā izdevēja uzturētajā tīmekļvietnē „LV portāls”, aģentūras LETA ziņu lentē, portālos „laukos.lv”, „LSM”, „Delfi”, „TVNet”, „FinanceNet”, žurnālos „Saimnieks”, „AgroTops”, „Praktiskais Latvietis”, „Kapitāls”, „Ir”, „Sestdiena”, „Baltijas Koks”, „Dārzs un Drava”, laikrakstos „Latvijas Avīze”, „Dienas Bizness”, „Neatkarīgā Rīta Avīze”, „Diena”, specializētajos medijos („Lauku Lapa”, „Latvijas Lopkopis”) un reģionālajos medijos un tīmekļvietnēs.

Sagatavoti un LTV 1. programmā par LAP pārraidīti 8 sižeti “Eiropas Savienības atbalsts lauku attīstībai” TV raidījumā „Es – savai zemītei”.

Sagatavoti un pārraidīti 10 televīzijas sižeti “Labā prakse LEADER pasākumu īstenošanai Latvijā”. Ar šiem raidījumiem sasniegts plašs reģionos dzīvojošo lauksaimnieku loks, kuri uzzināja par iespējām iesaistīties LEADER/SVVA (sabiedrības virzītas vietējās stratēģijas) aktivitātēs. Vienlaikus popularizēti labās prakses piemēri un veiksmes stāsti vietējai attīstībai LAP pasākumā “Atbalsts LEADER”, kā arī sniegta plaša informācija par vietējo rīcības grupu lomu un darbību, atbalsta izmantošanas iespējām. Raidījumi arī atspoguļo LEADER/SVVA pieejas pozitīvo ietekmi uz lauku teritorijas attīstību, tostarp arī sociāli ekonomiskos ieguvumus.

Informācija par LAP ieņēmumiem pamanāmu vietu krieviski rakstošajos un raidošajos Latvijas plašsaziņas līdzekļos - televīzijās LTV 7 (krievu redakcija) un “Pirmais Baltijas kanāls” (PBK 1), radio LR 4 (“Doma Laukums”), laikrakstos un portālos “Telegraf” un “Vesti.lv”, “Rezeknenskiye Vesti”, “Million”, “Naš Gorod”, “Subbota”, “Novaja.lv”, portālu “LSM”, “TVNet” un “Delfi” krievu valodas versijās u.c.

ZM ir ļoti cieša un labvēlīga sadarbība ar Latvijas reģionālajiem medijiem. Tā kā reģionālos medijus galvenokārt interesē konkrēta un lauksaimniecībā noderīga informācija, tad novadu pašvaldībās bāzētie plašsaziņas līdzekļi labprāt publicē informāciju par projektu iesniegšanu, semināriem un konsultācijām, un arī paši veido stāstus par savu novadu veiksmīgajām saimniecībām un to pieredzi. Arī 2018. gadā tika sarīkots preses seminārs reģionu žurnālistiem, kurā zemkopības ministrs un ZM iestāžu vadošie eksperti stāstīja par aktualitātēm lauksaimniecībā, lielu uzsvāru liekot uz projektu iespējām un līdzmaksājumu, ko nodrošina ELFLA. Žurnālistiem nodrošināts arī seminārā sniegtās informācijas elektronisks apkopojums, ko viņi parasti izmanto visu gadu - līdz nākamajam semināram.

Tāpat ZM speciālisti regulāri piedalījušies VLT un NVO rīkotajos semināros, konferencēs, sanāsmēs un snieguši aktuālo informāciju par LAP ieviešanas progresu un aktualitātēm normatīvo aktu jomā, ir uzklāusīti NVO priekšlikumi, diskutēti par LAP īstenošanas uzlabošanu un efektīva finansējuma apguves veicināšanu, kā arī sniegtas atbildes un skaidrojumi uz nozares pārstāvju jautājumiem.

Atzīmējams ir zemkopības ministra ieguldījums, sniedzot aktuālu informāciju ražotājiem, tādējādi veicinot iedzīvotāju aktīvu līdzdalību ELFLA līdzekļu izmantošanā. Ministrs vairāk nekā 50 darba vizītēs 2018. gadā apmeklēja Latvijas novadus un pagastus Kurzemē, Vidzemē, Zemgalē, Latgalē un Sēlijā - Burtņiekus, Ilūsti, Siguldu, Balvus, Jēkabpili, Tērveti, Valku, Vecpiebalgu, Kandavu, Talsus, Mērsragu, Rēzekni, Sabili, Kabili, Alsungu, Vārmi, Ziras, Pūri, Viļānus, Čornaju, Rēzekni, Gaigalavu, Ciblu, Vārkavu, Ikšķili, Saldu, Durbi, Aglonu, Viļaku, Susēju, Rūjieni, Ādažus, Ogri, Jelgavu, Siguldu, Dobeli, Jelgavu, Bausku, Valmieru, Madonu, Auci, Ozolniekus, Saulaini, Lubānu, un vairākas no šīm vietām apmeklētas vairākkārt. Ministrs darba vizītēs novados un pagastos tikās ar ražotājiem un žurnālistiem, informējot par pasākumiem un atbalsta iespējām.

Latvijas medijos publicēti gan augstākā līmeņa ekspertu un nozares vadības viedoklis, gan arī lauku konsultantu skaidrojumi un komentāri par LAP.

ZM sadarbībā ar VLT 2018. gada novembrī Jelgavā rīkoja konferenci mežsaimniekiem, kurā amatpersonas informēja ražotājus par fondu aktualitātēm, ar mežsaimniekiem diskutēja par meža politikas dokumentiem, pieejamo atbalstu meža īpašniekiem un atbildēja uz meža īpašnieku, komersantu un žurnālistu jautājumiem.

Informācija par LAD veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem

LAD 2018. gadā aktīvi turpināja īstenot informācijas un publicitātes pasākumus, lai informētu LAD klientus un plašāku sabiedrību par LAP pasākumu aktualitātēm un plānošanas perioda pieejamā ELFLA finansējuma apguvi, kā arī skaidrotu ELFLA ieguldījumu lauksaimniecības un mežsaimniecības Latvijā attīstībā. Regulāri LAD tīmekļa vietnē www.lad.gov.lv tika aktualizēta informācija, skaidrojot atbalsta saņemšanas nosacījumus, pieteikšanās laikus, sniedzot operatīvo informāciju un citas aktualitātes. Ir sagatavotas un publicētas vadlīnijas, rokasgrāmatas un citi skaidrojumi klientiem, lai veiksmīgāk skaidrotu atbalsta saņemšanas iespējas un novērstu kļūdas pieteikumos. Ir izveidota apjomīga izvēlne, kas ļauj klientiem uzzināt gaidāmās atbalsta pasākuma kārtas, iepriekšējo kārtu rezultātus un citu informāciju: <http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/projekti-un-investicijas/lap-investiciju-pasakumi/>.

LAD katru gadu veic klientu aptauju ar mērķi noskaidrot, kā klienti vērtē LAD darbu. Iegūtie rezultāti tiek analizēti un veiktas attiecīgas izmaiņas, lai klientiem pēc iespējas ērtāk būtu pieejama visa aktuālā informācija. Aptaujas rezultāti pieejami LAD tīmekļa vietnē sadaļā “Klientu aptauja”.

Liela uzmanību LAD pievēršis tam, lai arī atbalsta saņēmēji nodrošinātu nepieciešamās publicitātes prasības, īstenojot projektus. Klientiem ir pieejama apjomīga skaidrojoša informācija par prasībām, kas jāievēro, lai tiktu ievēroti publicitātes pasākumu īstenošanas nosacījumi. Klientiem elektroniski ir pieejams informatīvā publicitātes plakāta un plāksnes ērti elektroniski aizpildāms un izdrukājams paraugs, kuru klients var aizpildīt un izmantot savam projektam, lai informētu sabiedrību par ELFLA ieguldījumu. Klientiem tiek sniegtas individuālas konsultācijas un skaidrotas publicitātes nodrošināšanas prasības.

Saskaņā ar ES un nacionālos tiesību aktos noteikto, LAD nodrošināja atbalsta saņēmēju saraksta publicēšanu savā tīmekļa vietnē: https://eps.lad.gov.lv/payment_recipients.

Liels darba apjoms ir veltīts tam, lai informētu plašsaziņas līdzekļus par LAP aktualitātēm. Šī darba ietvaros sagatavotas un nosūtītas vairāk kā 10 preses relīzes, uzraudzīta to publicēšana plašsaziņas līdzekļos, sniegta informācija pēc mediju pieprasījuma. Liela uzmanība pievērsta tam, lai aktuālo informāciju saņemtu arī tie klienti, kuri informāciju neiegūst no nacionālajiem plašsaziņas līdzekļiem un maksas reģionālajiem izdevumiem, tādēļ tiek veikta aktīva sadarbība ar bezmaksas pašvaldību portāliem un izdevumiem.

Katru nedēļu abonentiem tiek sagatavots un izsūtīts iknedēļas LAD elektroniskais Ziņnesis par LAD darba aktualitātēm, tajā skaitā par LAP pasākumiem. Tiek sagatavotas atbildes uz LAD klientu uzdotajiem jautājumiem, tās tiek publicētas LAD tīmekļa vietnē: <http://www.lad.gov.lv/lv/kontakti/jautajumi-un-atbildes/projekti-un-investicijas-3>, kā arī nosūtītas klientiem individuāli.

Lai informētu lauksaimniekus par aktuālajiem atbalsta pasākumiem, ir sagatavoti video un animācijas, kas tiek translēti klientu centros.

LAD aktīvi publicē informāciju sociālajos tīklos. Twitter kontā LAD_Latvija, Facebook kontā un Vimeo kontā aktīvi tiek publicēta aktuālā informācija par administrētajiem pasākumiem un jaunumiem saistībā ar LAD.

Informācijas sniegšanai gan sociālajos tīklos, gan mājaslapā, gan plašsaziņas līdzekļos dienests izmanto mūsdienīgu pieeju, gatavojot dažādas infografikas, prezentācijas un citus vizuālus materiālus, kā arī liela uzmanība tiek pievērsta tam, lai informācija tiktu sniegta klientiem pēc iespējas saprotamākā valodā. Dienests gatavo arī veiksmes stāstus par veiksmīgi īstenotajiem projektiem LAP ietvaros un publicē to video un infografikas par sasniegtajiem rezultātiem LAD

tīmekļa vietnē.

2018. gadā tika nodrošināta dienesta speciālistu dalība, kā arī sagatavota informācija daudzos semināros pašvaldībās un citos pasākumos, piemēram, izstādē “Pavasaris 2018”, izstādē “Lauksaimniecības un meža tehnika. Lauku sēta 2018”, “Lauki ienāk pilsētā” un citos. Visos pasākumos sniegtas dienesta prezentācijas par LAP aktualitātēm.

Organizētas regulāras tikšanās ar lauksaimnieku organizācijām - LOŠP, “Zemnieku saeima” u.c., kur apspriesti jautājumi saistībā ar atbalsta maksājumu administrēšanu, atbalsta pasākumu nosacījumiem un citiem jautājumiem.

5. DARBĪBAS, KAS VEIKTAS, LAI IZPILDĪTU EX ANTE NOSACĪJUMUS

a) Vispārīgo ex ante nosacījumu neizpildītie kritēriji

Neattiecas

b) Darbības, kas veiktas, lai izpildītu piemērojamos vispārīgos ex ante nosacījumus

Neattiecas

c) Tematisko ex ante nosacījumu neizpildītie kritēriji

Neattiecas

d) Darbības, kas veiktas, lai izpildītu piemērojamos tematiskos ex ante nosacījumus

Neattiecas

e) (Pēc izvēles) papildu informācija, lai papildinātu “veikto darbību” tabulā norādīto informāciju

Neattiecas

6. APAKŠPROGRAMMU ĪSTENOŠANAS APRAKSTS

Neattiecas

7. INFORMĀCIJAS NOVĒRTĒŠANA UN NOVĒRTĒJUMS PAR TUVINĀŠANOS PROGRAMMAS MĒRĶIEM

Informācijas novērtēšana un novērtējums par tuvināšanos programmas mērķiem ir ietverts 3. pielikumā

8. TĀDU DARBĪBU ĪSTENOŠANA, KURĀS ŅEMTI VĒRĀ REGULAS (EK) Nr. 1303/13 5., 7. UN 8. PANTĀ MINĒTIE PRINCIPI

a) Vīriešu un sieviešu līdztiesības veicināšana un nediskriminācija (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 7. pants)

LAP paredzētie atbalsta pasākumi un atbalsta saņemšanas nosacījumi neizslēdz nevienu sabiedrības grupu un novērš jebkādu diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, ticības vai pārliecības, invaliditātes vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ. Dzimumu līdztiesības prioritāte netiešā veidā saistīta ar LAP ieviešanas procesu un visā LAP sagatavošanas un īstenošanas procesā ZM nav saņēmusi nevienu sūdzību vai informāciju par vienlīdzīgu iespēju un attieksmes pārkāpumiem.

Latvijā atbildīgā institūcija par dzimumu līdztiesības jautājumu koordinēšanu valstī ir Labklājības ministrija, kura tiek iesaistīta LAP īstenošanas procesā – Labklājības ministrijas pārstāvis piedalās LAP Uzraudzības komiteju sēdēs, nacionālie normatīvie akti par dzimumu līdztiesības jautājumiem ir izstrādāti Ministru kabineta kārtības rullī noteiktajā kārtībā. Savukārt Tiesībsarga birojs Latvijā ir atbildīgs par vienlīdzīgu iespēju un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos un rūpējas, lai valsts pārvaldes iestādes un pašvaldības iestādes ievērotu labas pārvaldības principu. Tiesībsargs savā darbībā ir neatkarīga iestāde un pakļaujas vienīgi likumam. Katram Latvijas iedzīvotājam ir tiesības iesniegt sūdzības, pieteikumus Tiesībsargam un Labklājības ministrijai par vienlīdzīgu iespējas un attieksmes principu pārkāpumu.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 598 1.pielikuma (Atbalsta pretendenta deklarācija) 23.punktu pretendents jāapliecina, ka tas projekta īstenošanā nepieļaus diskrimināciju dzimuma, vecuma, rases, etniskās izcelsmes, reliģijas, invaliditātes un citu faktoru dēļ. Līdz ar to visos projektveidīgajos LAP pasākumos ir ievērots vienlīdzības princips. LAP atbalsta pasākumu M01 un M02 pakalpojumu iepirkumu nolikumos ir ietverts punkts, ka zināšanu pārneses un informācijas pasākumu un konsultāciju pakalpojumu sniedzējiem līguma izpildes laikā ir jānodrošina horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, reliģiskā pārliecība, vecums un etniskā piederība) ievērošana, kas, noslēdzot pakalpojumu līgumu, tiek atrunāts arī līguma sadaļā “Pušu tiesības un pienākumi”.

Savukārt atbalsta pasākuma M19 administrēšanai ir izdoti Ministru kabineta noteikumi Nr.125 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģiju sagatavošanai un īstenošanai”, kuru 8. punktā ir noteikts, ka Vietējās attīstības stratēģijām ir jāatbilst noteiktiem atlases kritērijiem un viens no šiem kritērijiem, kas minēts 8.7. punktā ir “tā paredz nodrošināt vienlīdzīgas iespējas (tostarp cilvēkiem ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēkiem un cilvēkiem ar maziem bērniem) un iesaistīt jauniešus vietējās attīstības stratēģijas īstenošanā”. Atbalsta pretendents (Vietējā rīcības grupa) šo noteikumu deklarācijas 15. punktā apņemas arī vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas laikā nepieļaut diskrimināciju dzimuma, vecuma, rases, etniskās izcelsmes, reliģijas, invaliditātes un citu faktoru dēļ.

Saistībā ar M19 pasākumu ir izdoti 2015. gada 13. oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr. 590 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība lauku attīstībai apakšpasākumā “Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģiju””, kuros LEADER ietvaros ir paredzēts atbalsts un 5.1. punkts paredz, ka atbalsta pretendents saimnieciskās darbības īstenošanai sakārto vietējo teritoriju, ja attiecīgo vidi (uzbrauktuves, liftus, durvis, tualetes, dušas telpas) plānots pielāgot personām ar dzirdes, redzes vai kustību traucējumiem, riteņkrēslu un ratiņu lietotājiem.

b) Ilgtspējīga attīstība (Regulas (EK) Nr. 1303/2013 8. pants)

LAP ietvaros ilgtspējīgas attīstības principu it īpaši nodrošina pasākumi, kas dod ieguldījumu LAP 4.prioritātē "Atjaunot, saglabāt un uzlabot ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību" un 5.prioritātē "Veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības nozarē".

4.prioritātes mērķis ir tieši saistīts ar ilgtspējīgas attīstības principu, un tas ir atjaunot, saglabāt un veicināt bioloģisko daudzveidību, tostarp Natura 2000 teritorijās, uzlabot ūdens resursu apsaimniekošanu, mēslošanas līdzekļu un pesticīdu lietošanu, kā arī novērst augsnes eroziju un uzlabot augsnes apsaimniekošanu. Ieguldījumu šajā prioritātē nodrošina tādi atbalsta pasākumi un apakšpasākumi, kā 8.3/8.4. "Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai, ko nodarījuši ugunsgrēki, dabas katastrofas, katastrofāli notikumi", M10 "Agrovide un Klimats", M11 "Bioloģiskā lauksaimniecība", 12.2. "Kompensācijas maksājums par NATURA2000 mežu teritorijām" un M13 "maksājumi apgabaliem, kuros ir dabīgi vai citi specifiski ierobežojumi", kā arī daļa no aktivitātēm pasākumos M01 "Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi" un M02 "Atbalsts konsultāciju pasākumu izmantošanas veicināšanai".

Savukārt 5.prioritātes ietvaros Latvija ir izvēlējusies ilgtspējīgas attīstības mērķi palielināt enerģijas izmantošanas efektivitāti lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē, samazināt siltumnīcefekta gāzu un amonjaka emisijas lauksaimniecībā, kā arī veicināt oglekļa uzglabāšanu un piesaisti mežsaimniecībā un šajā prioritātē ieguldījumu dod sekojoši atbalsta pasākumi un apakšpasākumi: 8.1. "Meža ieaudzēšana, papildinot daļēji aizaugušās lauksaimniecības zemes, un to kopšana. Meža ieaudzēšana un kopšana", 8.5. "Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai", kā arī atsevišķas aktivitātes, kas vērstas uz energoefektivitātes paaugstināšanu un SEG un amonjaka emisiju samazināšanu atbalsta pasākuma M04 "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" ietvaros.

No kopējā LAP finansējuma apjoma 4. prioritātei ir atvēlēti 37,9%, bet 5. prioritātei - 4,9%.

LAP ietvaros laika posmā līdz 2018. gada 31. decembrim zināšanu pārneses pasākumos ir noorganizēti 18 mācību kursi, kuros tika nodrošināta iespēja apgūt teorētiskas zināšanas un praktiskas iemaņas vides un klimata, ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu veicinošu metožu izmantošanas, atjaunojamo energoresursu jomā, kā, piemēram, "Lauksaimnieciskās ražošanas ietekme uz vidi", "Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošana" "Emisiju samazināšanas pasākumi lauksaimniecībā (dažādas nozares)", "Meža atjaunošana un ieaudzēšana CO2 piesaistei, meža reproduktīvais materiāls", "Vidi saudzējoša meža apsaimniekošana privātajos mežos", "Izmaksu efektīvie siltumnīcefekta gāzu emisiju (SEG) ierobežojošie pasākumi ražošanas energoefektivitātes uzlabošanai un SEG samazināšanai uz produkcijas vienību" u.tml. Šajosursos kopumā līdz atskaites perioda beigām ir apmācīti 2 354 lauksaimnieki, mežsaimnieki un citas attiecīgajās nozarēs iesaistītas personas saskaņā ar normatīvajiem aktiem².

Savukārt saistībā ar vidi un klimata pārmaiņām ir uzsākta 14 demonstrējumu ierīkošana un īstenošana par šādām un līdzīgām tēmām: "Jaunu mēslošanas un augsnes ielabošanas līdzekļu demonstrējums integrētajai un bioloģiskajai lauksaimniecībai", "Dažādu augsnes apstrādes tehnoloģiju salīdzinājums graudaugu bezmaiņas sējumos slimību un kaitēkļu ierobežošanai dažādos

² Ministru kabineta 2015. gada 8. decembra noteikumi Nr. 705 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākumā "Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi" apakšpasākumā "Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi"

Latvijas reģionos”, “Augu maiņas izmantošana vējaugas izplatības efektīvai ierobežošanai dažādos Latvijas reģionos”.

Papildu īstenojamajām mācībām, 2018. gadā ir sniegtas individuālas konsultācijas saistībā ar vides un klimata pārmaiņu jautājumiem 2 994 lauksaimniekiem un mežsaimniekiem, tai skaitā par šādām tēmām: “Savstarpējās atbilstības noteikumi jomā: vides, klimata pārmaiņas un zemes labi lauksaimniecības apstākļi”, “Par normatīvajos aktos noteiktajām prasībām attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, jo īpaši atbilstību integrētās augu aizsardzības vispārīgajiem principiem”, “Par meža zemes īpašnieku un tiesisko valdītāju pienākumiem, kas paredzēti normatīvajos aktos par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību, par savvaļas putnu aizsardzību un par prasībām ūdens resursu jomā”.

Īstenojot atsevišķus LAP atbalsta pasākumus, atbalstāmo projektu atlasē tiek integrētas vides aizsardzības prasības, kā, piemēram, apakšpasākuma 4.1. „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās”, apakšpasākumu 6.1 “Atbalsts jauniem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai” un 6.3 “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” atlases kritērijos tiek doti papildu punkti bioloģiskās lauksaimniecības shēmām un integrētās dārzkopības produktu ražošanai. Pasākumā “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” papildu punkti atlases kritērijos tiek doti arī kooperatīvajām sabiedrībām, kas ir bioloģiski sertificētas.

Savukārt apakšpasākumu 4.1. „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” un 4.2 „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē” ietvaros ir noteikta paaugstināta atbalsta intensitāte, ja projekta rezultātā tiek palielināta energoefektivitāte, bet ieviešot SEG un amonjaka emisiju samazinošus pasākumus (piemēram, precīzās tehnoloģijas), atbalsta pretendentiem tiek atvieglota nosacījumu izpilde, jo nav jāsasniedz ekonomiskie mērķi – neto apgrozījuma vai fiziskā ražošanas apjoma palielinājums.

Apakšpasākuma 4.3. “Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” ietvaros (2014. gada 30. septembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 600 12. pielikumā) ir definēti tie videi draudzīgie elementi, par kuru ierīkošanu meliorācijas sistēmās ir paredzēta paaugstināta atbalsta intensitāte - akmeņu krāvumi, divpakāpju meliorācijas grāvji, meandrēšana, kontrolētā drenāža, mākslīgie mitrāji, sedimentācijas baseini.

Īstenojot LAP, līdz 2018. gada beigām ir uzturētas un izveidotas vairāk nekā 2100 zaļās darba vietas investīciju veida pasākumos, kuros veikti 2081 zaļie iepirkumi, t.sk.:

- veikti 212 investīciju pasākumi SEG un/vai amonjaka emisiju samazināšanai, t.sk. ieviestas 98 precīzas mēslošanas tehnoloģijas laukkopībā un ierīkotas 92 kūtsmēsļu krātuves;
- īstenoti 25 pasākumi enerģijas izmantošanas efektivitātes nodrošināšanai lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē;
- veiktas dažāda veida investīcijas mazajās un jauno lauksaimnieku vadītajās saimniecībās, t.sk. 1010 saimniecībās, kurās pielieto bioloģiskās lauksaimniecības metodes, un 146 saimniecībās ar integrētās dārzkopības shēmām;
- īstenoti 458 projekti 3 480,5 km meliorācijas sistēmu pārbūvei un atjaunošanai (ietekmētā platība - 267 757 ha), t.sk. 414 projekti, kuros izbūvēti tādi videi draudzīgi meliorācijas sistēmas elementi kā akmeņu krāvumi, divpakāpju meliorācijas grāvji, meandrēšana, kontrolētā drenāža, mākslīgie mitrāji, sedimentācijas baseini.

Līdz 2018. gada beigām pasākuma M10 „Agrovide un klimats” ietvaros aktivitātēs:

- “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” ir pieteiktas platības 36 830 ha apmērā, kas nodrošina 4 671 zaļās darba vietas;
- “Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā” - platības 6 390 ha, 425 zaļās darba vietas;
- “Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei” – platības 928 ha, 139 zaļās

darba vietas.

Savukārt pasākumā M11 "Bioloģiskā lauksaimniecība" 2018. gadā atbalstam tika pieteikti 261 000 ha, nodrošinot lauku teritorijā 4 009 zaļās darba vietas.

Pasākumā M12 "Kompensācijas maksājums par NATURA2000 meža teritorijām" atbalstam 2018. gadā tika pieteikti 44 360 ha meža zemju, tā veidojot 2 906 zaļās darba vietas.

Laika posmā līdz 2018. gada beigām no jauna ierīkotas 1 925 ha mežu platības, bet mērķtiecīgi atjaunotas un koptas mežaudzes 43 857 ha platībā (kopumā nodrošinot 6 599 zaļās darba vietas) t.sk.:

- valdošās koku sugas nomaiņa 65 ha platībā;
- neproduktīvas mežaudzes nomaiņa 1 486 ha platībā.

Partnerības līgumā LAP ietvaros (6.1. redakcija) noteiktais attiecināmais ES finansējums (LAP publiskā finansējuma ES daļa) klimata pārmaiņu mērķa sasniegšanai ir paredzēts 519,4 milj. EUR apmērā, un no tiem jau ir pilnībā apgūti 70,1% jeb 364,3 milj. EUR.

c) Regulas (ES) Nr. 1303/2013 5. pantā minēto partneru nozīme programmas īstenošanā

ELFLA īstenošanas un uzraudzības nolūkā ir izveidota, un veiksmīgi darbojas uzraudzības komiteja atbilstoši tās apstiprinātajam reglamentam. Uzraudzības komitejas sastāvā ir iekļauti ELFLA ieviešanā iesaistīto valsts un pašvaldību institūciju pārstāvji, sociālie un ekonomiskie partneri, nevalstiskās organizācijas, kā arī citas ELFLA plānošanā un īstenošanā iesaistītās institūcijas. ELFLA uzraudzības komitejas galvenie uzdevumi ir sniegt konsultācijas un atzinumus par finansējamo darbību atlases kritērijiem, ierosinātajiem grozījumiem LAP, kā arī izvērtēt LAP īstenošanas ziņojumus un informāciju par LAP ieviešanas rezultātiem. Papildus tam, lai nodrošinātu partneru un arī sabiedrības iesaisti ELFLA īstenošanas procesā, tika organizētas reģionālās konferences, diskusijas, nozaru profesionālās konferences, semināri, kā arī zemkopības ministra darba vizītes Latvijas reģionu pilsētās un novadu centros par ELFLA īstenošanu.

9. PROGRESS, KAS PANĀKTS, LAI NODROŠINĀTU INTEGRĒTU PIEEJU ELFLA UN CITU SAVIENĪBAS FONDU FINANŠU INSTRUMENTU IZMANTOŠANĀ

LAP ieviešanas gaitā tiek nodrošināta sasaiste ar citām Kopienas politikām – kopējo lauksaimniecības politiku, reģionālo politiku, kopējo zivsaimniecības politiku u.c. Papildinātības nodrošināšana ir noteikta ar citiem Eiropas Savienības fondiem (Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Sociālo fondu, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu).

LAP saikne ar citu ES fondu līdzfinansētajiem plānošanas dokumentiem ir noteikta, ievērojot pasākumu aktivitāti, atbalstāmās nozares, atbalsta saņēmēju un īstenošanas teritorijas.

Lai nodrošinātu koordināciju starp ELFLA, EJZF un citiem ESI fondiem, LAP vadošās iestādes pārstāvji piedalās EJZF Rīcības programmas un ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda uzraudzības komitejas sēdēs. Tāpat koordinācija un demarkācija starp LAP un citiem ES fondiem tiek nodrošināta ZM sadarbojoties ar FM atbalsta pasākumu īstenošanu regulējošo normatīvo aktu izstrādes procesā, nosakot detalizētus atbalsta saņemšanas nosacījumus, saskaņojot atbilstības un projektu atlases kritērijus, kā arī nodrošinot sadarbību un informācijas apmaiņu maksājumu aģentūru līmenī visā programmu īstenošanas un uzraudzības laikā.

Lai nodrošinātu, ka darbības, ko finansē no LAP, nepārklātos ar darbībām, ko finansē citi ESI fondi,

LAD ir izveidota tieša sasaiste ar ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēmu, kur iespējams pārbaudīt projektu nepārklāšanos un atbalsta nedublēšanos. LAD, sadarbībā ar citām attiecīgām iestādēm, veic pārbaudi jau projektu iesniegšanas brīdī projektu uzskaites sistēmā, lai nodrošinātu, ka par vienām un tām pašām investīcijām netiktu saņemts dubultais atbalsts.

Latvija ir izvēlējusies LEADER/SVVA pieejas īstenošanu, piesaistot divu fondu finansējumu, t.i. ELFLA un EJZF, kur ELFLA ir izvēlēts par vadošo fondu.

Starp abiem fondiem tiek nodrošināta saskaņota vietējo rīcības grupu (VRG) SVVA stratēģiju sagatavošana, apstiprināšana un īstenošana (t.i., abiem fondiem ir viena SVVA stratēģiju atlases komiteja, VRG abiem fondiem sagatavo un īsteno vienu SVVA stratēģiju, nošķirot rīcības plānus). Abiem fondiem SVVA stratēģijas īstenošanai tiek nodrošināti saskaņoti nacionālie atbalsta saņemšanas nosacījumi (izņemot specifiskos, kas piemērojami atbilstoši konkrētai atbalstāmajai aktivitātei).

Ja SVVA stratēģijā ir paredzēts finansējums no abiem fondiem, katram fondam ir nošķirts rīcības plāns un katrai rīcībai ir noteikts mērķis, sasniedzamie rādītāji, tāpat arī projektu atlases kritēriji, kas nodrošina mērķtiecīgu atbalsta piešķiršanu atbilstoši rīcības mērķim, priekšroku dodot projektiem, kas sekmē lielāku ieguldījumu, piemēram, attiecībā uz EJZF – zivsaimniecības nozarē vai citās jūras ekonomikas nozarēs. VRG pārzina esošo situāciju savā darbības teritorijā, sniedz informatīvu un konsultatīvu atbalstu atbalsta pretendentiem projektu iesniegumu sagatavošanā. Projektu iesniegumu veidlapā tiek norādīta informācija par atbalsta pretendenta citiem projektiem, kuriem ir saturiskā saistība. LAD šo informāciju pārbauda projektu vērtēšanas laikā.

Arī SVVA stratēģiju īstenošanas uzraudzība tiek koordinēta, saskaņojot to starp abiem fondiem.

10. ZIŅOJUMS PAR FINANŠU INSTRUMENTA IEVIEŠANU (REGULAS (EK) Nr. 1303/2013 46. pants)

Neattiecas

11. TABULAS PROGRAMMAS KOPĒJIEM UN SPECIFISKAJIEM RĀDĪTĀJIEM UN SASNIEGTAJIEM KVANTITATĪVAJIEM MĒRĶA LIELUMIEM (4. pielikums)

12. PLAŠAI SABIEDRĪBAI PAREDZĒTS KOPSAVILKUMS

Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam (turpmāk - LAP) ietvaros Latvija ir izvēlējusies ieviest 16 atbalsta pasākumus, no kuriem 2014. gadā tika uzsākta atbalsta pasākuma „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” īstenošana, kā arī tika uzsākta finansējuma izmaksa platībatkarīgo atbalsta pasākumu ietvaros, savukārt 2015. gadā uzsākta vēl 7 atbalsta pasākumu īstenošana, bet pārējo atbalsta pasākumu īstenošana tika uzsākta 2016. gadā, izņemot atbalsta pasākumu ”Sadarbība”, kurā pirmās projektu pieteikumu iesniegšanas kārtas tika izsludinātas 2017. gadā.

Kopumā no LAP īstenošanas sākuma līdz 2018. gada beigām tikušas izsludinātas 67 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas (2018. gadā izsludinātas 14 kārtas), no tām divas nepārtrauktās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas (atbalsta pasākumos M07“Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” un M17“Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija”), kā arī izsludināti 8 publiskie iepirkumi pasākumā M01“Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi” un 3

publiskie iepirkumi pasākumā M02 “Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi”, ar kuru uzvarētājiem noslēgti pakalpojumu līgumi (2018. gadā pakalpojumu sniedzēju izvēlei pasākumā M01 tika izsludināti trīs jauni publiskie iepirkumi, kuros līgumi ar pakalpojumu sniedzēju 2018. gadā vēl netika noslēgti).

Atbalsta pretendentu aktivitāte ir bijusi augsta, jo kopumā izsludinātajās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtās iesniegti 38 478 projektu iesniegumu ar kopējo publisko finansējumu 1199,7 milj. EUR. Līdz 2018. gada beigām, veicot iesniegto projektu iesniegumu izvērtēšanu, apstiprināti 26 323 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu 714,0 milj. EUR apmērā jeb 80,9% no LAP projektveidīgo pasākumu ietvaros pieejamā publiskā finansējuma (LAP 6.1. versija).

Vislielākais apstiprinātais finansējums, kā arī visvairāk apstiprināto projektu ir atbalsta pasākuma “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” apakšpasākumā 4.1. “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” – 4 314 projekti ar kopējo publisko finansējumu 255,8 milj. EUR jeb 77,8% no apakšpasākumam pieejamā publiskā finansējuma. Tālāk popularitātes ziņā seko apakšpasākums 4.3. “Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” – apstiprināti 692 projekti ar publisko finansējumu 73,1 milj. EUR (85,3% no apakšpasākumam pieejamā finansējuma) un apakšpasākums 19.2 “Atbalsts darbību īstenošanai saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju” – 2 151 projekti par 40,4 milj. EUR (70,0% no apakšpasākumam periodā pieejamā finansējuma).

2018. gadā turpinājās atbalsta izmaksa tādos platībatkarīgos atbalsta pasākumos vides, klimata un lauku ainavas uzturēšanai un uzlabošanai kā “Agrovide un klimats”, “Bioloģiskā lauksaimniecība”, “Kompensācijas maksājums par Natura 2000 mežu teritorijām” un “Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabīgi vai citi specifiski ierobežojumi”. Arī 2018. gadā šajos atbalsta pasākumos bija vērojama liela aktivitāte, un atbalstam pieteiktās platības dažos pasākumos pat nedaudz pārsniedza LAP ietvaros plānoto.

2018. gadā bija vērojams augsts LEADER projektu īstenošanas progress, un kopš plānošanas perioda sākuma kopumā jau ir īstenoti 1 567 projekti par kopējo publisko finansējumu 25,1 milj. EUR jeb 43,4% no 19.2. apakšpasākumā pieejamā finansējuma. Līdz 2018. gada beigām īstenoto projektu ietvaros radītas 105 darba vietas, kas ir 52,5% no paredzētā mērķa rādītāja.

2018. gadā bija vērojama arī VRG aktivitāte starpvalstu un arī starpteritoriālās sadarbības veidošanā starp Latvijas VRG un VRG citās Eiropas Savienības dalībvalstīs, un teritorijās, kurās darbojas organizācijas, kas īsteno LEADER pieejai līdzīgas aktivitātes. 2018. gadā kopumā tika apstiprināti 17 starpvalstu sadarbības projekti, 3 starpteritoriālās sadarbības projekti un 5 iesniegumi atbalsta saņemšanai sadarbības projekta tehniskai sagatavošanai, ar kopējo publisko finansējumu 1,76 milj. EUR – 18% no kopējā 19.3 apakšpasākuma “Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība” pieejamā publiskā finansējuma. Daļa projektu iesniegumu uz 2018. gada beigām vēl bija vērtēšanas procesā.

LAP īstenošanai šajā plānošanas periodā ir noteiktas 6 galvenās prioritātes, no kurām vislielākais publiskā finansējuma apjoms ir paredzēts divām no tām: P4 “Atjaunot, saglabāt un uzlabot ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību” – 581,0 milj. EUR un P2 “Uzlabot visu veidu lauksaimniecības uzņēmumu rentabilitāti un konkurētspēju visos reģionos un sekmēt inovatīvas lauksaimniecības tehnoloģijas un meža ilgtspējīgu apsaimniekošanu” – 470,1 milj. EUR apmērā.

Uz 2018. gada beigām arī visaugstākie izpildes rādītāji bija tieši šajās prioritātēs – vislielākais apgūtais publiskais finansējums 361,0 milj. EUR apmērā jeb 62,1% no plānotā bija P4 prioritātē, savukārt prioritātē P2 tika apgūti 253,6 milj. EUR jeb 52,0% no prioritātei atvēlētā finansējuma apjoma.

Kopumā varam secināt, ka LAP īstenošana līdz šim noris sekmīgi, jo visas prognozētās rādītāju starpposma mērķu vērtības uz 2018. gada beigām ir sasniegtas un gandrīz visas mazāk vai vairāk pat pārsniegtas.

Sekmīgā rādītāju sasniegšana saistīta ar savlaicīgu grūtību konstatēšanu atsevišķu LAP pasākumu ieviešanā un ZM attiecīgi pieņemtajiem lēmumiem šo problēmu risināšanā, precizējot atbalsta saņemšanas nosacījumus, veicinot atbalsta saņēmēju izpratni, tā kopumā uzlabojot pasākumu ieviešanu, lai sasniegtu paredzētos starpposma mērķus.